

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDAN MESLEK
YÜKSEKOKULLARINDA VERİLEN BİLGİSAYARLI MUHASEBE DERSİ
İLE DERSHANELERDE VERİLEN BİLGİSAYARLI MUHASEBE
DERSİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEKLİSANS TEZİ

Hazırlayan
ESRA BAŞ GÜCÜK

ANKARA- 2007

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDAN
MESLEKYÜKSEKOKULLARINDA VERİLEN BİLGİSAYARLI
MUHASEBE DERSİ İLE DERSHANELERDE VERİLEN BİLGİSAYARLI
MUHASEBE DERSİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA
YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEKLİSANS TEZİ

Hazırlayan
Esra BAŞ GÜCÜK

Danışman
Yrd.Doç.Dr.Hüsniye ÖRS

ANKARA-2007

ÖNSÖZ

Çalışmaya başlarken çok basit olacağını düşünürken, çalışmaya başlamanın dahi ne kadar güç olduğunu görerek neredeyse vazgeçecek aşamaya geldiğimde, bana tüm destek ve yardımlarını esirgemeyen, bu tezi bitirmemde çok büyük katkıları ve emeği bulunan değerli danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Hüsniye Örs Hocama teşekkür ederim.

Araştırmada dershaneler konusunda döküman ve bilgi edinmemde yardımcı olan Özel Kurslar Derneği Başkanı Sayın Hilmi Alpan Bey'e bilime olan saygısı ve yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Çalışmalarında, bir an olsun desteğini benden esirgemeyen, özveride bulunan ve hayatımda daima yanımda olduklarını hissettiren değerli anneme ve babama,

Yine çalışmalarında bana destek veren vergi denetmeni ağbim ve büyüğüm İbrahim Ethem Baş'a, vergi denetmeni Alpay Gürsoy'a yardımlarından dolayı, değerli amirim Süheyla Erol'a hoşgörüsünden dolayı ve ona ayırmam gereken zamandan çaldığım için sevgili oğlum Tarık'a teşekkür ederim.

Esra Baş Gücük
ANKARA / 2007

ÖZET

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDAN MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA VERİLEN BİLGİSAYARLI MUHASEBE DERSİ İLE DERSHANELERDE VERİLEN BİLGİSAYARLI MUHASEBE DERSİNİN KARŞILAŞTIRILMASINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Baş Gücük, Esra

Yükseklisans Programı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Hüsniye ÖRS

Haziran-2007

Araştırma, Yükseköğretim Kurumlarında haftada dört ders saati bilgisayarlı muhasebe dersi alan öğrencilerin paket program kullanabilme yeterlilikleri ve aynı öğrencilerin dershanelere giderek belirli bir ücret karşılığında bu programa kayıt olmalarının nedenlerinin ortaya konması, dersane ve yükseköğretim kurumu öğrencilerinin bu dersle ilgili bakış açılarında farklılık bulunup bulunmadığının tespit edilmesi, dersin öğretim metodlarının iki grup arasında farklılık gösterip göstermediği, dersin öğretiminde karşılaşılan sorunlar olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Bu amaçla, dersane ve meslek yüksekokulu öğrencilerinden 179 kişiye anket uygulanmış, anketlerden elde edilen veriler SPSS istatistik programı kullanılarak, 0,05 ve 0,01 anlamlılık düzeyinde Anova, Manova, Korelasyon analizi, Ki-kare analizi, Sağ kuyruk z-testi analizleri yapılmıştır. Analizler sonucunda, bilgisayarlı muhasebe dersinin öğretim yöntemine öğrencilerin bakış açıları, iki öğrenci grubunun bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem düzeylerinin karşılaştırılması, dersane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin paket program kullanma becerilerinin ve sayılarının karşılaştırılmasına ve bilgisayarlı muhasebe dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular elde edilmiştir.

Araştırma sonucunda, iki öğrenci grubu arasında farklılıklar bulunmuştur. Bu farklılıklar, meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersinde öğrendikleri paket program sayısının az olması, paket program kullanma

becerilerinin ise dersane öğrencileri içinde ticaret lisesi mezunu olan öğrencilere oranla daha az olması olarak tesbit edilmiştir. Dersane öğrencilerinin ise, kurs bitiminde staj konulması yönünde görüşlerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca dersin öğretimi sırasında karşılaşılan sorunların neler olduğu ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayarlı muhasebe dersi, muhasebe paket programları, meslek yüksekokulları.

ABSTRACT

COMPARATIVE RESEARCH ON THE COMPUTER AIDED ACCOUNTING COURSES GIVEN AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AND AT PRIVATE ESTABLISHMENTS

Baş Gücük, Esra

Master Program, Institute of Educational Sciences

Thesis Supervisor : Assoc. Prof. Hüsnüye ÖRS

June 2007

The students at, Higher Education Institutions, take four credits per week. This course is also studied at courses given by private establishments. One of the reasons for this research is to be done to compare the learning methods at Higher Education Institutions and at courses given by private establishments. The other one is whether there are problems in learning the course.

To this end a survey has been conducted among 179 private establishment and higher education students, and the survey results have been analyzed by using SPSS statistics program at the significance levels of 0,05 and 0,01, Anova, Manova, Correlation analysis and One-tailed z analysis. The results of these analyses provided findings on the viewpoints of students regarding the teaching methods of computer aided accounting courses at private establishments and higher education institutions, the two groups' comparisons of levels of finding computer aided accounting courses easy, enjoyable, useful and important, comparisons of figures and the package program using skills of private establishment and higher education students, and problems faced during computer aided accounting courses.

The results of the research proved differences between the two groups, namely the insufficient number of package programs that vocational school students learn during computer aided accounting courses, and the relatively higher package program using skills of vocational school students among other private establishment students. Private establishment students suggest that there should be a phase of

practice training after the end of the course. Assessments on problems faced during computer aided accounting courses and solution proposals have also been made.

Keywords : Computer aided accounting course, accounting package programs, vocational schools.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.MUHASEBE VE BİLGİSAYAR HAKKINDA GENEL KAVRAMLAR.....	5
1.1.Muhasebenin Tanımı ve Temel Kavramları.....	5
1.1.1 Muhasebenin Tanımı.....	5
1.1.2.Muhasebenin Tarihsel Gelişimi Ve Günümüzde Muhasebe Uygulamaları.....	9
1.1.3. Muhasebenin Bölümleri (Çeşitleri).....	11
1.1.3.1. Genel Muhasebe.....	11
1.1.3.2. Maliyet Muhasebesi.....	12
1.1.3.3. Yönetim Muhasebesi.....	13
1.1.4. Muhasebe Usul Ve Esasları Hakkında Yapılan Düzenlemenin Niteliği Ve Kapsamı.....	13
2.1.4.1.Muhasebenin Temel Kavramları.....	14
1.1.4.2.Muhasebe Politikalarının Açıklanması.....	17
1.1.4.3. Mali Tablolar İlkeleri.....	18
1.2. Bilgisayarın Tanımı ve Temel Kavramları.....	19
1.2.1. Bilgisayarın Tanımı.....	19
1.2.2. Bilgisayarların Tarihçesi ve Gelişim Süreci.....	21
1.2.3. Bilgisayarın Geçirdiği Evreler.....	23
1.2.3.1.Birinci Kuşak (Vakum Tüplü) Bilgisayarlar (1946-1959).....	23
1.2.3.2.İkinci Kuşak (Transistörlü) Bilgisayarlar (1959-1964).....	23
1.2.3.3.Üçüncü Kuşak (Entegre Devreli) Bilgisayarlar (1964-1970).....	23
1.2.3.4.Dördüncü Kuşak (Mikroişlemcili) Bilgisayarlar (1970-1990).....	24
1.2.3.4.Beşinci Kuşak (Yapay Zekâlı) Bilgisayarlar (1990-....).....	24
1.2.4. Bilgisayarların Temel Özellikleri ve Sağladıkları Faydalar.....	25
1.2.5. Bilgisayarların Çeşitleri.....	26
1.2.5.1.Kullanım Alanlarına Göre Bilgisayarlar.....	26
1.2.5.2.Kullanım Amaçlarına Göre Bilgisayarlar.....	26
1.2.6. Yazılım Programları.....	27
1.3. Eğitimde Bilgisayar Kullanımı.....	28
1.3.1. Bilgisayar Destekli Eğitim.....	29
1.4. Muhasebede Bilgisayar Kullanımı.....	31
1.4.1. Bilgisayarlı Muhasebenin Yarar ve Sakıncaları.....	32
1.4.2. Bilgisayarlı Muhasebede Kullanılan Paket Programlar.....	33

İKİNCİ BÖLÜM

2. BİLGİSAYARLI MUHASEBE EĞİTİMİ VE UYGULAMASI.....	39
2.1.Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi.....	39
2.2.Örgün Eğitim Kurumlarında Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Amaçları...	44
2.3.Örgün Eğitim Kurumlarında Bilgisayarlı Muhasebe Dersi.....	44
2.3.1. İlköğretimde Bilgisayarlı Muhasebe.....	45
2.3.2. Lise Ve Dengi Okullarda Bilgisayarlı Muhasebe.....	45
2.3.3.Yüksek Öğretimde Bilgisayarlı Muhasebe.....	46
2.3.3.1. Meslek Yüksekokullarında Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi.....	47
2.3.3.2.Fakültelerde Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi.....	53
2.3.3.3. Enstitülerde Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi.....	54
2.4.Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayarlı Muhasebe Dersi.....	55
2.4.1. Çıraklık Ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün Açmış Olduğu Kurslar.....	55
2.4.2. Özel Öğretim Kurumlarının Açmış Olduğu Kurslar(Dershaneler).....	57
2.4.2.1.Özel Öğretim Kurumlarının Gelişimi.....	58
2.4.2.2.Özel Öğretim Kurumlarının Amaçları ve İşleyişleri.....	60
2.4.2.3. Özel Kursların Sağladığı Yararlar.....	61
2.5. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Öğretim Metotları.....	61
2.5.1. Paket Programın Kendisinin Öğretilmesi.....	64
2.5.1.1. Muhasebe Paket Programlarının İşletim Sistemlerine Göre Gruplandırılması.....	66
2.5.1.1.1. Dos Tabanlı Paket Programlar.....	67
2.5.1.1.2. Windows Tabanlı Paket Programlar.....	68
2.5.1.2. Web Tabanlı Paket Programlar.....	69
2.5.1.2.1.Web Nedir?.....	70
2.5.1.2.2.Web Tabanlı Muhasebe Programı (Luca).....	70
2.6.2. Demo Programlar Yolu İle Bilgisayarlı Muhasebe.....	73
2.6.2.1. Demo Programların Eksiklikleri.....	75
2.6.3. Muhasebe Eğitim Setleri Yoluyla Bilgisayarlı Muhasebe.....	76
2.6.3.1.Muhasebe Eğitim Setlerinin İçeriği.....	77

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.BİLGİSAYARLI MUHASEBE DERSİNİN ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA.....	81
3.1. Araştırma Modeli.....	81
3.2.Evren Ve Örneklem.....	82
3.3.Verilerin Toplanması.....	83
3.4.Verilerin Analizi.....	84

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM.....	104
4.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Karşı Tutumlarına İlişkin Bulgular.....	106
4.1.1. Öğrenci Grubunun Cinsiyetine İlişkin Elde Edilen Bulgular.....	108
4.1.2. Öğrenci Grubunun Mezun Olduğu Okula İlişkin Elde Edilen Bulgular.....	108

4.2.Dershane Öğrencilerinin Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Bakış Açılarına İlişkin Bulgular.....	110
4.2.1.Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Öğretim Yönteminin Etkinliğine Yönelik Öğrencilerin Bakış Açılarına İlişkin Bulgular.....	111
4.2.2.Bilgisayarlı Muhasebe Dersini Kolay, Zevkli, Faydalı Ve Önemli Bulma Yönünden Dershane Öğrencileri İle Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	114
4.2.3. Dershane Öğrencilerinin Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin S.M.M.M.'Lik Sınavı Açısından Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Verdikleri Önem Derecelerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular.....	114
4.2.4.Dershane Öğrencileri Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Paket Program Kullanma Becerilerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular.....	116
4.3. Dershane Öğrencileri Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Meslek Edinme Aşamasında Karşılaşılabilecekleri Sorunlara Yönelik Bulgular.....	119
4.4. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar İlişkin Bulgular.....	120
4.4.1. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Karşılaşılan Fiziki Ve Teknik Sorunlara İlişkin Bulgular.....	121
4.4.2. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Paket Program Kullanımından Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular.....	125
4.4.3. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Karşılaşılan Sorunların Çözümünde Neler Yapıldığının Tesbitine İlişkin Bulgular.....	128
4.4.4. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Öğrencilerin Kullandıkları Kaynaklara İlişkin Bulgular.....	129
4.4.5. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Başarının Yakalanabilmesi İçin Öğrencilerin Görüş Ve Düşünceleri.....	131

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	134
5.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Karşı Bakış Açılarına İlişkin Sonuç Ve Öneriler.....	135
5.2. Dershane Öğrencilerinin Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Bu Derse Karşı Bakış Açılarına İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	136
5.3. Dershane Öğrencilerinin Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Meslek Edinme Aşamasında Karşılaçakları Sorunlara Bakış Açılarına İlişkin Sonuç Ve Öneriler.....	139
5.4. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunların Tesbitine İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	140
5.5. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Öğrencilerin Kullandıkları Kaynaklara İlişkin Sonuç ve Öneriler.....	141
5.6. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Başarının Yakalanabilmesine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	142
KAYNAKÇA.....	143
EKLER.....	150

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1	Paket program Kullanım Oranları.....	37
Tablo 2.1	Aydın Meslek Yüksekokulu İşletme Bölümü Ders Programı.....	50
Tablo 2.2	Aydın Meslek Yüksekokulu İşletme Bölümü Ders Programı.....	51
Tablo 2.3	Çukurova Üniversitesi Osmaniye Meslek Yüksekokulu Güz Yarıyılı Ders Programı	52
Tablo 2.4	Çukurova Üniversitesi Osmaniye Meslek Yüksekokulu Bahar Yarıyılı Ders Programı.....	52
Tablo 2.5	Emirdağ Meslek Yüksekokulu Ders Programı.....	53
Tablo 3.1	B.M.D. Verilen Önem Düzeyi.....	86
Tablo 3.2	B.M.D. Zevkli Bulma Düzeyi.....	87
Tablo 3.3	B.M.D. Faydalı Bulma Düzeyi.....	87
Tablo 3.4	B.M.D. Kolay Bulma Düzeyi.....	88
Tablo 3.5	Öğrencilerin B.M.D.İlgi Düzeyleri.....	88
Tablo 3.6	Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul İle Kullandıkları Paket Program Sayısı	89
Tablo 3.7	Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu.....	89
Tablo 3.8	Çoklu Karşılaştırmalar Tablosu.....	90
Tablo 3.9	Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul İle Paket Program Kullanma Becerileri	91
Tablo 3.10	Paket Program Kullanma Becerisi.....	91
Tablo 3.11	Paket Program Kullanma Becerisi Çoklu Karşılaştırmalar Tablosu.....	92
Tablo 3.12	Çoklu Karşılaştırmalar Tablosu.....	93
Tablo 3.13	İstatistiki Karşılaştırmalar Tablosu.....	94
Tablo 3.14	Öğrencilerin B.M.D. Kolay Bulma Seviyeleri.....	96
Tablo 3.15	Öğrencilerin B.M.D. Zevkli Bulma Seviyeleri.....	97
Tablo 3.16	Öğrencilerin B.M.D. Faydalı Bulma Seviyeleri.....	97
Tablo 3.17	Öğrencilerin B.M.D. Önemli Bulma Düzeyleri.....	98
Tablo 3.18	S.M.M.M. Sınavları Açısından B.M.D. Önem Düzeyi.....	99

Tablo 3.19	Ki Kare Tablosu.....	99
Tablo 4.1	Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler.....	105
Tablo 4.2	Öğrencilerin Mezun Olduğu Okula İlişkin Bilgiler.....	107
Tablo 4.3	Öğrencilerin B.M.D. Seçme Nedenleri.....	109
Tablo 4.4	Öğrencilerin Sayıları ve Eğitim Kurumları.....	111
Tablo 4.5	Öğrencilerin Meslek Edinme Aşamasında Karşılaşılabilecekleri Sorunlar.....	119
Tablo 4.6	B.M.D. Teknik Alt Yapı Sorunları.....	122
Tablo 4.7	Paket Program Kullanırken Karşılaşılan Sorunlar.....	126
Tablo 4.8	M.Y.O.Öğrencilerinin Paket Program Kullanırken Karşılaştıkları Sorunlar.....	129
Tablo 4.9	Dershane Öğrencilerinin Paket Program Kullanırken Karşılaştıkları Sorunlar.....	130
Tablo 4.10	B.M.D. Başarının Yakalanabilmesi İçin Görüş ve Düşünceler.....	132

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	1.1	Paket Program Kullanımının Öğrenildiği Yerler.....	37
Şekil	2.2	1998 Yılında Muhasebe Mesleğini İcra Edenlerin % Dağılımı.....	38
Şekil	3.1	Araştırma Modeli.....	41
Şekil	3.2	Histogram Grafik.....	43
Şekil	3.3	Histogram Grafik Ho Hipotezi Kabul Alanı.....	44
Şekil	4.1	Öğrencilerin B.M.D.Seçme Nedenleri.....	110
Şekil	4.2	Öğrencilerin Kullanabildikleri Paket Program Sayısı.....	118
Şekil	4.3	Mezun Öğrencilerin Meslek Seçiminde Karşılaşabileceklerini Düşündükleri Sorunlar.....	120
Şekil	4.4	B.M.D. Karşılaşılan Fiziki ve Teknik Sorunlar.....	122
Şekil	4.5	Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin B.M.D. Teknik Alt Yapı Sorunları.....	123
Şekil	4.6	Dershane Öğrencilerinin B.M.D. Teknik Alt Yapı Sorunları.....	124
Şekil	4.7	B.M.D. Karşılaşılan Fiziki ve Teknik Sorunlar.....	124
Şekil	4.8	M.Y.O.Öğrencilerinin Paket Program Kullanırken Karşılaştıkları Sorunlar.....	126
Şekil	4.9	Dershane Öğrencilerinin Paket Program Kullanırken Karşılaştıkları Sorunlar.....	127
Şekil	4.10	Paket Program Kullanırken Karşılaşılan Sorunlar.....	128
Şekil	4.11	Öğrencilerin B.M.D. Kullandıkları Kaynaklar.....	131
Şekil	4.12	B.M.D. Başarının Yakalanabilmesi İçin Görüş ve Düşünceleri...	132

GİRİŞ

Ekonomik hayatta faaliyet gösteren işletmeler, yaptıkları en küçük kıymet hareketini kayıt etme, raporlama, yorumlama gibi muhasebe işlemlerini yasal olarak yapmak zorunluluğundadırlar. Bu işlemler önceleri daha çok emek yoğun bir biçimde yapılırken ilerleyen zamanlarda daha pratik hale getirilmiş ve bilgisayar paket programları yolu ile yapılmaya başlanmıştır. Muhasebe paket programları muhasebecilik mesleğini kolaylaştırmıştır. Birden çok merkez ve şubesi olan işletmelerin merkez ve şubelerine ait her türlü belge, bilgi ve fatura girişini bir merkezden yapabilme olanağı doğmuştur.

Muhasebecilik mesleğini ifa eden kişiler, günümüzün teknolojik getirilerinden yararlanarak paket program kullanma yolu ile defter tutma işlemlerini gerçekleştirmektedirler. Önceleri sınırlı sayıda, tek bir işletim sistemine uygun olarak hazırlanmış paket programlar, bu konuda talebin artması ile birlikte çeşitli isim ve sayıda, başka işletim sistemlerini de kullanarak yazılım firmaları tarafından piyasaya sürülmüşlerdir. Her programın kullanım şekli birbirinden farklı olmakla birlikte esasen aynı mantıkla çalışmaktadır. Paket programların işleyiş farklılıkları, fiyatları ve kullanılabilirlikleri birbirinden farklı olmakla beraber, muhasebecilik mesleğini ifa eden veya gelecekte ifa etmek isteyen kişilerin mutlaka paket program kullanmaları gereklilik haline gelmiştir.

Bu bağlamda, paket program kullanmayı öğretmek amacıyla üç eğitim kurumu göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki örgün eğitim kurumu olan ve müfredat programında ‘bilgisayarlı muhasebe dersi’ adı altında bu dersi veren okullar, ikincisi yaygın eğitim yapan çıraklık ve meslek eğitim merkezleri, sonuncu olarak ise özel ‘bilgisayarlı muhasebe kursu’ adı altında eğitim veren dershanelerdir. Bilgisayarlı muhasebe kursu ve dersi adı ile verilen bu ders öğrencilere paket program kullanmayı amaçlamaktadır.

Okullarda verilen bilgisayarlı muhasebe dersi, ortaöğretim kurumlarında ticaret meslek liselerinde ve lisans düzeyinde ise üniversitelere bağlı meslek yüksekokullarında okutulmaktadır. Bu derste öğrencinin en az bir tane paket program kullanmasını öğretmek amaçlanmaktadır. Dershanelerde ise, bilgisayarlı muhasebe

özel kursu adıyla eğitim verilmekte ve bu kurumlarda da paket program kullanmayı öğretmek amaçlanmaktadır. Bilgisayarlı muhasebe kursuna gelen öğrencilerin eğitim durumları birbirinden farklı olduğundan öncelikle öğrenciye genel muhasebe dersi verilmektedir.

Araştırmanın konusu: Meslek Yüksekokullarında ders olarak, dershanelerde ise özel kurs adı altında öğretilen bilgisayarlı muhasebe dersinin incelenmesidir. Meslek Yüksekokullarında bilgisayarlı muhasebe dersinin öğretim yöntemleri ile dershanelerdeki öğretim yöntemleri karşılaştırılarak, dersin uygulaması esnasında karşılaşılan sorunlar olup olmadığının araştırılarak ortaya konması önem taşımaktadır. Bu amaçla, bilgisayarlı muhasebe dersinin konusu ve öğretim metodları, öğrencilerin bu derse ilişkin bakış açıları, görüşleri ve beklentileri, bilgisayarlı muhasebe dersinde kullanılan paket programların amaca hizmet edip etmediği, dersin istenilen amaca uygun bir biçimde uygulanabilmesi için gerekli olan fiziki koşulların neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bilgisayarlı muhasebe dersi, gelecekte muhasebecilik mesleğini yapmayı düşünen öğrenciler için özellikle önemli bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü, öğrenci bu derste paket program kullanmayı öğrenmektedir. Paket program kullanabilme becerisi ise meslek edinme sırasında (diğer şartlar aynı kalmak üzere) öğrenciye rakiplerine göre üstünlük sağlayacaktır. Hatta öğrencinin kullanmayı bildiği paket program sayısı ve becerisi kadar bu üstünlük artacaktır.

Araştırmanın amacı: Meslek Yüksekokullarında haftada dört ders saati olmak üzere bir ders yılı boyunca bilgisayarlı muhasebe dersini alan öğrenciler ile dershaneye giderek ve karşılığında ücret ödeyerek bilgisayarlı muhasebe dersini alan öğrencilerin bu derse karşı ilgi düzeyleri, dersten beklentileri, bu derse verdikleri önem düzeyleri karşılaştırılarak, dersi örgün öğretim kurumları ortamında öğrenmeyi zorlaştıran noktaların tespit edilmesi ve bunların giderilmesine yönelik çözüm alternatiflerinin ortaya konulmasıdır.

Araştırmanın önemi: Bilgisayarlı muhasebe dersi Yükseköğretim Kurumlarının iki yıllık muhasebe, işletme eğitimi veren meslek yüksekokullarında okutulan bir derstir. Mezun öğrencinin çalışma hayatına adım attığında, dersin gereği

olan paket program kullanmayı öğrenmiş olması öğrenciye iş bulma koşullarında fayda sağlamaktadır. Mezun öğrenciler, kullanmayı bildikleri paket program sayısı nispetinde rakiplerine karşı iş bulma koşullarında daha şanslıdır. Çünkü muhasebe mesleğini ifa edenler çok değişik programlar kullanmaktadırlar. İşe yerleşme durumunda ise kullanılan paket program sayısı arttıkça başvurulabilecek iş imkanında genişleyecektir.

Yapılan literatür taramasında bu alanda yapılmış benzer araştırmaların olduğu ortaya çıkmıştır. Bu araştırmalar;

- Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Finansman Bilim Dalı'ndan "Bilgisayar Ortamında Muhasebe ve Türkiye Uygulamasının Değerlendirilmesi" adıyla hazırlanmış yayınlanmamış yüksek lisans tezi: Bu araştırmada 10 ilde 10 adet olmak üzere toplam 100 muhasebeciye anket soruları yöneltilmiş ve konuya muhasebe mesleği açısından yaklaşmıştır.
- Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'ndan "Bilgisayarlı Muhasebe Sisteminin İncelenmesi ve Türkiye' deki Bilgisayarlı Muhasebe Uygulamalarının Değerlendirilmesi" adıyla hazırlanmış yayınlanmamış yüksek lisans tezi: Bu araştırmada Paket programların yasalara ve tek düzen hesap sistemine uygunluğunu incelemek amacıyla 25 soruluk bir anket, paket programların bilgisayarlı muhasebe sistemine uygunluğunu inceleyebilmek amacıyla 12 soruluk bir anket ve yine paket programların muhasebe ilkelerine uygunluğunu incelemek amacıyla 11 soruluk olmak üzere 3 ayrı anket uygulanmıştır. Araştırmada paket programların genel yapısı ve muhasebe sistemine olan uygunluğu açısından değerlendirmeler yapılmıştır.
- Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda "Yüksekokullarda Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları" adıyla yayınlanmamış yüksek lisans tezi: Meslek Yüksekokullarının bölgelere, il ve ilçelere

göre dağılımları, programa kayıtlı öğrenci sayıları, öğretim elemanlarının akademik kariyerlerine göre dağılımları, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayılarının frekans dağılımları, öğrencilerin nitelikleri, istihdam imkanları gibi nitel konularda frekans dağılımları, grafikler yapılarak incelenmiştir.

- Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda "Türk Eğitim Kurumlarında Muhasebe Eğitimi İle Bilgisayarlı Muhasebe Eğitiminin Değerlendirilmesi ve Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi Veren Meslek Yüksekokullarına Yönelik Bir Uygulama Önerisi" adıyla hazırlanmış yayınlanmamış yüksek lisans tezi: Bu araştırmada bilgisayarlı muhasebe dersinin ve muhasebe dersinin ders içerikleri karşılaştırılmış, bilgisayar programlarının karşılaştırılması yapılmış, bilgisayar dersliklerinin yeterliliği, bilgisayarların temin edilmesi, öğrencilerin sayısı, öğretim elemanlarının sayısı ve birbirlerine oranı, iş bulma olanakları, laboratuardaki bilgisayarların öğrencilere oranlaması gibi nitel veriler değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırmada Meslek yüksekokulu öğrencilerinin mezun olduktan sonra S.M.M.M. olabilme yeterliliklerini, öğrencilerin finansal muhasebe bilgi düzeylerini, maliyet muhasebesi, SSK. ve TTK. mevzuat bilgilerinin yeterliliği gibi bilgi yeterliliğini ölçmek amacıyla anket soruları yöneltilmiş ve t testi analizi yapılmıştır. Araştırmada daha çok muhasebe meslek mensuplarının öğrencilerin bilgi düzeylerini orta seviyenin altında değerlendirdiklerine ilişkin sonuçlar çıkmıştır.

Yapılan bu araştırmalarda daha çok muhasebe mesleği açısından öğrencilerin yeterliliklerine ilişkin bulgu ve sonuçlar elde edilmiştir. Yaptığımız bu araştırmada ise, bilgisayarlı muhasebe dersinin öğretim yönteminin etkinliğine öğrencilerin bakış açıları tesbit edilmiş, dersane ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersine karşı tutumları ayrı ayrı değerlendirilmiş ve bu ders ile ilgili sorunların tesbitine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Dolayısıyla

alanda yapılan çalışmalardan farklı nitelikte olması ve bu alanda bir boşluğu doldurmaya çalışması nedeniyle araştırmanın önemi büyüktür.

Araştırmanın varsayımları: Araştırmada 2005-2006 eğitim-öğretim dönemi baz alınmıştır. Yine bu dönemde, bilgisayarlı muhasebe programı açan dershaneler araştırma kapsamına alınmış ve diğer dönemlerde bu amaçla açılan özel kurslarda eğitim alan öğrencilerle aynı sonuçlar çıkacağı varsayımı altında çalışılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları: Araştırmanın çerçevesini oluştururken, Türkiye’de eğitim öğretim faaliyetlerine devam eden tüm üniversitelerin İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri ile yine bu üniversitelere bağlı olarak eğitim öğretim yapan tüm meslek yüksekokullarında ve yükseköğrenim öncesinde ise ticaret liselerinde bilgisayarlı muhasebe dersi eğitim programları incelenmiş ve bu dersin sadece ticaret meslek liselerinde ve meslek yüksekokullarında okutulduğu görülmüştür. Dolayısıyla meslek yüksekokulları ele alınmıştır. Anketlerin ise tüm üniversite öğrencilerine uygulanmasında güçlük çekilebileceğinden ve zaman kısıtlamasından dolayı, yalnızca; Ankara İli’nde bir devlet üniversitesinin “Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu” nda ve bilgisayarlı muhasebe dersi için özel kurs açan dershanelerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Araştırma kapsamı sınırlı tutulduğundan elde edilen sonuçlar ile genelleme yapmak mümkün değildir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.MUHASEBE VE BİLGİSAYAR HAKKINDA GENEL KAVRAMLAR

1.1.Muhasebenin Tanımı ve Temel Kavramları

Muhasebe, M.Ö. 3400 yıllarında insanlık tarihine girmiş ve ekonomik hareketlilikle birlikte insan ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir. Bilgisayar ise M.S.1600’lü yıllarda yaşantımıza girmiş ve yaşamımızı kolaylaştırmış günümüzde ise vazgeçilmez hale gelmiş teknolojik bir buluştur(bilisimegitim.com.tr).

Eğitim sistemimizde muhasebe ve bilgisayar kavramlarının önemli bir yeri vardır. Bu amaçla bu kavramlarla ilgili aşağıda açıklamalara yer verilmiştir.

1.1.1 Muhasebenin Tanımı

İnsan hayatında kıt iktisadi kaynakların, sınırsız insan ihtiyaçlarını nasıl karşılayacağı konusu temel problemlerden birisi olmuştur. İhtiyaçların karşılanması için bir değer değişimi gerekmiş, önceleri mala karşılık mal değişimi (trampa ekonomisi, mübadele ekonomisi) ilerleyen zamanlarda paranın ekonomiye girmesi, pazar ekonomisine geçiş, para girdi ve çıktıların daha karmaşık bir hale gelmesine neden olmuştur. Paranın belli bir kısmının kullanılarak ihtiyaçların giderilmesi bir kısmının tasarruf edilmesi bir kısmının borç verilmesi veya yetmeyen kısmının borç alınması hesap tutmanın gereğini arttırmıştır.

Parasal nitelik taşıyan ekonomik faaliyetlerin gün geçtikçe artmaya başlaması mal ve hizmetlerin miktar ve değer hareketlerinin mutlaka bir hesap tutma yoluyla yapılmasını gerekli kılmış, özellikle de işletmelerin kurulması ve ekonomik hayatın giderek renklenmesi bu zarureti daha da arttırmıştır.

Genel olarak muhasebe, para veya parasal değer taşıyan mal ve hizmetlerin, miktar ve değer hareketlerini incelemek amacıyla kurulmuş bir hesap sistemidir. Çeşitli şekillerde tanımı yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret Turizm Genel Müdürlüğü muhasebeyi; “kısmen yada tamamen mali nitelikte olan ve para ile ifade edilebilen işlemlerin tespit edilmesi, derlenmesi, kaydedilmesi, bölümlenmesi, anlamlı bir biçimde özetlenmesi ve varılan sonuçları yorumlayarak ilgili kişilerin amaçlarına

uygun, yararlı bilgilerin sağlanması hedeflerine yönelik sanat, bilim ve uygulamadan oluşan bir sistemdir ” şeklinde tanımlamıştır.

Bir başka tanıma göre muhasebe; “Bir işletmenin kaynaklarının oluşumunu, bu kaynakların kullanılma biçimini, işletmenin işlemleri sonucunda bu kaynaklarda meydana gelen artış ve azalışları ve işletmenin finansal açıdan durumunu açıklayan, bilgileri üreten ve bunları ilgili kişi ve kuruluşlara ileten bir bilgi sistemidir” (Sevilengül, 2005, s:9).

Yine bir başka tanıma göre; “İşletmenin varlıklarında ve kaynaklarında değişme yaratan tamamen veya kısmen mali nitelikte ve para ile ifade edilebilen işlemlere ait bilgilerin ilgili kaynaklardan, sınıflandırılması, elde edilen sonuçların rapor halinde ilgili kişilere sunulması ve bu bilgilerin analiz edilip yorumlandırılmasıdır” (Erdoğan, 1997, s:4).

Şu ana kadar yapılmış hemen hemen tüm tanımlarda bazı ortak ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadeler, muhasebenin özelliklerinin ve görevlerinin ne olduğu konusunu da gündeme getirmektedir. Genellikle işletmelerin bir faaliyet sonucu oluşan mali nitelikteki hareketleri ile ilgili bilgi ve belgeleri kapsaması ve bu bilgi ve belgelerin tam açık ve herkesin anlayabileceği bir dilde kayıt etme, tasnifleme, saptama yapma ve bu saptanan bilgileri rapor etme, yorumlama faaliyetlerini içermesidir. Kuruluşun büyüklüğü ve faaliyeti ne olursa olsun yapılan işin mali niteliğinin bulunması o işletmeyi hesap tutma işine, yani bir muhasebe sisteminin varlığını gerekli kılmaktadır. Muhasebe sisteminin temel görevi işletmede meydana gelen mali olayları kayıt etme, sınıflandırma, rapor etme ve yorumlama faaliyetleridir.

Kayıt Etme: İşletmede meydana gelen mali nitelikli kıymet hareketleri tutarlarının büyük veya küçük olmasına bakılmaksızın mutlaka işletme hesaplarında izlenmelidir. Bu durum bu tür kıymet hareketlerinin yazılmasını, depolanmasını gerekli hale getirmektedir. Muhasebe, bu tür kıymet hareketlerini muhasebe bilgi sistemi içerisinde kayıt etmektedir. İlk ve en önemli kıymet hareketi işletmeye sermaye konulması ile başlar ve işletmenin faaliyetleri devam ettiği müddetçe bu kıymet hareketleri kayıt edilmeye devam eder.

İşletmenin en önemli kişinin, örneğin genel müdürünün ölmesi yada istifa etmesi ile birlikte borsada işlem gören işletmeye ait hisse senetlerinin düşmesi muhasebede kayıt etmeyi gerektiren kıymet hareketlerini ortaya çıkarabilir. Yani yalnız başına genel müdürün ölmesi kayıt etme nedeni değildir. Ancak işletmenin parasal işlemlerini etkileyen bir olayın olması muhasebenin kayıt etme görevinin yapılmasını gerekli hale getirir. İşletme iktisadi faaliyetlerine devam ederken kıymet hareketi yaratan her türlü faaliyet kayıt edilerek izlenmektedir.

Sınıflandırma : İşletmede muhasebe işlemi gerektiren çok çeşitli parasal işlemler bulunmaktadır. Yapılan her işlem sonucunda işletmeye para girişi veya para çıkışı olmaktadır. Para giriş ve çıkışını gerektiren hareketlerde kendi içlerinde çeşitli bölümlere ayrılırlar. Dönen varlıklar, duran varlıklar aktif yani para girişi gerektiren işlemler sonucunda oluşmaktadır. Yabancı kaynaklarla ilgili kısımda ise vadesine göre uzun süreli, kısa süreli veya işletmeye ait varlıklarda ise öz kaynaklar kısmında tasniflenmektedir.

İşletmenin kısa veya uzun vadeli olmasına veya hemen kullanılabilir veya uzun zamanda paraya çevrilerek kullanılabilir olmasına göre varlıkları ve kaynakları tasniflenmektedir. Bu şekilde bir bölümleme bize muhasebe sistemi içerisinde daha doğru ve çabuk bilgiye ulaşılması kolaylığını sağlayacaktır.

İşletmeye mal alınması iktisadi bir kıymet hareketidir, bu malı alırken mal karşılığında senet verilmesi de iktisadi bir kıymet hareketidir. Sınıflandırma mal alma işlemi sonrasında oluşan iki farklı muhasebe işlemi sınıflandırmaya tabi tutarak ilgili oldukları bölümlere kayıt edilmesine hizmet etmektedir. Bu durumda işletmenin varlıklarının, malın değeri kadar artması aynı zamanda da borçlarının aynı miktarda artması sonucu ortaya çıkacaktır. Muhasebenin sınıflandırma görevi ise bu bilgilerin doğru ve güvenilir halde kayıt edilmesine olanak vermektedir.

Raporlama : İşletme, muhasebe bilgi sistemi ile işletmenin faaliyet sonuçlarından bilgi edinmek isteyen işletme içi ve işletme dışı kişilere doğru ve güvenilir bilgiyi raporlama yoluyla sunmaktadır. Finansal ve mali tablolar

raporlanarak işletme ile ilgilenen kişilere bilgi sunmak amacıyla kullanılır. İşletmenin faaliyetlerinden bilgi edinmek isteyen kişi ve kuruluşlar şunlardır;

-İşletme yöneticileri ve muhasebe departmanı dışında kalan diğer departmanlar (pazarlama, üretim vs.)

-Yatırımcılar, işletmeye sermaye koyarak karından yararlanan ve zararına katlanan 3. şahıslar,

-Müşteriler, işletmeden mal veya hizmet satın alanlar,

-Satıcılar, işletmeye mal veya hizmet satanlar,

-Devlet, işletmenin faaliyet karından vergi yoluyla gelir elde etmektedir veya çeşitli istisnalar, muafiyetler sağlayabilmek için işletmenin faaliyet sonuçları ile ilgilenmektedir.

-Diğerleri; işletmenin ve işverenin karlılığı ile ilgilenen sendikalar, sivil toplum örgütleri, odalar, birlikler, bu faaliyetlerin sonuçları ile yakından ilgilenirler.

Bu faaliyetler hakkında muhasebe bilgi sistemi mali tablolar yoluyla bilgi sunmaktadır. Mali tablolar altı aylık veya yıllık hazırlanırlar. Ayrıca işletme yöneticileri ve diğer departmanlar işletmenin faaliyetlerinden günlük veya haftalık gibi kısa vadeli olarak ilgilenirler. Bu bilgiler ışığında işletme içi kişiler satış, mal alımları, planlama faaliyetlerini sürdürürler. Bu tür bilgiler raporlama yoluyla sunulur.

Yorumlama : Tasniflenen, kaydedilen ve raporlanan bilgi ve belgelerin yorumlanması işletme için en can alıcı noktadır. Yorumlama, muhasebe raporlarında yer alan bilgilerin ne anlama geldiklerinin araştırılmasını ve bu bilgilerden hareketle geleceğe yönelik tahminlerde bulunabilmeyi ifade eder. Olaylardaki sebep-sonuç ilişkisi kavramaya çalışır. Raporlanan bilgilerden işletmenin mevcut durumu, gelecekte nasıl bir iktisadi seyir izleyeceği (mali yönden, stok yönünden sıkıntıya düşüp düşmeyeceği gibi) yapılacak yorumlarla daha da anlaşılır hale gelecektir. Günümüz çağdaş muhasebe anlayışının geleneksel muhasebe anlayışından ayrıldığı en önemli konulardan biri de raporların yorumudur. Geleneksel muhasebe anlayışında

muhasabe, raporlama işini yapar ve devamında yorumlama işini yapmazdı. Ancak çağdaş muhasabe anlayışı, bir adım daha ileri giderek raporlanan bilgilerin 3. kişilere daha sağlıklı bilgi vermesi ve alınacak kararlara ışık tutması açısından uzman kişilerce yorumlanmasını gerekli görmüştür. Günümüzün muhasabe anlayışında, muhasabe görevi; raporların yorumlanması ve alınacak kararlara ışık tutulması işlemlerini de kapsamaktadır. Bu nedenle muhasabe, yorumlama yolu ile işletme yönetiminde etkin bir fonksiyon halini almış bulunmaktadır. (Sevilengül,2005,s:11)

1.1.2.Muhasebenin Tarihsel Gelişimi Ve Günümüzde Muhasebe Uygulamaları

Muhasebenin hangi tarihe kadar uzandığı konusunda değişik görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre muhasabe yazı ve sayıların bulunuşu ile birlikte eski Mısır ve Mezopotamya’da kullanılmaya başlanmıştır. Bu ise aşağı yukarı M.Ö. 3400 yıllarına tekabül etmektedir. Mal alıp verme işlemlerinin olduğu her dönemde muhasabenin olduğu söylenebilir. Ancak, işlem sayısının artması, çeşitliliğin artması nedeniyle muhasabede aritmetik ve yazıyı gerekli hale getirmiştir. Anadolu France’ın “Epikir Bağı” adlı kitabında “Ticari defterlerin tutulması için icat edilmiş Finikya Alfabeti, tüm dünyada düşüncenin gerekli ve mükemmel aracı oldu” denilmektedir. (Güvemli, 1995, s:45).

Babil’de ise kil tabletlerde muhasabe kayıtları görülmektedir (Sevilengül, 2005, S:12). Eski Mısır ve Mezopotamya’da papirüs levhalarının üzerine genellikle iki yılda bir taşınır ve taşınmaz malların yazıldığı görülmektedir. Ayrıca M.Ö. 2500 yıllarında muhasabede planlamanın izlerine de rastlanmaktadır (Antepli, 1999, s:8).

Eski Roma’da ise; ilk olarak birbiriyle ilişkili defterler sistemi kullanılmaya başlanmıştır. Unutmamak için günlük işlemlerin kaydedildiği deftere “adversaria” yalnız para hesapları ve karşılıklı hesaplaşma işlemlerinin yer aldığı deftere “codex accepti et expensi”, tahıl, üzüm, yağ gibi maddesel eşyalar ile ilgili hesapların yer aldığı deftere ise “codex rotionum” adı verilirdi. M.Ö. 200’lü yıllarda bu kayıtlar oldukça biçimsel hale gelmişlerdir. Bu biçimselleşme bugün kullanılan çift yanlı kayıt yönetimin tarihi köklerinin o yıllara kadar uzandığını göstermektedir. Ayrıca bu dönemde her vergi yükümlüsü için bir hesap açıldığı, vergiler tahsil edildikçe hesabın

kapatıldığı görülmektedir. İlk amortisman hesaplarına da eski Roma’da rastlanmaktadır (Güvemli, 1995, s:60).

Yine aynı dönemlerde İslam Dünyası’nda matematik alanında ilerlemenin sonucu sayım cetvelleri, cari hesaplar, çeşitli hesap özetleri ve yönetim hesapları Batıda da kullanılmaya başlamıştır (Hiçşaşmaz, 1970, s:10).

İlk olarak Mısır ve Mezopotamya’ya dayanan muhasebe Eski Yunan, Roma ve Batı Avrupa’da çeşitli şekillerde oluşmuştur. Ancak bu konuda ilk ciddi ve elle tutulur eser 1494 yılında İtalyan din adamı ve matematikçi Luca PASSOLİ’nin yazdığı “Summa Aritmetica” adlı eserdir.

Eldeki mevcut bilgiler, Türklerin muhasebe ile uğraşlarının temelini 900 y.y. öncesine dayandığını göstermektedir. 1069 yılında Yusuf Has Hacib tarafından yazılan Kutadgu Bilig adlı ünlü eserde muhasebenin Orta Asya’dan Roma’ya gelişinin İpek Yolu aracılığı ile olduğu vurgulanmaktadır. 1363 yılında Abdullah Puser Muhammed Bir Kaya El Mezanderani tarafından yazılan Resele-i Felekiyye veya Kitab-ı Siyagat (muhasebe kitabı) o dönemdeki en önemli 4 muhasebe kitabından biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Güvemli, 1995, s:62).

Osmanlı devletinde gelir ve giderleri tutan bir görevli her zaman olmuştur. Osmanlı Devleti döneminde muhasebe uygulamaları ise, ilk olarak 1359-1389 yılları arasında I. Murat zamanda başlamıştır.

Fatih Sultan Mehmet zamanında yazılı metin haline dönüştürülen kanunlara göre defterdar padişahın malının vekili, sadrazam da malının nazırı idi. Osmanlı Devletinde ilk kez 1850 yılında Fransız ticaret kanunun tercümesi niteliğinde olan Kanunname-i Ticaret ile bir düzene bağlanmıştır. Bu yüzden halen kullandığımız aktif, pasif, dekont, provizyon gibi muhasebe terimleri Fransızca kökenli kelimelerdir (Sevilengül, 2005, s:13).

Modern anlamda muhasebe uygulamaları ise 19. yy. da başlamıştır. Liberal ekonomi düzeninin başlatılmak istendiği 1924 Anayasasına bağlı olarak çıkarılan ilk vergi kanununda kazanç vergisinin 40. maddesi, **“yeminli hesap mütehassızlığı”**

kayıt altına alınmıştır (Pur, 1989, s:20). 1932 yılından itibaren birçok defa üstünde çalışılmış olmasına rağmen “Serbest Muhasebeciler Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu” 1989 yılına kadar çıkarılamamıştır. Kanun 13 Haziran 1989 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunun çıkarılmasından sonra 73 adet oda kurulmuş, 40.000 meslek mensubunun unvanı verilmiş, 13 adet yönetmelik çıkarılmıştır. Daha sonra ise 1944 yılında “Tekdüzen Muhasebe Sistemi”ni açıklamak ve uygulamaya koymak amacı ile Maliye Bakanlığı’nın yayımladığı “Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği” yürürlüğe konulmuştur. Bu düzenleme ile eğitim ve uygulama arasındaki farklılıklar ortadan kaldırılmış ve uygulamanın da büyük ölçüde **Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri** doğrultusunda yapılması sağlanmıştır.

1.1.3. Muhasebenin Bölümleri (Çeşitleri)

Muhasebe, genel muhasebe, yönetim muhasebesi, maliyet muhasebesi olarak bölümlenmektedir. Ayrıca, özel ihtisas gerektiren şirketler muhasebesi, banka muhasebesi vs. gibi bölümleri de bulunmaktadır.

1.1.3.1. Genel Muhasebe

İşletmenin genel durumunun hesaplara yansıtılması amacıyla, her türlü kıymet hareketinin muhasebeleştirilmesi esasına dayanmaktadır. Her türlü alım, satım, borçlanma vs. iktisadi faaliyetin herhangi bir değişiklik yapılmaksızın aynen ve olduğu gibi, objektif belge esasına dayanılarak hesaplara aktarılmasını gerekli kılmaktadır. Bu şekilde dönem sonunda gelir ve karların veya gider ve zararların açığa çıkarılması, öz kaynaklar ve yabancı kaynaklarla ilgili bilgilerin işletme içi ve dışı kişilere aktarılması da sağlamaktadır.

Genel muhasebenin objektif belgelere dayanarak ve olduğu gibi kaydedilmesi ve bu işlemlerin belgelerinin sürekli saklanması bazı yararları vardır. Bunlar;

-Daha önce yapılmış bir işlemin varlığı, biçimi ve dayanağı hakkında gerekli bilgiyi verir. Gerekliğinde belgeleyici bir öge olur. Örneğin bir satışın hangi tarihte,

nasıl ve hangi faturaya dayanılarak yapıldığı, bedelinin nasıl tahsil edildiği, genel muhasebe kayıtlarına başvurularak saptanabilir.

-Belirli tarihlerde yapılması gereken işlemlerin unutulmaması sağlanır. Örneğin işletme üzerine çekilen bir poliçeye konan “kabul” şerhinin yarattığı borç senedi muhasebeleştirildiğinde, muhasebe kayıtları ödenecek bir senedin varlığını, senedin ödendiğini gösteren bir başka kayıt yapılınca kadar duyurmaya devam eder.

-İşletme varlıklarının, normal işletme işlemleri dışında, işletmeden çıkıp çıkmadığının kontrolünü sağlar. Örneğin, kasa mevcudu her gün, ambar mevcutları dönem sonlarında kayıtlarla karşılaştırılıp, olması gereken miktarın gerçek mevcut olup olmadığı araştırılır.

Ayrıca, işletmenin öz sermayesindeki artış ve azalışlar, gelir ve karlar ile gider ve zararlar genel muhasebe hesaplarında izlenebilmektedir.

Genel muhasebe, işletmenin finansal yapısını gösterir. Bu nedenle işletmenin kaynaklarını nereden aldığı ve bunları nerelere yatırdığı genel muhasebe hesapları üzerinden izlenir. İşletme hakkında alınacak kararlara veya önlemlere ışık tutar. (Sevilengül, 2005, s:20).

1.1.3.2. Maliyet Muhasebesi

İşletmenin ürettiği her bir mamulün imal edilmesi ve hizmetlerin yerine getirilmesi için gerekli giderleri muhasebeleştirilen, hammadde ve işçilik maliyetlerini uygun bir biçimde kaydeden, sınıflayan, raporlayan ve standart maliyetlerle karşılaştıran bir muhasebe dalıdır. Maliyetlerin saptanması işletmenin karlılığı, mamullerin, bölümlerin ve imalat dışındaki bölümlerin başarısı hem işletme içinde hem de işletme dışında kullanılmak amacıyla ölçülür analiz edilir yada tahmin edilir. Maliyet muhasebesi de aynen yönetim muhasebesi gibi işletme yöneticilerine bilgi sağlamak amacını gütmektedir. (Üstün, 1997, s:15).

Üretilen mal veya hizmetin maliyet unsurları direkt işçilik, hammadde ve malzeme giderleri ve genel giderleri tespit edilerek ürünün standart maliyeti ve fiili

maliyeti tespit edilir. Bu bilgiler ürünün üretilip üretilmeyeceği, üretilecekse üretim miktarı, satış fiyatının ne olacağı gibi planlama kontrol aşamalarında işletme yönetimine bilgi sağlamaktadır (Üstün, 1997, s:16).

1.1.3.3. Yönetim Muhasebesi

Yönetim muhasebesi gerek genel muhasebeden gerekse maliyet muhasebesinden edindiği bilgilerden işletme yöneticilerine bilgi sağlayan ve işletmenin gelecekle ilgili kararlarına ışık tutan muhasebedir.

Yönetim muhasebesinin amacı, işletme eylemlerinin planlanması, ve kontrol edilmesi ve özel konularla ilgili yönetim kararlarının alınmasında işletme yöneticilerine yardımcı olacak muhasebe verilerinin toplanması, analiz edilmesidir diyebiliriz.

Yönetim muhasebesi işlevlerini yerini getirirken büyük ölçüde, fiili maliyetler, bütçeler, standartlara dayanan faaliyet raporları, iç kontrol ve amaçlanan plan ve programların muhtemel etkilerine ilişkin raporlar ve belirli görevler aracılığıyla gerçekleştirir. İşletme planlarının hazırlanmasında, bilgi ve belgelerin tasnif edilerek anlamlı bir şekilde yorumlanmasında işletme yöneticilerine bilgi sağlamaktadır. Finansal muhasebe ise ayrıca işletme dışı kişilere de bilgi sağlamaktadır. (Üstün, 1997, s:8,9).

1.1.4. Muhasebe Usul Ve Esasları Hakkında Yapılan Düzenlemenin

Niteliği Ve Kapsamı

Muhasebeleştirme işlemlerinde birliğin ve düzenin sağlanması amacıyla muhasebe işlemlerinin bazı usul ve standartlara uygun olarak yapılması gerekmektedir. Bu amaçla Maliye Bakanlığı; bilanço usulünde defter tutan gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin faaliyet ve sonuçlarının sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi, mali tablolar aracılığı ile ilgililere sunulan bilgilerin tutarlılık ve mukayese edilebilirlik niteliklerini koruyarak gerçek durumu yansıtmasının sağlanması ve işletmelerde denetimin kolaylaştırılabilmesi için 1 seri

nolu muhasebe uygulamaları genel tebliği'ni 26.12.1992 tarihli resmi gazete yayınlamış ve 01.01.1994 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.

Tebliğde beş bölüm halinde usul ve esaslar belirtilmiştir. Bu bölümler;

I – Muhasebenin Temel Kavramları;

II – Muhasebe Politikalarının Açıklanması;

III – Mali Tablolar İlkeleri;

IV – Mali Tabloların Düzenlenmesi ve Sunulması;

V – Tekdüzen Hesap Çerçevesi. Hesap Planı ve Hesap Planı Açıklamaları.

2.1.4.1.Muhasebenin Temel Kavramları

Muhasebenin temel kavramları şunlardır :

1. Sosyal Sorumluluk Kavramı,
2. Kişilik Kavramı,
3. İşletmenin Sürekliliği Kavramı,
4. Dönemsellik Kavramı,
5. Parayla Ölçülme Kavramı,
6. Maliyet Esası Kavramı,
7. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı,
8. Tutarlılık Kavramı,
9. Tam Açıklama Kavramı,
10. İhtiyatlılık Kavramı,

11. Önemlilik Kavramı,

12. Özün Önceliği Kavramı.

1. Sosyal Sorumluluk Kavramı : Bu kavram, muhasebenin işlevini yerine getirme hususundaki sorumluluğunu belirtmekte ve muhasebenin kapsamını, anlamını, yerini ve amacını göstermektedir. Sosyal sorumluluk kavramı; muhasebenin organizasyonunda, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında; belli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve dolayısıyla bilgi üretiminde gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılması gereğini ifade eder.

2. Kişilik Kavramı : Bu kavram; işletmenin sahip veya sahiplerinden, yöneticilerinden, personelinden ve diğer ilgililerden ayrı bir kişiliğe sahip olduğunu ve o işletmenin muhasebe işlemlerinin sadece bu kişilik adına yürütülmesi gerektiğini öngörür.

3. İşletmenin Sürekliliği Kavramı: Bu kavram, işletmelerin faaliyetlerini bir süreye bağlı olmaksızın sürdüreceğini ifade eder. Bu nedenle işletme sahiplerinin ya da hissedarlarının yaşam süreleriyle bağlı değildir. İşletmenin sürekliliği kavramı maliyet esasının temelini oluşturur.

Bu kavramın, işletmeler açısından geçerliliğinin bulunmadığı veya ortadan kalktığı durumlarda ise, bu husus mali tabloların dipnotlarında açıklanır.

4. Dönemsellik Kavramı : Dönemsellik kavramı; işletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve kârların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir.

Bu kavramın, işletmeler açısından geçerliliğinin bulunmadığı veya ortadan kalktığı durumlarda ise, bu husus mali tabloların dipnotlarında açıklanır.

5. Parayla Ölçülme Kavramı : Parayla ölçülme kavramı, parayla ölçülebilen iktisadi olay ve işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olarak para birimiyle yansıtılmasını ifade eder.

Muhasebe işlemleri ulusal para birimine göre yapılır.

6. Maliyet Esası Kavramı : Maliyet esası kavramı; para mevcudu, alacaklar ve maliyetinin belirlenmesi mümkün veya uygun olmayan diğer kalemler hariç, işletme tarafından edinilen varlık ve hizmetlerin muhasebeleştirilmesinde, bunların elde edilme maliyetlerinin esas alınması gereğini ifade eder.

7. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı : Bu kavram, muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılması ve muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin seçilmesinde tarafsız ve ön yargısız davranılması gereğini ifade eder.

8. Tutarlılık Kavramı : Tutarlılık kavramı; muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması gereğini ifade eder. İşletmelerin mali durumunun, faaliyet sonuçlarının ve bunlara ilişkin yorumların karşılaştırılabilir olması bu kavramın amacını oluşturur. Tutarlılık kavramı, benzer olay ve işlemlerde, kayıt düzenleri ile değerlendirme ölçülerinin değişmezliğini ve mali tablolarda biçim ve içerik yönünden tek düzeni öngörür. Geçerli nedenlerin bulunduğu durumlarda, işletmeler, uyguladıkları muhasebe politikalarını değiştirebilirler. Ancak bu değişikliklerin ve bunların parasal etkilerinin mali tabloların dipnotlarında açıklanması zorunludur.

9. Tam Açıklama Kavramı : Tam açıklama kavramı; mali tabloların bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder.

Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanması yanında, mali tablo kalemleri kapsamında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi muhtemel olaylara da yer verilmesi bu kavramın gereğidir.

10. İhtiyatlılık Kavramı : Bu kavram, muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin gözönüne alınması gereğini ifade eder. Bu kavramın sonucu olarak, işletmeler, muhtemel giderleri ve zararları için karşılık ayırırlar, muhtemel gelir ve kârlar için ise gerçekleşme dönemlerine kadar herhangi bir muhasebe işlemi yapmazlar. Ancak bu kavram gizli yedekler veya gereğinden fazla karşılıklar ayrılmasına gerekçe oluşturamaz.

11. Önemlilik Kavramı : Önemlilik kavramı, bir hesap kalemi veya mâli bir olayın nispi ağırlık ve değerinin mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder.

Önemli hesap kalemleri, finansal olaylar ve diğer hususların mali tablolarda yer alması zorunludur.

12. Özün Önceliği Kavramı : Özün Önceliği kavramı, işlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder.

Genel olarak işlemlerin biçimleri ile özleri paralel olmakla birlikte, bazı durumlarda farklılıklar ortaya çıkabilir. Bu takdirde, özün biçime önceliği esastır.

1.1.4.2. Muhasebe Politikalarının Açıklanması

1. Mali tablolar işletmenin sürekliliği, tutarlılık ve dönemsellik kavramlarına dayanılarak hazırlanmış ise bunların açıklanması istenmez. Ancak bu kavramlardan ayrılmaların mevcut olması hallerinde, mali tabloların dipnotlarında nedenleri ile birlikte açıklanmalıdır.

2. İhtiyatlılık, özün önceliği ve önemlilik kavramları muhasebe politikalarının seçimini ve uygulamasını yönlendirmelidir.

3. Mali tabloların içerdiği bütün önemli muhasebe politikaları anlaşılır ve kısa olarak açıklanmalıdır.

4. Kullanılan muhasebe politikalarıyla ilgili açıklamalar mali tablolarla bütünlük oluşturur. Kullanılan önemli muhasebe politikalarının açıklanması mali tabloların bütünlüğü ve tamlığı için temel ilkedir. Politikalara ilişkin açıklamalar işletme yönetimi tarafından muhasebe departmanına toplu olarak verilmelidir.

5. Bilanço ve gelir tablosundaki ve diğer tablolardaki yanlış veya gerçeğe uygun olmayan işlemler, muhasebe politikalarının açıklanması veya dip notlarda belirtilmesi suretiyle düzeltilmiş olamaz. Düzeltme ancak, muhasebe kayıt ve tekniğine uygun olarak yapılır ve mali tablolara yansıtılır.

6. Mali tablolar, dönemler itibariyle karşılaştırılabilir nitelikte olmalıdır.

7. Mali politikalarda, cari dönem veya gelecek dönemlerde önemli etki yaratan veya yaratabilecek bir değişiklik yapılmış ise durum nedenleri ile birlikte açıklanmalı ve bunun mali tablolara olan etkileri gösterilmelidir.

1.1.4.3. Mali Tablolar İlkeleri

Mali tablolar ilkeleri, temel mali tabloların düzenlenmesinde işletmeler tarafından uygulanacak kuralları ifade eder.

Bu düzenlemede yer almayan konularda, daha sonra yayımlanacak muhasebe standartlarına, yoksa muhasebe kavramlarına uygun olarak öncelikle, işletmenin içinde bulunduğu sektörde söz konusu işletme büyüklüğü için yaygın olarak kullanılan, bunun da uygulanmadığı hallerde uluslararası standartlarda benimsenen esaslara uyulur.

Mali tabloların hazırlanmasında esas alınan kavram ve ilkeler ile Türk Ticaret Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümlerinin farklı uygulamalara yer verdiği durumlarda, işletmeler söz konusu mevzuat hükümleri uyarınca istenilen bilgileri sağlayacak şekilde gerekli düzenlemeleri yaparlar. Ancak, bu düzenlemeler bu bölümde yer alan ilkeler çerçevesinde düzenlenecek mali tabloların tekliği ilkesini değiştiremez.

Mali Tablolar aşağıdaki tabloları erir :

1. Bilanço
2. Gelir Tablosu
3. Satışların Maliyeti Tablosu
4. Fon Akım Tabloları
5. Nakit Akım Tablosu
6. Kâr Dağıtım Tablosu
7. Öz Kaynaklar Değışim Tablosu

Bu tablolardan, bilanço ve gelir tablosu dipnotları ve ekleri ile birlikte temel mali tabloları, diğerkleri ise ek mali tabloları oluşturur.

1.2. Bilgisayarın Tanımı ve Temel Kavramları

Günümüzde çok önemli bir yeri olan bilgisayarlar her alanda yerini korumaktadır. Eğitim sistemimizde de çeşitli şekillerde ve çeşitli amaçlarla kullanılmaktadırlar. Bilgisayarlar yazılımları kullanarak çalışmaktadır. Aşağıda bilgisayarlarla ilgili tanımlayıcı bilgilere yer verilmiştir.

1.2.1. Bilgisayarın Tanımı

Bilgisayarlar hayatımızın vazgeçilmez teknolojik buluşu durumuna gelmişlerdir. Çok sayıda aritmetiksel veya mantıksal işlemlerden oluşan bir içi, program olarak adlandırılan önceden verilmiş işlem adımlarına göre yapıp sonuçlandıran araçlardır. Bu anlamda bilgisayarlarla yaptığımız her tür işlemde hızlılık ve doğruluk kazanılmaktadır.

Çeşitli tanımlamalara göre bilgisayarlar;

“Bir sonuç üretmek amacıyla verilen verilerle çeşitli işlemler icra etmek üzere tasarlanmış elektronik, manyetik ve mekanik donanımın oluşturduğu bütündür.” (Yıldız,Karabey,1993,s:19)

“Sayısal, sözel veya bunların karışımı biçimindeki çok sayıdaki veri ya da bilgiyi saklamak ve değişik amaçla kısa sürede işleyerek daha kullanışlı sonuçlar elde etmek için kullanılan komple bir elektronik sistemdir.” (Işık,Bek,1994,s:3)

Daha geniş bir tanımda ise;

- Gerekli olan bilgilerin herhangi bir yöntemle akışına izin veren,
- Bu bilgiler ile bunların işlenmesi sonucunda elde edilenleri depolayabilen,
- Daha önceden öğretilen bir komutlar yardımı dizisiyle bilgileri işleyebilen,
- İki büyüklüğü karşılaştırarak mantıksal sonuca bağlı olarak karar alabilen,
- Bildiği bütün bilgileri veya bir bölümü dış ortama aktarabilen,

elektronik bir araçtır (Yıldız,1994,s:1) denilmektedir.

Bilgisayarlar, algoritmik bir yolla bilgi ve verileri tanımlayan, depolayan, karar alabilen elektronik araç olmalarına rağmen yine de bu işlemleri kendi karar verme mekanizmalarına dayanarak değil bir insan yardımıyla ve bir takım programlar kullanarak yapmak durumundadırlar. Bilgisayarlar karar verme, düşünme ve fikir yaratma gibi us’a bağlı olarak işlem yapabilen aygıtlar değildir. Ancak yüklenen programın niteliğine ve özelliklerine göre bilgiyi işleyen, bilgiye şekil veren ve bilgiyi dış ortamlara aktarabilen elektronik araçlardır.

Bilgisayarlar, ilk kez piyasaya sürüldüğünde pahalı olmaları nedeniyle sadece büyük bilimsel araştırma merkezlerinde ve üniversitelerde kullanılmakta iken şimdilerde teknolojinin ucuzlaması nedeniyle evlere kadar girebilmiş ve insan hayatının hemen her safhasında görev yapmaya başlamışlardır. Özellikle tıp alanında,

eğitim alanında ve uzay araştırmalarında bilgisayarlar daha çok kullanılmaktadırlar. Bunun yanı sıra işletmeler bilgisayar teknolojisinden yararlanarak bilgisayar destekli üretim, tasarım yapmaktadırlar. Personel hareketleri, muhasebe işlemleri, planlama faaliyetleri gibi günlük ve rutin bazı işletme faaliyetleri de yine paket programlar vasıtasıyla doğru, hızlı ve güvenilir bir şekilde yapılır hale gelmiştir.

1.2.2. Bilgisayarların Tarihçesi ve Gelişim Süreci

Bilgisayarın atası olarak bir çok bilimci abaküsü işaret etmektedir. M.Ö. 2000 yılında ilk kez hesaplama yapmak için abaküs kullanılmaya başlandı. M.S. 1642 yıllarında ise Blaise Pascal vergi hesaplamaları için abaküsün daha gelişmişini kullanmaya başladı. Ancak bu mekanik alet her zaman doğru sonuç vermiyordu. Bunun üzerine 1670 yıllarında Gottfried von Leibnitz Pascal dört işlem yapabilen ve ayrıca karakök alabilen bir alet geliştirdi. 1842 'de Charles Babage bir çok elementten oluşan karmaşık problemleri çözümleyebilen bir makine geliştirdi. 1890 yılında Hermann Hollerith kartla çalışan günümüz bilgisayarlarının çalışma mekanizmasına benzeyen ilk bilgisayar benzerini yaptı. İlk analog bilgisayar ise 1931 yılında Vannevar Bush tarafından geliştirildi (Eraslan,1998,s:5).

1937 yılında, Harvard üniversitesinden Howard-Aiken ilk otomatik hesap makinesi (MARK-I), 1943 yılında Pennsylvania Üniversitesinden J. P. Eckert'ın ilk işlevsel bilgisayar olan 30 ton ağırlığındaki ve saniyede 5.000 işlem yapan ENIAC [Electronic Numerical Integrator And Calculator] (Elektronik Sayısal Doğrulamayı ve Bilgisayar)'ı yaptı. ENIAC, 30 ton ağırlığında; 199 metre küplük bir odayı doldurmakta; hesaplama verimleri 1500 elektro mekanik röleden (yolvericiden) geçerek 18.000 den çok radyo lambasından akmaktaydı. ENIAC'ı çalıştırmak için 150.000 watt enerji gerekliydi. ENIAC, yalnızca 80 karaktere eş veri saklayabiliyordu. Lambaların hepsi çalıştığında, mühendis ekibi bir problemi çözmek için 6000 kabloyu elle fişe takarak ENIAC'ı kuruyorlardı. (Coulbert,1984,s:5)

1951-1959 arasındaki üretilen bilgisayarlarda vakum tüpleri kullanıldı. Bu tüpler bir ampul büyüklüğünde, çok fazla enerji harcamakta ve çok fazla ısı yaymaktaydılar. Veri ve programlar magnetik teyp ve tambur gibi bilgi saklama

araçlarıyla saklandı. Veriler ve programlar bilgisayara delgi kartları ile yükleniyordu (www.bilginet.com).

1959-1964 arasında üretilen bilgisayarlarda on bin adet transistör kullanıldı. COBOL, FORTRAN, ALGOL yüksek düzeyli diller ve işletim sistemleri geliştirildi. 1964-1970 arasında, üretilen bilgisayarlarda entegre devreler kullanıldı, onbinlerce devre küçük bir silikon chip'e yerleştirildi. Düşük maliyet, yüksek güvenilirlik, ufak boyutlar, düşük enerji harcaması ve hızlı olması bu chip'lerin mikro-bilgisayar yapımında kullanılmasına neden oldu.

1970'li yıllardan sonra, büyük çaplı tümleşik devreler kullanılmaya başlandı. Bilgisayar donanımında bu teknolojinin kullanılması bilgisayarın hesaplama hızlarını ve güvenilirliğini arttırmış ve hacimleri çok küçültmüştür. 1975 yılında mikroişlemci denilen tek bir tümleşik devre yongalarının bilgisayarlara uygulanması ile tek kullanıcı ucuz ve küçük bilgisayarlar üretilmiştir.

İlk IBM Kişisel Bilgisayarı, 1981 yılının Ağustos ayında pazara çıkardı. IBM, 1983 baharında, şirketin, içinde sabit disk bulunan ilk kişisel bilgisayarı olan PC/XT'sini piyasaya sürdü. Disk, yerleşik bir depolama aygıtı olarak çalışıp, 10 megabayt'lıktı. 1984'te, IBM, Intel'in 80286 micro işlemcisine dayalı, PC AT adlı yüksek performanslı ikinci kuşak bilgisayarını tanıttı. IBM PC'den üç kat hızlıydı (www.bilginet.com).

İlk popüler grafiksel işletim sistemi 1984 yılında, Apple Macintosh'u sürdüğünde piyasaya girdi. Yüksek çözünürlük ve grafik kart ekranlı bilgisayardı. Microsoft firması Macintosh için sözlük işlemci ve elektronik tablo programı yazdı (www.denizati.com).

1989 yılında mikrobilgisayar teknolojisinde yüksek hız ve disk, kapasitesi mikrobilgisayar ile gerçek üç boyutlu CAD ve CAM uygulamaları başladı. 1990 mayısında, Windows 3.0 piyasaya sürüldü. 1994 yılında ise 64 bit kapasiteli power pc mikro işlemciler kullanılmaya başlandı (Deniz,1996,s:9).

Yüzyılımızın belki en önemli buluşu olan bilgisayarlar geliştirilmektedir. Son yıllarda ise yapay zeka üzerine çalışmalar devam etmektedir.

1.2.3. Bilgisayarın Geçirdiği Evreler

Bilgisayarlar ilk çıktıkları günden bugüne çeşitli aşamalardan geçmişlerdir. Bir çok kaynak bilgisayar evrelerini beş gruba ayırmaktadır. Bunlar;

1.2.3.1. Birinci Kuşak (Vakum Tüplü) Bilgisayarlar (1946-1959)

İlk programlama dili makine dilinde yazılmaya başlandı ve bilgiler bellekte saklanıyordu. Bu kuşağın temel özellikleri şunlardır([www.baskent .edu.tr](http://www.baskent.edu.tr)):

1. İşlemci olarak çok büyük vakum tüpleri kullanılırdı,
2. Fazla enerji harcarlardı,
3. Çevreye fazla ısı yayarlardı,
4. Veri programlarını ana belleklerinde tutarlardı,
5. Saklama aracı olarak manyetik teyp kullanılırdı,
6. Programlar fazla detay gerektiren makine dilinde yazılırdı.

1.2.3.2. İkinci Kuşak (Transistörlü) Bilgisayarlar (1959-1964)

İlk dönemde kullanılan Vakum Tüplerinin yerine transistörler kullanılmaya başlandı. Bununla beraber daha hızlı ve daha az elektrik harcamaktaydı. ASSEMBLY makine dili kullanılmaktaydı. Bu kuşağın temel özellikleri şunlardır:

1. İşlemci olarak vakum tüpleri kullanılırdı,
2. Ortalama 10.000 transistör ile çalışırlardı,
3. Az enerji kullanırlardı ,
4. Daha az ısı yayarlardı,

5. Transistörler tablolar üzerine el ile monte edilirdi.

1.2.3.3.Üçüncü Kuşak (Entegre Devreli) Bilgisayarlar (1964-1970)

Transistörler bir araya getirilerek Entegre Devreler yapıldı. İlk Merkezi İşlem birimi CPU yapıldı. Bu kuşağın temel özellikleri şunlardır:

1. İşlemci olarak entegre devreler kullanılırdı,
2. Düşük maliyet ile yüksek güvenilirlik sağlanmaya başlandı,
3. Manyetik diskler kullanılmaya başlandı,
4. Program ve veriler ihtiyaç duyulduğu sürece saklanabiliyordu.

1.2.3.4.Dördüncü Kuşak (Mikroişlemcili) Bilgisayarlar (1970-1990)

İşlem ve kontrol birimlerinin tümünün bir arada bulunduğu chipler geliştirildi. Bu kuşağın temel özellikleri şunlardır:

1. Mikroişlemcilerle daha hızlı işlemler yapılmaktadır,
2. Daha fazla bilgi ve program saklanabilen disk ve CD'ler kullanılabilmektedir,
3. Yapay zekâ kavramı hayata geçirilmiştir ,
4. Ağ sistemleri oluşturulup bilgisayarlar arasında iletişim sağlanabildi ,
5. Bilgisayarlar fiziksel olarak küçülerek kullanışlı ve taşınabilir hale geldi .

1.2.3.4.Beşinci Kuşak (Yapay Zekâlı) Bilgisayarlar (1990-....)

Yapay zeka yapma yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Bilgisayar teknolojisinde yeni bir araştırma konusu olan yapay zekâ "**kendi kendini denetleyebilen, daha akıllı ve insanlarla tam bir uyum içerisinde olabilen zeki makineler yapmak**" şeklinde tarif edilebilir. Bu alanda yapılan çalışmalar henüz istenilen düzeyde değildir. Bu kuşaktaki bilgisayarlardan beklenen hedefler şunlardır:

1. Üretkenliğin düşük olduğu alanlarda, üretkenliği arttırmak amacıyla pratik metotlar geliştirmek,
2. Kalkınmada ve gelişmede, uluslar arası dayanışmaya katkıda bulunmak,
3. Enerji ve kaynak tasarrufunda bulunmak,
4. Toplumun sorunlarına pratik çareler bularak, toplumsal huzur ve güvenin sağlanmasında katkıda bulunmak (www.baskent.edu.tr).

1.2.4. Bilgisayarların Temel Özellikleri ve Sağladıkları Faydalar

Bilgisayarların yapılarından kaynaklanan özellikler aşağıdaki gibi sıralanabilir(Yıldırım,1988,s:47);

- İşlemleri inanılmaz bir hızla sonuçlandırabilir,
- Mantıklı ve çözümü zor olan problemleri çözebilir,
- Bilgiyi saklayabilir ve gerektiğinde tekrar çıkararak kullanabilir hale getirir,
- Yanlışları denetleyebilir,
- Değişken durumlara göre ayarlanabilir,
- Çeşitli senekleri denetleyebilir,
- Değişkenler arasında ve sonuçlar arasında bağlantı kurabilir,
- Diğer özellikler.

Bilgisayarın bu özellikleri , işletmelere ve bireylere zaman faydası, maliyet faydası kazandırmaktadır. İstenilen sonuca daha az zaman ve emek harcayarak ulaşmak zaman ve maliyet faydası sağlamaktadır.

1.2.5. Bilgisayarların Çeşitleri

Bilgisayarlar, kullanım alanları dikkate alınarak sınıflandırıldığında ölçme tekniğine dayalı bilgisayarlar, sayma tekniğine dayalı bilgisayarlar ve karma bilgisayarlar olmak üzere üç gruba ayrılırlar. Kullanım amaçları göz önüne alındığında özel amaçlı bilgisayarlar, genel amaçlı bilgisayarlar olmak üzere 2 grupta tasnif edilebilirler.

1.2.5.1.Kullanım Alanlarına Göre Bilgisayarlar

- Ölçme Tekniğine Dayalı Bilgisayarlar: Bu tür bilgisayarlar doğrudan sayılarla işlem yapmazlar. Ölçüm aletlerinden gelen bilgileri, simge veya koda dönüşmeden hızlı bir biçimde toplayıp işlerler. Fiziksel problemleri elektronik elemanlarla ifade ederek çalışırlar ve problem yerine problemin matematik modeline karşılık gelen elektrik sistemini çözerler. Sonucunu ise anında sürekli değerler olarak gösterirler (Çil,Karakaya,Eryılmaz,1993,s:14).

- Sayma Tekniğine Dayalı Bilgisayarlar: Tüm veriler ikili sayı sistemi tabanına göre değerlendirilir. Veriler sayısal değerlerle gösterilir.

- Karma Bilgisayarlar: Her iki sisteme göre çalışan bilgisayarların iyi özelliklerinin alınarak bir bilgisayarda birleştirilmiş şeklidir denilebilir.

1.2.5.2.Kullanım Amaçlarına Göre Bilgisayarlar

Kullanım amaçlarına göre bilgisayarlar iki kısma ayrılırlar.

- Özel Amaçlı Bilgisayarlar: Sadece belli bir görevi yapmak üzere geliştirilmiş ve kullanılan bilgisayarlardır. Örneğin, sadece şifre çözmek için veya sadece kan tahlillerinin sonucu yorumlamak için kullanılan bilgisayarlar gibi.
- Genel Amaçlı Bilgisayarlar: Her türlü işlem için kullanılabilen en genel anlamlı bilgisayarlardır. Ev ve işyerlerinde genel amaçlı kullanılan, yüklenilen programa göre çeşitli işler yapabilen bilgisayarlardır.

1.2.6. Yazılım Programları

Bilgisayarlarda mühendislik, eğitim, tıp, matematik gibi alanlarda kullanabilmek amacıyla bir takım programlar geliştirilmiştir. Bu programlar, programlama dili yardımıyla yapılması istenilen işe en uygun komutları kullanarak bir yazılım dili oluşturmayı gerektirmektedir.

Programlama dilleri bilgisayar yazılımları oluşturmak üzere geliştirilmiş yapay dillerdir. Bunlar temel olarak iki düzeyde ele alınan “alt düzey” (low level) ve “yüksek düzey” (high level) bilgisayar programla dilleridir. Alt düzey diller, bir bilgisayar sisteminin doğrudan uygulayabildiği makine komutlarını içeren makine dilidir. Üst düzey programlama dilleri ise konuşma diline yakın komutları içerirler. Bu dillerin alt düzey dillerden farklı bilgisayara doğrudan bağlı olmayan bir özellik göstermeleridir. Bir başka ifadeyle bu diller kullanılarak geliştirilen bir yazılım dili kullanabilen tüm bilgisayarlarda işletilebilir. (Erdoğan, M., Erdoğan, N., 1992, s:26) .

- Paket programların geliştirilmesinde yaygın olarak kullanılan bilgisayar dilleri aşağıdadır (Eraslan, Süleyman, 1998, s:17);
- Fortran (Formula Translator): 1956 yılında matematik, mühendislik ve bilimsel uygulamalara yönelik olarak geliştirilmiştir.
- Cobol (Common Business Oriented Language): 1960 yılında işletme ve ticari uygulamalara yönelik olarak geliştirilmiştir.
- Basic (Beginners All-Purpose Symbolic Instruction Code): 1964 yılında, programlamaya yeni başlayanlara yönelik olarak geliştirilmiştir.
- Lisp : 1964 yılında, yapay zeka ve uzman sistemler alanında yapılan araştırmalara yönelik geliştirilmiştir.
- Apl: 1967 yılında, matematiksel işlemlere yönelik olarak geliştirilmiştir.
- Prolog (programmed Logic): 1970 yılında, bir yapay zeka dili olarak geliştirilmiştir.
- Pascal: 1971 yılında geliştirilmiştir. Hem bilgisayar dillerini öğretme hem de ticari yazılımları geliştirmede kullanılmaktadır.
- C: 1974 yılında geliştirilmiştir. Çeşitli bilgisayar sistemleri arasında programların uygunluğunu sağlayan genel amaçlı bir dildir.

- Logo: 1980 yılında geliştirilmiştir. Programlama mantığı ve geometrik kuralların açıklanmasında kullanılan bir dildir.

Muhasebe alanında kullanılan ilk yazılım programı Logodur. Bir çok modülden oluşmaktadır. Personel takip (ücret, bordro, beyanname vs), defter ve belgeler (yevmiye defteri, defter-i kebir, mali tablolar, faturalar vs.).

1.3. Eğitimde Bilgisayar Kullanımı

Günümüzde bilişim teknolojilerinin ilerlemesi bilgi sistemlerinin hemen her yerde kullanılması zarureti de beraberinde getirmiştir. Bilgisayarların eğitim alanında kullanılmasında çeşitli uygulamalar görülmektedir. Bu uygulamalardan çıkarılan ortak düşünceler doğrultusunda bilgisayarların eğitimde; yönetim, araştırma, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinde, ölçme ve değerlendirme ve öğretim hizmetlerinde (öğrenme-öğretme süreçlerinde) kullanıldığı görülmektedir. Öğrenme ve öğretme etkinliklerini bireysel ihtiyaçlara cevap verecek şekilde düzenlemek, eğitim hizmetlerini daha verimli ve etkili bir biçimde yürütmek ve çağdaş bir öğretme-öğrenme ortamı yaratmak amacıyla diğer araçlar gibi bilgisayarlar da geniş ölçüde kullanılmaktadır (Baykal, 1986,s:30-31).

Öğretimde bilgisayar kullanımı konusunda gerçekleştirilen uluslararası bazı araştırmalarda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir (Gleason,2003,s:21);

- Bilgisayar öğrencilerin öğretim hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmaktadır.

-Geleneksel öğretimle karşılaştırıldığında bilgisayar programları, öğrenme zamanında %20 ile %40 arasında tasarruf sağlanmaktadır.

-Bilgisayarın öğretim alanında kullanılması geleneksel öğretime oranla, öğrenci başarısını olumlu yönde etkilemekte ve motivasyonu artırmaktadır.

-Bilgisayar destekli öğretimin başarısında eğitsel “ders” yazılımları etkililiği önemli rol oynamaktadır.

Eğitimde bilgisayardan yararlanmada önemli rol oynayan bir takım etmenler bulunmaktadır. İlgili literatüre göre bu etmenler şunlardır (Uşun,2003,s:568);

- Öğretmen eğitimi,
- Planlılık ve araştırmaya dayalı olma,
- Yönetim ve kamuoyu desteği sağlama,
- Program “yazılım”,
- Programlarla bütünleşme
- Ülkeler arasında sağlıklı iletişim
- Donanım
- Eğitime ayrılan finansal kaynaklar,
- Bakım-onarım ve destek hizmetler

Gerçekten de eğitimde bilgisayar kullanabilmek için öğreticinin bu konudaki bilgi ve deneyimi, programın başarısı, bilgisayar yazılım ve donanımıyla ilgili bakım-onarım, eğitime ayrılan kaynak, programlarla bütünleşebilmek gerekmektedir. Ayrıca öğrencinin programa yatkınlığı, öğrencinin öğrenme arzu ve isteği gibi öğrenciye bağlı olan başka etmenlerde bulunmaktadır.

Eğitimde bilgisayar kullanımı, bilgisayar destekli eğitim kavramını beraberinde getirmektedir.

1.3.1. Bilgisayar Destekli Eğitim

Bilgisayarların eğitim sistemimizde kullanılması “bilgisayar destekli eğitim”i gündeme getirmiştir. Konu anlatımlarının çeşitli görsel ve işitsel efektlerle yapıldığı öğretim şeklidir. Bu öğretim şeklinde öğrenci, matematik ve fen ağırlıklı derslerde daha kolay model oluşturma, hızlı düşünme, problem örneklerinin çoğaltılması, analiz etme gibi ezbere dayanmayan ve kısıtları olmayan bir yöntemle öğrenmeye başlamıştır. Sosyal ve türkçe ağırlıklı derslerde ise kavramlar, ifadeler, günlük hayattan alınmış örneklerle zenginleştirilmiş yine ezberi reddeden bir yöntemle öğrencinin öğrenmesi kolaylaştırılmaya çalışılmıştır.

Bilgisayar destekli eğitimin temelinde uyarı, yanıt verme, pekiştirme öğeleri bulunmaktadır. Öğrenciye bilgisayar bağlı terminal veya monitörde uyarıcı olarak bilgi sunulmakta, bu bilgiye ilişkin soruya öğrenci yanıt vermekte, yanıtın niteliğine göre de bilgiyi pekiştirme imkanı doğmaktadır. Bu etkinliklerin sürekli tekrar edilmesi de eğitim – öğretim faaliyetleri anlamına gelmektedir (Odabaşı,2000,s:136). Eğitimde bilgisayar kullanımı hem öğretici açısından hem de öğrenci açısından bir çok yararlar sağlamaktadır.

Bilgisayar Destekli eğitimin yararları su şekilde sıralanabilir (Usun, 2000, s:7,58):

- Bilgisayar, öğrencileri sürekli aktif tutar; öğrenci bilgisayarın üreteceği sorulara yanıt vermesi gerektiği ve ancak konu üzerinde düşünerek bir sonraki adıma gidebileceği için sürekli aktif olmak zorundadır.

- Her öğrenciye kendi öğrenme hızında bir öğrenim sağlar. Öğrenciler kendilerinden daha hızlı öğrenen öğrencilerle yarışmak zorunda kalmazlar. Öğretmenler geriden gelenleri beklemek için hızlı gidenleri yavaşlatmak zorunda kalmaz veya yavaş öğrenen öğrencileri bir yana bırakarak hızlı öğrenen öğrencilere göre ders işlemek zorunda değildir.

- Normal öğretimde, her öğrenci öğrendiği konu ile ilgili olarak sorduğu sorulara yanıt alabilir; sınıfların kalabalık olması, zamanın sınırlı olması ve bireysel farklılıklar nedeniyle öğrencilere soru sorulmayabilir. Bilgisayar destekli öğretimde ise öğrenci bilgisayarla etkileşim kurarak, istediği anda konu ile ilgili sorular sorarak yanıtlarını alabilmekte ve istediği kadar tekrarlayabilmektedir.

- Labaratuar ortamında yapılması tehlikeli ve pahalı olan deneyler benzetişim yöntemi ile kolayca yapılabilmekte, zaman ve para yönünden kar edilmektedir.

- Bilgisayar destekli eğitimle konular öğrencilere daha kısa sürede ve sistemli bir şekilde öğretilir. Öğrenci kendisine ait bir kişisel öğrenme ortamında rahatlıkla çalışabilmektedir. Öğrenci bilgisayarıyla baş başa ve kendi öğrenme hızına uygun bir ortamda daha rahat olmakta ve öğrenmenin kalıcılığı daha fazla olmaktadır.

- Öğrenci kendi çalışmasına rağmen, öğretmen tarafından sürekli denetlenebilir ve gerektiğinde müdahale edilebilir. Bilgisayar Destekli Öğretimde öğrenciler öğretmenin kontrolü altındadır. Bireysel çalışmalarda başa çıkamadığı sorunlar olduğunda öğretmen öğrencilerine yardımcı olabilir.

- Öğretmeni dersi tekrar etme, ödev düzeltme vb. görevlerden kurtararak ona öğrencilerle daha yakından ilgilenme ve verimli çalışma zamanı ve olanağı tanır.

- Bilgisayar, eğitim zamanının etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar. Öğrenci kısıtlı olan zamanı etkili faaliyetler yaparak geçirir. İkincisi, öğrenci her yaptığı öğrenme için kendiliğinden ödüllendirilir. Öğrenci kendi yaptığı ürünleri görerek öğrenmesini hızlandırabilir. Son olarak öğrencinin yaratıcılık yeteneklerini geliştirebilir (Geseoğlu, E.,2007).

Ancak öğrencinin başarısından söz edebilmek için her ders için ayrı ayrı geliştirilen ve üniteleri güncelleştirilmiş, konu anlatımları örneklerle desteklenmiş paket programların öğrenciye ve derse uygunluğu sağlanmalıdır. Paket program, öğrenmeye ve derse elverişliliği oranında öğrenci başarısına olanak verir.

Eğitimde bilgisayarın kullanılması bilgisayar destekli eğitimin yanı sıra, öğrenciye bilgisayar kullanımının öğretilmesi şeklinde de olmaktadır. Teorik ve uygulamalı olarak bilgisayar kullanımı hakkında bilgi verilmektedir. Özellikle lise ve üniversite öğrencilerine basit programların nasıl çalıştırılacağı veya bilgisayarların çalışma sistemi hakkında teorik ve uygulamalı bilgilerin verildiği bilgisayara giriş, bilgisayar 1 gibi adlar altında “bilgisayarı” öğretici dersler de verilmektedir.

1.4. Muhasebede Bilgisayar Kullanımı

Bilgisayar destekli muhasebe, muhasebe ve muhasebe ile ilgili işlemlerin bilgisayar yazılım ve donanımlarını kullanarak elektronik ortamda gerçekleştirilmesi işidir. Bilgisayar ortamında muhasebe ve elektronik bilgi işlem sistemine dayalı muhasebe ; muhasebe ile ilgili işlemlerin bilgisayar yazılım ve donanım yardımıyla yapılarak ilgili bilgi ve verilerin manyetik ortamlarda saklanarak istenildiğinde ilgililere sunulmasıdır(Kutlan,1994,s:80).

İşletmelerin bilgisayarlı muhasebe uygulamaları ile ilgili olarak, Maliye Bakanlığı'nın Muhasebe Uygulamalarını gösteren 1.Nolu Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği'nde "... işletmelerin muhasebe kayıtlarını bilgisayar kullanarak bilgisayar programları aracılığıyla tutmaları halinde, öngörülen hesap çerçevesine bağlı kalarak uyguladıkları bilgisayar muhasebe programlarını ve hesap planlarını uygulamaya başlamadan önce, bunlarda yapılan değişiklikler ise değişiklik tarihinden itibaren bir ay içerisinde "Maliye ve Gümrük Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü İstihbarat Şubesi Maltepe/ ANKARA" adresine göndermek zorundadırlar. Bunların gönderilmemesi halinde haklarında Vergi Usul Kanununun ilgili hükümleri uyarınca işlem yapılır" denilmektedir.

1.4.1. Bilgisayarlı Muhasebenin Yarar ve Sakıncaları

Muhasebe bilgi ve belgeleri bilgisayar ortamında tutulmasının işletmeye ve muhasebeciye bazı yararları vardır. Bunlar (Dinç,1996,s:23);

- 1-İşlemlerin izlenmesinin, bilgisayarla daha hızlı ve yalın bir şekle dönüşmüş olması,
- 2-Raporların düzenlenmesinin bilgisayarın yardımı ile daha kolaylaşması,
- 3-Sonuçların yorumlanmasının daha az zaman alması,
- 4-Bilgisayarların hızlı çalışması nedeniyle binlerce işlemin anında gerçekleşmesi,
- 5-Bilgisayardan istenen tüm bilgilerin doğru ve güvenilir alınabilmesi,
- 6-Bilgisayarlı muhasebe sisteminin son derece esnek olması,
- 7-Bilgisayarlı muhasebe sisteminin işletme yönetiminin ve üçüncü kişilerin her türlü bilgi ihtiyacını anında ve doğru olarak karşılayabilmesi,
- 8-Sistemin özelliği gereği, sürekli kontrolün yapılabilmesi,
- 9-Muhasebeciye gerekli boş zamanı kazandırması,

10-Bilgisayar sayesinde personel tasarrufu yapılabilmesi,

11-Bilgisayar sayesinde muhasebe eğitiminin sıkıcı olmaktan çıkmasıdır.

Bilgisayarlı muhasebenin yararlarının yanı sıra bazı sakıncaları da bulunmaktadır. Bunlardan ilki ve en önemlisi, depolanan bilgilerin kaybolması veya bozulmasıdır. Bilgisayar ortamında yapılan her türlü işlemde bilgi ve belgelerin virüs programları, büyük oranlı ısı değişimi ve güç kaynağının kesilmesi gibi kontrol edilemeyen nedenlerle bozulması, silinmesi, kaybolması riskleri bulunmaktadır. Yapılan anti virüs programları, bilgisayar ve yazılım dünyasında meydana gelen gelişmeler ile bu risk en az hale indirilmeye çalışılmaktadır.

Geleneksel muhasebe yerini bilgisayarlı muhasebeye bırakmak zorunda kalmıştır. Geleneksel usullere göre defter tutan muhasebeciler paket program kullanarak defter tutmaya başlamışlardır. Bu amaçla bilgisayarlı muhasebe kursları veya eğitici programlar açılarak hem muhasebe paket programları öğretilmeye başlanmış hem de yeni bir istihdam alanı yaratılmıştır. Bilgisayar sektörü ve yazılım sektörü artık başlı başına tamamen yeni bir piyasadır. Bir çok insana iş imkanı sağlamaktadır. Dolayısıyla eski yöneme göre defter tutan muhasebecilerin iş imkanlarının daralması sakıncası ortadan kalkmıştır diyebiliriz.

Yine bilgisayarlı muhasebenin sakıncalarından birisi de bilgisayarlı muhasebenin kayıt edildikten sonra üzerinde düzeltmeler yapma imkanı sağlaması dolayısıyla mevzuatın uygulanmasında bazı sıkıntılara neden olmaktadır.

Bu şekilde bakıldığında bilgisayarlı muhasebe sisteminin yararlı ve günümüz koşullarına daha uygun olduğu söylenebilir.

1.4.2. Bilgisayarlı Muhasebede Kullanılan Paket Programlar

Günümüzde her sektörde ve her faaliyet için ayrı ayrı hazırlanmış paket programlar bulunmaktadır. Mühendislik, tekstil, eğitim, yönetim, muhasebe gibi birçok alanda paket programlar bulunmaktadır. Paket program, yaygın olarak ortaya çıkan problemlere ilişkin olarak, etkin ve mümkün olduğu kadar genel bir şekilde hazırlanan ve kullanıcıların hizmetine sunulan yazılımdır (Dinç,1996,s:73). Bu açıdan

bakıldığında programları genel amaçlı ve özel amaçlı programlar olarak ikiye ayırmak mümkündür.

Bu programlar kullanıcıya demo adı verilen küçük uygulamalar ile öğretilmektedir. Demo programı kullanmayı öğrenen kullanıcı programın nasıl çalıştığı hakkında bilgi sahibi olmaktadır ve asıl uygulamaya geçebilmektedir. Çeşitli bilgisayar şirketleri çeşitli adlar altında kullanımı farklı olan programlar üretmektedirler. Programların mevzuata veya rahat kullanıma uygun olup olmadığını gözlemlemek ve bu programın maliyetine katlanmak tamamen programı satın alan kişiye aittir.

Bilgisayarlı muhasebe denildiği zaman ilk akla gelen muhasebe için yazılmış programlardır. Bu programlar kullanıcının doğru, güvenilir, rahat ve güvenli bir biçimde verileri kayıt etmesine olanak veren program olmalıdır.

1.4.2.1. Muhasebe Paket Programlarının Özellikleri

Muhasebede kullanılan paket programların kullanım rahatlığından söz edebilmek için bazı özellikleri bünyesinde barındırması gerekmektedir. Bazı özellikler ise kullanıcının isteğine bağlıdır. Bu özellikler aşağıdadır (Dinç,1996,s:74,75);

- Paket program kanunlarda belirtilen belge ve defterlerde aranan zorunlu şartlarını yerine getirebilir olmalıdır,
- Paket program Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile açıklanan muhasebe ilkeleri ve mali tablo ilkelerine uygun olmalıdır,
- Paket program, tek düzen muhasebe sistemi uygulama genel tebliğinde belirlenen tek düzen hesap çerçevesi ve hesap planına uygun olmalıdır.
- Paket program Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan mali tabloları aynen düzenleyebilir özellikte olmalıdır.
- Paket program veri ve sistem güvenliği bakımından en yüksek seviyede olmalı, bilgilerin sonradan değiştirilmesini, bozulmasını ya da yetkisiz insanlar

tarafından yok edilmesi, bozulması ya da değiştirilmesini engelleyecek kontrol sistemine sahip olmalıdır.

- Paket program düzenli bir yedekleme sistemini içinde bulundurmalı ve bu işlem belirli zaman aralıkları sonunda bilgisayar tarafından otomatik olarak gerçekleştirilmelidir,

- Paket program belgelerin bilgisayara girilmesi sırasında belge düzenleme tarihini istemeli ve girilen tarih mevzuattaki en uzun işlenme süresi ile karşılaştırılmalıdır.

- Paket program mevzuattaki işleme günü geçirilmiş ise kullanıcıyı uyarmalı ve belge üzerine işaret koymalıdır.

- Paket program kanuni saklama süresi içerisinde bellekteki bilgileri güvenli bir şekilde muhafaza edebilmelidir.

- Paket program muhasebe kullanılan fişlerde sınırsız açıklama yazma imkanı tanımalı bu alan belirli bir karakter sayısı ile sınırlandırılmamalıdır.

Paket programlarda bulunması gereken isteğe bağlı özellikler ise şunlardır;

- Paket program kullanıcı dostu olmalıdır.
- Kullanıcıya ek zorluklar çıkarmamalıdır.
- Paket program öğrenilmesi kolay olmalıdır.
- Paket program kullanıcının hatalı bilgi girişini mümkün olan en etkili şekilde engelleyebilmelidir.
- Paket program esnek ve modüler bir yapı içermelidir.
- Paket program modüller arası entegrasyonu içermelidir.
- Paket program kullanıcıya sıkıştığı anda mesajlar yolu ile yardım edebilmelidir.

- Paket program güçlü bir rapor sistemine sahip olabilmelidir.
- Paket program en çok kullanılan modüller arasında ilgili bölüme kolay erişebilecek bir seçenek sunmalıdır.
- Paket program kullanıcıya sınırsız kayıt imkanı vermelidir.

Muhasebe paket programları piyasada çok çeşitli isimlerde ve fiyatlarda bulunmaktadır. Ancak paket programlarda biraz önce yukarıda da belirtildiği gibi bazı standartların bulunması gerekmektedir. Bunun yanı sıra bakım onarım ile ilgili servis garantilerinin de çok önemli bir yeri vardır. Bilgisayar Ortamında Muhasebe ve Türkiye Uygulamasının Değerlendirilmesi adıyla yapılmış yayınlanmamış bir yüksek lisans tez araştırmasına göre, muhasebecilerin %72 'nin bilgisayar donanımlarının sürekli bakımı ile ilgili anlaşmalarının olduğu, buna karşılık aynı muhasebecilerin sadece %63' nün yazılım ile ilgili sürekli bakım anlaşması ortaya çıkmıştır. Oysa yazılımlarda bozulma ve veri kaybı daha fazla olmaktadır (Soylu,1998,s:61).

Ülkemizde kullanılan birçok muhasebe paket programından en çok ismi duyulanları şunlardır:

- Mikro,
- Logo,
- Eta,
- Mikronom,
- Likom,
- Netsis,
- Pro Technology,
- Mega,
- Elit,
- Nebim,
- Datasoft,
- Yaprak programı.

Bu sayılan programlardan Datasoft, Nebim, Elit, Likom ticari amaçlı programlardır. Bu programların hemen hepsinde stok, cari hesap, fatura, çek-senet, bankalar, muhasebe entegrasyonu, genel muhasebe, kasa modülleri bulunmaktadır. Bunlara ek olarak bazılarında sipariş, taksitli satış, genel rapor, mutabakat etiketi gibi daha özel amaçlı modüllerde bulunmaktadır. Bilgisayar Ortamında Muhasebe ve Türkiye Uygulamasının Değerlendirilmesi adıyla hazırlanmış yayınlanmamış yüksek lisans tezinde; Ülkemizde muhasebe paket programlarının kullanım oranı şöyledir;

Tablo 1.1
Paket Program Kullanım Oranları

M.Paket Programı	S.M. %	S.M.M.M. %	Toplam %
Data Soft	0,0	10,9	6,1
Eta	66,7	47,8	56,1
Eta-Data soft	0,0	2,2	1,2
Eta-Linux	2,8	0,0	1,2
Eta- Profesinel	2,8	0,0	1,2
Link	5,6	13,0	9,8
Eta-Link	0,0	2,2	1,2
Logo	0,0	2,2	1,2
Musoft	0,0	2,2	1,2
Netsis	0,0	2,2	1,2
Newpaper	0,0	2,2	1,2
Open Office	2,8	4,3	3,7
Pro	2,8	0,0	1,2
Professional Write	8,3	4,3	6,1
Star Office	2,8	0,0	1,2
Vega	0,0	2,2	1,2
Works	2,8	0,0	1,2
Özel Program	0,0	4,3	2,4
İhtiyaç yok	2,8	0,0	1,2
Toplam	100,0	100,0	100,0

Yazılım üreten firmalar ürünlerini sürekli geliştirmektedirler. Programı daha önce alarak kullanan alıcılara, yazılıma yeni düzenlemeler yapıldığında ücret karşılığında bu yenilikler eklenmektedir. Program fonksiyonları yenilenmekte mevzuata uygunluk sağlanmayan veya yeni yasal düzenlemelere göre eklentiler yapılması gereken bölümlere sürekli eklentiler yapılmaktadır.

Bilgisayar yazılımındaki son gelişmeler, konu ile ilgili kullanımı kolay paket programların uygulamaya girmesini sağlamıştır. Dolayısıyla bilgisayar ile muhasebe uygulamaları yapabilmek için bir yada birkaç bilgisayar programlama dilini, program yapacak düzeyde, bilmek gerekmekte, paket program kullanımını bilmek yeterli olabilmektedir (Karakaya,1993,s:68).

İKİNCİ BÖLÜM

2. BİLGİSAYARLI MUHASEBE EĞİTİMİ VE UYGULAMASI

Bilgisayarlı muhasebenin, bir ders olarak okutulmaya başladığı tarihsel süreçle ilgili bilgiler olmak üzere, dersin örgün ve yaygın eğitim kurumlarında işlenişi, metot ve teknikleri ile ilgili açıklayıcı bilgiler aşağıdadır;

2.1.Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi

Türkiye’de uygulanmakta olan muhasebe eğitimi ilk olarak 1868 tarihinde kurulan ve o zamanki adıyla “Mekteb-i Mülkiye-yi Şahane” olan okulda başlamıştır. Daha sonra 1883’de kurulan “Hamidiye Yüksek Ticaret Mektebi” muhasebe alanında en geniş eğitimi vermiş, 1914 yıllarında ise Siyasal Bilgiler Fakültesi kurulmuş ve yine muhasebe eğitimi verilmiştir. İlerleyen yıllarda Galatasaray Liseleri kurulmuştur. Ticaret Turizm Yüksek Öğretmen Okulu ise 1956 yılında üç yıl süreli olmak üzere eğitime başlamıştır (Erol,M.,Atmaca,M.,2004,s:172).

Tek Düzen Muhasebe Sisteminin 1 Ocak 1994 yılından itibaren zorunlu hale getirilmesi ile ilk defa okullara “Bilgisayar Destekli Muhasebe Eğitimi” dersi ilave edilmiştir. Aynı zamanda 3308 sayılı kanuna göre Ticaret Meslek Lisesi Muhasebe Bölümü öğrencilerinin, uygulamalı eğitimlerini serbest muhasebeci mali müşavirlik bürolarında yapmaları sağlanmıştır (TC.Milli Eğitim Bakanlığı,1995,s:13).

Genel olarak muhasebe eğitiminin temel amacı mesleki eğitim bilgisi kazandırmaktır. Eğitimle desteklendiğinde muhasebe işlemlerini yapabiliyor olmak aynı zamanda muhasebecilik mesleğini de yapabilmek anlamına gelmektedir. Üniversitelerin lisans diploması veren işletme, iktisat, kamu yönetimi bölümlerinden ve ön lisans diploması veren muhasebe bölümlerinden mezun olanlar staj yapmak koşuluyla serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir olarak çalışabilmektedirler.

- **Serbest Muhasebecilik:** Ticaret Meslek Lisesi mezunu veya 2 yıllık muhasebe eğitimi veren meslek yüksekokulu mezunu olanların kanuni staj sürelerini doldurarak Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi’nin yaptığı sınavı başarmak şartı

ile serbest muhasebeci olabilirler. Ticaret Meslek Lisesi mezunları 6 yıl bir Mali Müşavir yanında veya muhasebesini kendi tutan özel şirketlerin muhasebe bölümünde staj yapmak zorundadırlar. Meslek Yüksekokulu bitirenler ise 4 yıl staj yapmak zorundadır.

- **Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik:** Üniversitelerin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerini bitirerek veya Açık Öğretim Fakültesinin İktisadi ve İdari Bilimler Bölümlerinden mezun olanlar 2 yıl zorunlu staj uygulamasından sonra sınava girerek başarılı olmak kaydıyla serbest muhasebeci mali müşavirlik bürosu açarak işletme defteri, bilanço usulüne göre defter tutma ve işletmenin faaliyetleri ve personel ile ilgili her türlü tutulması zorunlu belge ve defterleri tutabilirler.

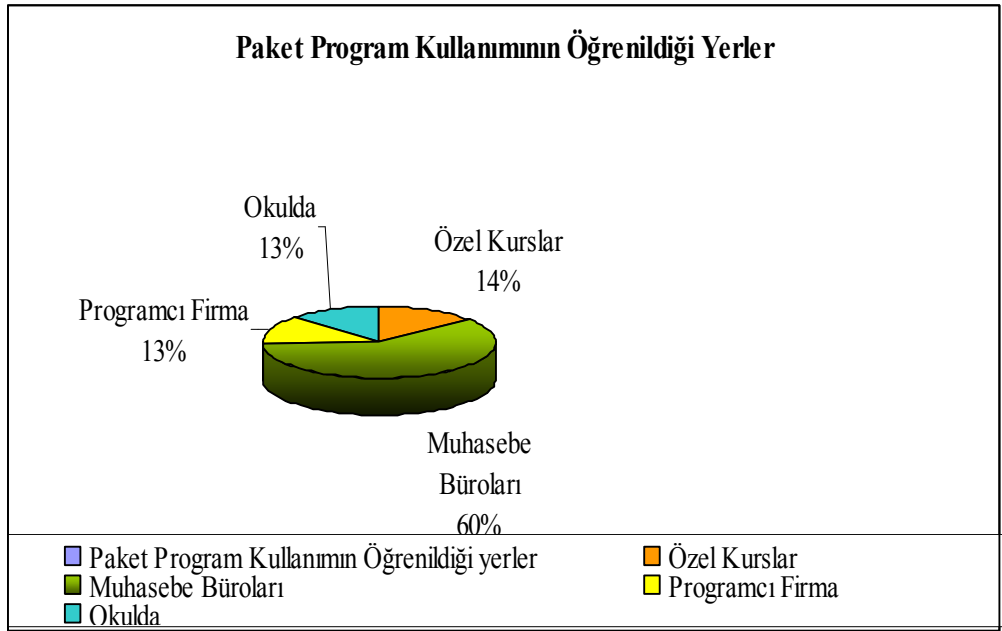
- **Yeminli Mali Müşavirlik:** Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik mesleğinde 10 yıl çalıştıktan sonra yine Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin yapmış olduğu sınava katılarak başarılı olanlar ve T.C.Maliye Bakanlığı'nın Vergi Denetmenliği mesleğinde 10 yıl yetkili denetmen olarak çalışanlar sınava girmeden Yeminli Mali Müşavirlik Bürosu açabilirler. Yine bu şekilde 10 yıl çalışmış yeterlik kazanmış banka ve kurum müfettişleri ile bazı öğretim üyeleri bu ünvanı alabilirler. Yeminli Mali Müşavir, işletme faaliyetlerinden doğan her türlü defter tutma, danışmanlık, denetimin yanı sıra mali tablolarla, özellikle de vergi beyannameleri ile bunlara ait ekleri inceleme ve tastik işlemleri yapmaya yetkilidirler.

Muhasebecilik mesleğine hangi şartlarla girileceği konusunda 13.06.1989 tarihli resmi gazetede yayımlanan “3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu” ile buna dayanılarak çıkarılan 20 Eylül 1989 tarihli Resmi Gazete’ de yayımlanan “Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Sınav Komisyonlarının Çalışma Usulleri, Sınav Konuları Hakkında Yönetmelik” ve 1 Ağustos 1992 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan “Serbest Muhasebecilik ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Staj Yönetmeliği” ile düzenlemeler yapılmıştır.

Lisans, ön lisans veya lise seviyesinde eğitim görmüş olanlar Türkiye Staj Merkezi'ne (TESMER) başvuruda bulunarak stajyer aday seçme sınavına katılırlar. Sınavda başarılı olanlar staj kütüğüne işlenmektedirler. Staj yapılan sürede herhangi bir sebeple staj kesilememektedir. Araya mücbir sebep girdiğinde staj süresi kesintiye

uğratarak, mücbir sebep ortadan kalktıktan sonra staja devam edilmesi de mümkün değildir (Pekdemir,1996,s:119). Staj sırasında alınan eğitimin kalitesi aynı zamanda staj sonrasında açılan sınavdaki başarıyı yakından etkilemektedir. O nedenle hem okulda alınan eğitimin hem yapılan stajın adayın başarısında önemli etkisi bulunmaktadır. Staj yapılan büroda veya işletmenin ön muhasebesinde kullanılan paket program hangisi ise aday o program hakkında bilgi sahibi olmaktadır.

Bilgisayar eğitiminin alındığı yerler hakkında yapılan bir araştırmada; % 13 özel kurslarda, %55 büroda, % 12 programcı firmada, % 20 okulda öğrenildiği saptanmıştır (Soylu,1988,s:65).

Grafik 3.1.

Stajyerlik eğitimi adayın mesleğe hazırlanması açısından çok büyük önem arz etmektedir. Ancak eğitimde kalitenin artırılabilmesi için staj eğitiminin standartlarının belirlenmesi gerekmektedir.

Serbest muhasebecilik, serbest muhasebeci mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik mesleklerine ek olarak şirketlerin kendi muhasebe işlemlerini gerçekleştirdikleri ön muhasebeleri bulunmaktadır. Ön muhasebe işlemini yapacak muhasebe elemanlarının taşıması gereken özellikleri, o işletmeye eleman alımını gerçekleştiren insan kaynakları departmanı kararlaştırmaktadır. Muhasebecilik

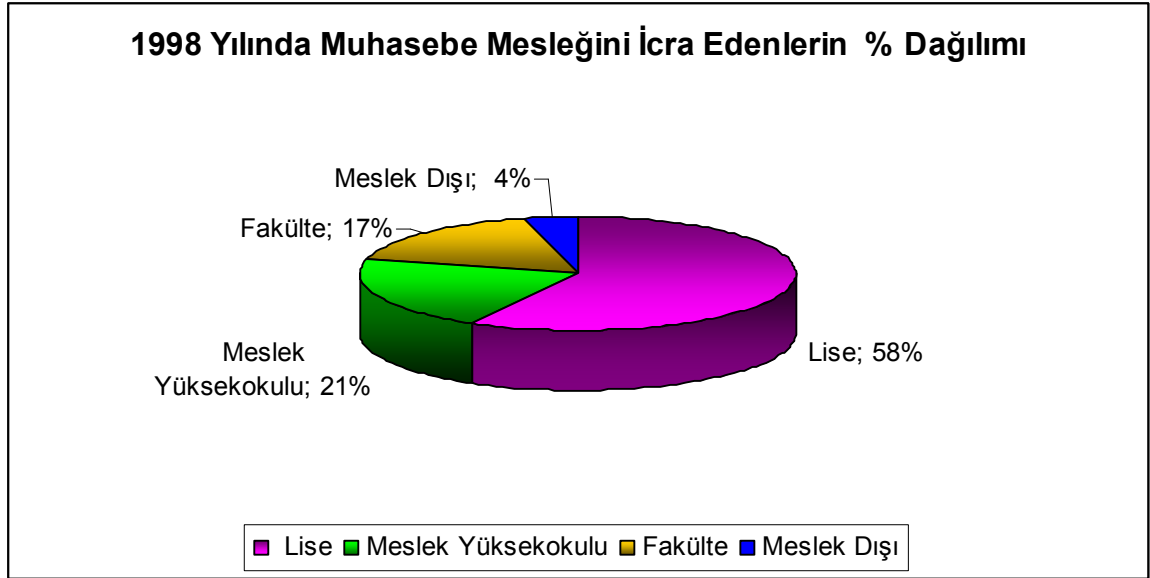
mesleğinin gerekleri, bir takım zorunlulukları da beraberinde getirmektedir. Daha önce denildiği gibi muhasebecilik mesleği eski uygulamalarda sadece defter tutmak olarak nitelendirilmekteydi. İlerleyen zamanlarda buna ek olarak danışmanlık ve denetim hizmetleri de eklendi. Kapsamı genişleyerek planlama, kontrol ve karar almaya yardımcı olan muhasebe, işletme yönetimi ve diğer kullanıcılar tarafından vazgeçilmeyecek kadar önemli bir duruma gelmiştir. Sadece doğru, güvenilir kayıtlar dizisine sahip olmak değil, aynı zamanda işletme ile ilgili taraflara gereksinim duydukları bilgileri anlaşılır biçimde ve zamanında iletmek önem kazanmıştır (Demir,2005,s:117). Bu gelişmeler muhasebe mesleğinin daha kolay, hızlı ve güvenli bir şekilde yapılabilmesi için bilgisayar teknolojisinden daha çok yararlanmayı gereklilik haline getirmiştir.

Muhasebe için yazılan ilk yazılım, 1980 tarihinde geliştirilmiştir. İlerleyen zamanlarda bu sektöre yeni bilgisayar şirketleri ve değişik programlar çıkmıştır. Bu programlar muhasebe işlemlerinde iş yükünü hafiflettiği gibi kısa bir süre sonra muhasebe işlemlerine belirli standartlar getirmiştir. 1990 yılında yapılan bir araştırma sonucuna göre, bilgisayarlarla yapılan işlemlerin oranları aşağıdaki gibidir (Ersoy,1990,s:35);

- Dönem içi işlemler	% 12.2
- Bordroların düzenlenmesi	% 12.2
- Dönem sonu işlemleri	% 12
- Stok hareketlerinin izlenmesi	% 11.5
- Finansal Tablo Hazırlanması	% 10.2
- Sabit Kıymet işlemlerinde	% 9.3
- Rapor düzenleme işlemlerinde	% 5.6

Son zamanlarda muhasebe yazılımı kullanmayan muhasebeci kalmamıştır denilebilir. Muhasebe dersleri mesleğin gereklerine ayak uydurmak durumundadır. Çünkü lise ve meslek yüksekokulu mezunu olan bir çok öğrenci bu mesleği tercih etmektedir. 1998 yılında yapılan bir araştırmaya göre; muhasebe mesleğini icra edenlerin % 58'i lise, % 21' i meslek yüksekokulu, % 17'i fakülte, % 4

'lük küçük bir kısım ise meslek dışından yetişmiştir (Soylu,1998,s:66). Muhasebe mesleği dağılım grafiği aşağıdadır:

Grafik 3.2.

Burada lise ve fakülte deyimleri ticaret meslek liselerini ve iktisadi ve idari bilimler fakültelerini ifade etmektedir.

Bilgisayarlı muhasebe eğitimi, teknolojiye ve sosyal yaşantıda meydana gelen bu olumlu gelişmeler sonrasında bu mesleğin bir gereği olarak okutulmaya başlanmıştır. Bilgisayarın muhasebe mesleğine girmesi zorunluluk haline gelmiştir. Son 4 yıldan beri bilgisayarlı muhasebe dersleri paket program kullanmayı öğretici niteliktedir. Daha önceleri bu ders bilgisayarın nasıl kullanıldığının öğretilmesine yönelik bir ders olmaktan öteye gitmemiştir.

2.2. Örgün Eğitim Kurumlarında Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin

Amaçları

Bilgisayarlı muhasebe dersinin genel amacı, temel bilgisayar ve genel muhasebe eğitimini almış bir öğrencinin, en az bir paket program kullanmayı öğrenmesidir. Daha önce genel muhasebe dersleri ile öğrenmiş olduğu bilgileri bilgisayar ortamında hızlı ve güvenilir bir biçimde uygulayabilmesi hedeflenmektedir.

Ancak öncelikle öğrencinin iyi derecede genel muhasebe bilgisine sahip olması gerekmektedir. Bilgisayarlı muhasebe dersinin özel amaçları ise:

- Şirketin açılış bilançosunun oluşturulması,
- Günlük defter (yevmiye defteri) kayıtlarının yapılması,
- Defter-i kebir hesaplarının açılması,
- Genel mizan ve kesin mizan kayıtlarının yapılması,
- Envanter işlemlerinin yapılması,
- Mali tabloların hazırlanması (Gelir tablosu ve bilanço, nakit akım tablosu, fon akım tablosu, satılan malın maliyeti tablosu)
- Kapanış işlemlerinin yapılması
- Kapanış bilançosunun oluşturulmasıdır.

Genel muhasebe dersi bu işlemleri, yapabilen bir öğrencinin, bilgisayarlı muhasebe dersi ile yine bu işlemleri program kullanarak yapmayı öğrenmesi amaçlanmıştır. Bu işlemlerin bilgisayar ortamında yapılması öğrencinin ilerleyen zamanlarda muhasebe ile ilgili meslek seçiminde, mesleğin gereklerine kolaylıkla adapte olmasını, daha kolay iş bulması olanağını sağlar.

2.3. Örgün Eğitim Kurumlarında Bilgisayarlı Muhasebe Dersi

Muhasebe dersi eğitimi çeşitli adlar altında okutulmaktadır. Muhasebe dersinin amacı öğrencilere muhasebe temel denklemini, muhasebe işlemlerini ve kanunen tutulması gereken defterleri usulüne uygun olarak tutma bilgisi kazandırmak, işletmenin faaliyetleri ile ilgili her türlü işlemin yapılabilmesi için gereken olumlu davranışı kazandırmaktır. Bilgi teknolojilerindeki ve sistemlerindeki gelişmeler, muhasebe eğitim programlarını da etkilemektedir. Kaliteli bir muhasebe öğretimi için mutlaka bilgisayar desteği sağlanmalıdır (Uman,1997,s:21).

Bilgisayarlı muhasebe dersi ise, muhasebe dersinde öğretilen bu bilgileri, bilgisayar yardımı ile daha hızlı, ekonomik, güvenilir bir şekilde yapabilme

davranışını kazandırmayı amaçlar. Bilgisayarlı muhasebe dersinde öğrenciye en az bir paket program kullanmayı öğretmek hedeflenmektedir.

Öğrenciye en az bir paket program kullanmayı öğretebilmek için bazı fiziki şartların tam olması gerekmektedir. Öğretim kurumunun bütçesinin paket program tedarik edecek yeterliliğe sahip olması, bilgisayar laboratuvarı vs. gibi fiziki koşulların yanı sıra öğrencinin de paket program kullanmayı istemesi gibi psikolojik bazı etmenler vardır.

Bilgisayarlı muhasebe dersinden söz edebilmek için önce genel muhasebe bilgisinin öğrenilmiş olması gerekmektedir. Genel muhasebe bilgisine sahip olmayan bir kimsenin bilgisayarlı muhasebe dersinde başarılı olması beklenemez. Okullara göre muhasebe ve bilgisayarlı muhasebe dersinin uygulanması, ilköğretim okullarında, lise ve dengi okullarda, yükseköğretim kurumlarında olmak üzere üç grupta incelenmiştir.

2.3.1. İlköğretimde Bilgisayarlı Muhasebe

İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıflarda İş Eğitimi adı altında okutulan ders; ticaret, tarım, iş teknik ve ev ekonomisi derslerinin ortak adıdır. Her okul, bünyesinde bulunan öğretmenin branşına uygun olmak kaydıyla haftada 2 saat bu derslerden ikisini açmak zorundadır (MEB,9.12.2003) .

Altıncı sınıflarda, İş eğitimi dersi ile öğrenciye ekonomik faaliyetin anlamı, gelir ve gider kavramı, bütçe, mal ve hizmet kavramları gibi genel tanımlar öğretilmektedir.

Yedinci sınıflarda, pazarlama kavramı, maliyet hesapları, faiz, iskonto, kavramı ve işletme usulü defter tutma hakkında bilgi verilmektedir (MEB.9.12.2003).

Sekizinci sınıflarda, bilanço usulüne göre defter tutma, yevmiye, mizan ve bilanço kavramları öğretilmektedir.

2.3.2. Lise Ve Dengi Okullarda Bilgisayarlı Muhasebe

Ortaöğretim, ilköğretimi bitiren öğrencilerin genel liseleri veya meslek bilgisinin ağırlıklı olarak öğretildiği mesleki liseleri kapsamaktadır. Genel amaçlı liselerde öğrenciye, fen bilimleri ve sosyal bilimler ile ilgili derslerin yanı sıra genel

kültür, toplumsal kurallar, meslek seçiminde yararlı olacak bilgiler, yükseköğretim kurumu sınavlarında gerekli olan bilgi, kendi işini takip edebilme becerisi, dil kuralları gibi pek çok konuda eğitim verilmektedir. Özel nitelikli meslek edindirmeye yönelik okullarda ise bunlara ek olarak meslek eğitimi verilmektedir.

Ülkemizde meslek liseleri; kız meslek liseleri, endüstri meslek liseleri, din eğitimi veren imam hatip liseleri, ticaret ve turizm liseleri, sağlık liseleri ile buna benzer teknik ve mesleki alanda eğitim yapan kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kurumlar mesleki eğitimin konusu ne ise bu konuda öğrenciye daha etkin bilgi vermekte genel eğitim konuları hakkında ise daha kısıtlı bir müfredat programı takip etmektedirler. Kız meslek liseleri kız öğrencilerin dikiş, nakış, el sanatları, çocuk gelişimi branşlarında mesleki bir bilgiye sahip olabilmesi amacıyla yoğun bir mesleki bilgi vermektedir. Genel amaçlı orta öğretim kurumlarında okutulan derslere de daha kısıtlı bir zaman ayırmaktadırlar.

Ticaret ve turizm meslek liseleri Türkiye’de muhasebe eğitimi veren en önemli okullardan birisidir. Öğrencilere mesleki anlamda eğitim verilmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre; Türkiye’de 809 meslek lisesinde muhasebe eğitimi verilmektedir. Ticaret ve turizm alanında eğitim veren 328 ticaret meslek lisesi toplam okul sayısının % 40,54’nü oluşturmaktadır. Meslek eğitimi alan öğrencilerin %64.25’i ticaret meslek liselerinde öğretim görmekte, yine meslek eğitimi veren öğretmenlerin % 59’u bu okullarda görev yapmaktadır.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 14.8.2002 tarihinde 296 sayılı kararla 2002-2003 eğitim öğretim yılından itibaren geçerli olmak üzere bilgisayar programcılığı ve bilgisayarlı muhasebe bölümlerinin açılmasını karara bağlamıştır. Bu program kademeli olarak uygulanmaktadır (www.ttogm.meb.gov.tr/program.html).

2.3.3.Yüksek Öğretimde Bilgisayarlı Muhasebe

Üniversiteler öğrencileri eğitmek, iş gücü yetiştirmek, araştırma yaparak bilgi üretmek, kültürü aktarmak ve toplumu geleceğe hazırlamak gibi birbirinden farklı ve karmaşık örgütsel görevler taşırlar (Aypay,2002,s:1). Bu görevleri yerine getirirken eğitimde fırsat eşitliğini göz önüne alarak öğrencilerin bilgi düzeylerini ve gelecek beklentilerini de dikkate almaktadırlar. Bu amaçla öğrencilere farklı öğretim düzeylerini tercih etme imkanı tanınmıştır. Yükseköğretim sınavında fakülte düzeyinde dört yıllık eğitim veren branşlarını kazanamayan öğrencilere iki yıllık eğitim veren meslek edindirme imkanı sağlayan meslek liselerinde eğitim yapma imkanı tanınmıştır veya dört yıllık eğitim veren bir fakülteyi kazanmasına rağmen dört yıl okumak istemeyen öğrenciye iki yıl eğitimden sonra mezun olabilme imkanı tanınmıştır. Öğrenciler kendi tercihlerine uygun olarak;

- Meslek yüksek okullarında,
- Fakültelerde,
- Enstitülerde

eğitim yapma imkanına sahiptir. Bu eğitim kurumları; verdikleri eğitim, diploma ve mezun öğrencilerine sağladıkları iş imkanları açısından birbirlerinden farklılıklar göstermektedirler. Bu farklılıklar meslek yüksekokullarının bilgisayarlı muhasebe dersini metot ve teknik farklılıkları uygulaması açısından da kendini göstermektedir. Aşağıda bilgisayarlı muhasebe dersinin; meslek yüksekokulları, fakülteler ve enstitülerde ne şekilde uygulandığı incelenmiştir.

2.3.3.1. Meslek Yüksekokullarında Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi

Bilgisayarlı muhasebe dersi en kapsamlı şekilde meslek yüksek okullarında öğretilmektedir. Bu okullarda daha çok mesleki eğitim ön planda olduğundan mesleğin gereği olan paket program kullanma bilgisine ağırlık verilmektedir.

a)Türkiye’de Meslek Yüksekokullarının Gelişimi :

Meslek Yüksekokulları eğitim sistemimizde önemli bir yer edinmiştir. II.Dünya Savaşından sonra ara insan gücüne ihtiyacın artması sonucu olarak 1952 yılından itibaren erkek sanat ve yapı enstitülerine dayalı yüksek öğretim düzeyinde

tekniker okulları kurulmuştur. Bu okullar gündüzleri iki, geceleri ise üç yıl eğitim yapmışlardır. Ankara ve İstanbul'da 1965 yılında bir yıl süreli bir teknik okul açılmıştır. 1970'li yılların başından itibaren yüksek öğretime olan talebin giderek artması, yeni arayışlara yol açmış ve bunun sonucunda 1974 yılında üniversitelerin bünyesinde ön lisans yüksek okulları, 1975 yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak YAYKUR meslek yüksekokulları açılmıştır. Ön lisans eğitime ilişkin yasa niteliğindeki ilk belge III.Beş Yıllık kalkınma Planı'dır.Bu plana göre üniversite ve akademilerde eğitim, ön lisans, lisans ve lisansüstü kademelerinden oluşacaktı. Şu an ülkemizde 555 M.Y.O bulunmaktadır. Bunlardan 438'i faal durumdadır(Karaca,2004,s:77). Meslek Yüksekokulları iş dünyasının ihtiyaç duyduğu nitelikli ara meslek elemanlarını yetiştiren yüksek öğretim kurumlarıdır. Meslek Yüksekokullarında yetiştirilecek öğrencileri mesleğin gerektirdiği bilgilerle donatmanın yanı sıra iş dünyasının ihtiyaç duyduğu iletişim becerisi olan problem çözme yeteneği gelişmiş, eleştirel düşünebilen gelişmeye açık bireyler yetiştirmesi amaçlanmaktadır (Erol,M.,2004,s:137).

b) Meslek Yüksekokullarının Amaçları:

Meslek Yüksekokulları hakkında yapılan bir takım kanuni düzenlemeler, meslek yüksekokullarının “teknik ve mesleki yardımcı eleman” yetiştirmeyi amaçlayan eğitim kurumları olduklarını ve eğitimde üstlendikleri amaçları ortaya koymuştur. Yükseköğretim kurulu tarafından saptanmış olan ön lisans öğretiminin dolayısıyla meslek yüksekokullarının amaçları şunlardır(Kavak,1992,s:34);

- Öğrencilerin ortaöğretimde yetiştirilirken aralarında oluşan mevcut seviye farklarını yükseköğretim sırasında telafi etme fırsatı vermek,
- Ortaöğrenimleri sırasında yükseköğretimin ancak temel öğrenim alanlarına yönelmiş olan öğrencilere lisans öğreniminin çeşitli dallarından yeteneklerine gerçekten uyan birisine tam bir isabetle yönelebilmek imkanı sağlamak,
- Yükseköğretime girdikleri halde ilk yıllarında ki başarı durumları lisans öğrenimi için yeterli bulunmayan veya kısa yoldan hayata atılmak isteyen gençlere, ortaöğretim diploması ile lisans diploması arasında geçerli olacak ön lisans seviyesinde bir ara diploma vermek,

- Yükseköğretimde daha üst öğrenim yolunu ancak belli bir başarı gösterenlere açmak suretiyle ilk yılları çok daha fazla kitlesel olan yükseköğrenimin ileri yıllarına daha çok bireysel eğitim imkanı yaratmak, böylece çalışmayı teşvik ederek yükseköğretimin kalitesini yükseltmek(Kavak,1992,s:34).

Türkiye’de meslek yüksekokulları öğretimde fırsat eşitliğini sağlayan, öğrenciye lisans ve lise diploması arasında ara bir diploma imkanı veren, iki yıl içinde alınabilecek bir mesleki eğitim bilgisi, mezun olduktan sonra iş imkanı tanımaktadır. Meslek yüksekokulları Avrupa Birliği’ne üye ülkelerde ve özellikle Almanya’da uzun yıllardan beri büyük önem verilerek geliştirilmiştir. Türkiye’de yaygın eğitim kurumlarında öğretilen çıraklık ve meslek eğitim adı altında verilen kuaförlük, sıvacılık, mermercilik gibi ara eleman yetiştirme işlevini Batı Dünyasında yıllardan beri meslek okulları üstlenmiş durumdadır. Meslek yüksekokullarının gelişmesi ve verilen önemin artırılması bu ara elemanların kalifiye, nitelikli ve diplomalı olması açısından çok önemlidir.

c) Meslek Yüksekokullarında Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi ve Müfredat Programından Örnekler:

Ön lisans diploması veren meslek yüksekokullarında I. Sınıfta öğrenciye genel muhasebe ve bilgisayara giriş dersleri gibi, bu dersi kavraması için gerekli olan temel bilgiler verilmektedir. Öğrenci bu altyapı ile II.sınıfta bilgisayarlı muhasebe dersi almaktadır. Bilgisayarlı muhasebe dersi iki dönemlik bir derstir. Her iki dönemde de 4 ders saati okutulmaktadır. Müfredat Programında bu ders 3 teorik, 1 pratik gösterilmektedir. Ancak yaptığımız araştırma sonucunda hemen hemen tüm yüksekokullarda muhasebe paket programı öğretmeye yönelik 1 teorik, 3 pratik olarak uygulama yapılmaktadır. Muhasebe meslek yüksekokullarının müfredatında bilgisayarlı muhasebe dersi bulunmaktadır. Araştırma kapsamında ele aldığımız tüm Meslek Yüksekokullarının isimleri ve bazılarından örnek olarak alınan ders programları aşağıdadır :

Tablo 2.1.
AYDIN MESLEK YÜKSEKOKULU İŞLETME BÖLÜMÜ GÜZ
YARIYILI DERS PROGRAMI

III.YARIYIL					
DERS KODU	DERSİN ADI	Z S	T	U	K
BM 201	Bilgisayarlı Muhasebe I	Z	3	1	4
BM 203	Vergi Hukuku	Z	3	1	4
BM 205	Maliyet Muhasebesi	Z	3	1	4
BM 207	Şirketler Muhasebesi	Z	2	1	3
BM 209	Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi	Z	1	1	2
BM 211	Yönlendirilmiş Çalışma I	Z	2	1	3
Seçmeli Dersler(*)					
BM 251	Mesleki Yabancı Dil I	S	2	2	3
BM 253	Finansal Yönetim	S	3	1	4
BM 255	Muhasebe Sistemleri ve Organizasyonu	S	1	1	2
BM 257	Kooperatif Muhasebesi	S	1	1	2
BM 259	Borçlar Hukuku	S	2	0	2
BM 261	Kamu Maliyesi	S	2	0	2
BM 263	İnşaat Muhasebesi	S	1	1	2
TOPLAM					28

Tablo 2.2.
AYDIN MESLEK YÜKSEKOKULU İŞLETME BÖLÜMÜ BAHAR
YARIYILI DERS PROGRAMI

IV.YARIYIL					
DERS KODU	DERSİN ADI	Z S	T	U	K
BM 202	Bilgisayarlı Muhasebe II	Z	3	1	4
BM 204	Türk Vergi Sistemi	Z	3	1	4
BM 206	Muhasebe Denetimi	Z	2	1	3
BM 208	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	Z	1	1	2
BM 210	Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	Z	1	1	2
BM 212	Yönlendirilmiş Çalışma II	Z	2	1	3
Seçmeli Dersler(*)					
BM 252	Mesleki Yabancı Dil II	S	2	2	3
BM 254	Mali Tablolar Analizi	S	3	1	4

BM 256	Banka Muhasebesi	S	2	1	3
BM 258	Masa Üstü Yayıncılık	S	3	1	4
BM 260	Enflasyon Muhasebesi	S	1	1	2
BM 262	Konaklama Muhasebesi	S	1	1	2
TOPLAM					26

Tablo 2.3.
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
OSMANİYE MESLEK YÜKSEKOKULU
GÜZ YARIYILI DERS PROGRAMI

İŞLETME PROGRAMI DERS LİSTESİ		1.SINIF				
Dersin Kodu	Adı	Haft.Ders Saati	Teo	Uyg.	Top. Kredi	
IST101	Türk Dili 1	2	2	0	2	
IST103	Atatürk İlk.İnk.Trh. 1	2	2	0	2	
IST105	Beden Eğitimi 1	1	0	1	0	
IST107	Güzel Sanatlar 1	1	0	1	0	
IST109	İngilizce 1	4	4	0	4	1.Sınıf
IST111	Genel Muhasebe	4	3	1	4	1.Yarıyıl
IST113	Bilgisayara Giriş	2	2	0	2	
IST115	Genel İşletme	4	3	1	4	
IST117	Büro Yönet. İlet.Teknik.	2	1	1	2	
IST119	İktisada Giriş	2	2	0	2	
IST121	Matematik	3	2	1	3	
IST123	Genel Hukuk Bilgisi	2	2	0	2	
	Toplam	27	23	4	27	
IST102	Türk Dili 2	2	2	0	2	
IST104	Atatürk İlk.İnk.Trh. 2	2	2	0	2	
IST106	Beden Eğitimi 2	1	0	1	0	
IST108	Güzel Sanat 2	1	0	1	0	
IST110	İngilizce 2	4	4	0	4	
IST112	Dönem Sonu Muh. İşlem.	4	3	1	4	1.Sınıf
IST114	Bilgisayar Büro Programları	4	3	1	4	2.Yarıyıl
IST116	İşletme Becerileri Grup Çalış.	2	1	1	2	
IST118	Makro İktisat	2	2	0	2	
IST120	Ticari Matematik	2	1	1	2	
IST122	Ticaret Hukuk Bilgisi	2	2	0	2	
IST124	İstatistik	2	1	1	2	
STJ102	Staj	0	0	0	0	
	Toplam	26	21	6	26	

Tablo 2.4
T. C. ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
OSMANİYE MESLEK YÜKSEKOKULU
BAHAR YARIYILI DERS PROGRAMI

İŞLETME PROGRAMI DERS LİSTESİ		2.SINIF				
Dersin Kodu	Dersin Adı	Haft.Ders Saati			Top. Kredi	
	Adı	Top	Teo	Uyg.	Krd	
IST201	Pazarlama İlkeleri	3	2	1	3	
IST203	Yönetim ve Organizasyon	2	2	0	2	
IST205	Finansal Yönetim	4	3	1	4	
IST207	Bilgisayarlı Muhasebe	4	3	1	4	
IST209	Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi	2	2	0	2	
IST211	Yönlendirilmiş Çalışma 1	3	2	1	3	2.Sınıf
	Toplam	18	14	4	18	3.Yarıyıl
	Seçmeli Dersler	8				
IST213	Mesleki Yabancı Dil 1	4	2	2	3	
IST215	Maliyet Muhasebesi	4	3	1	4	
IST217	Halkla İlişkiler	4	3	1	4	
IST219	Toplam Kalite Yönetimi	2	2	0	2	
IST221	Kongre ve Fuar Org.	2	1	1	2	
IST223	Kooperatifçilik	2	2	0	2	
	Genel Toplam	26			26	
Dersin Kodu	Dersin Adı	Haft.Ders Saati			Top. Kredi	
		Top	Teo	Uyg.	Krd	
IST202	İnsan Kaynakları Yönetimi	3	2	1	3	
IST204	Üretim Yöneti	4	3	1	4	
IST206	Girişimcilik ve Küçük İşl. Yönet.	4	3	1	4	
IST208	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	4	3	1	4	
IST210	Yönlendirilmiş Çalışma 2	3	2	1	3	2.Sınıf
	Toplam	18	13	5	18	4.Yarıyıl
	Seçmeli Dersler	8				
IST212	Mesleki Yabancı Dil 2	4	2	2	3	
IST214	Elektronik Ticaret	4	3	1	4	
IST216	Masa Üstü Yayıncılık	4	3	1	4	
IST218	Yönetim Muhasebesi	4	3	1	4	
IST220	Satış Yönetimi	2	1	1	2	
IST222	Eğlence ve Tatil Yönetimi	2	1	1	2	
IST224	Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	2	1	1	2	
	Genel Toplam	26			26	

Tablo 2.5.
EMİRDAĞ MESLEK YÜKSEKOKULU
DERS PROGRAMI
İŞLETME PROGRAMI 2. SINIF

3. YARIYIL				4. YARIYIL			
OPTK	DERSİN ADI	KREDİ	SAATİ	OPTK	DERSİN ADI	KREDİ	SAATİ
	Pazarlama İlkeleri	3	3		İnsan Kaynakları Yönetimi	3	3
	Yönetim ve Organizasyon	2	2		Üretim Yönetimi	4	4
	Finansal Yönetim	4	4		Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği	4	4
	Bilgisayarlı Muhasebe	4	4		İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	4	4
	Dış Ticaret İşlemleri Yönetimi	2	2		Yönlendirilmiş Çalışma 2	3	3
	Yönlendirilmiş Çalışma	3	3		Seçmeli Dersler(*)		
	Seçmeli Dersler(*)				Mesleki Yabancı Dil 2	4	4
	Mesleki Yabancı Dil	4	4		Elektronik Ticaret	4	4
	Maliyet Muhasebesi	4	4		Masa Üstü Yayıncılık	4	4
	Halkla İlişkiler	4	4	-	Yönetim Muhasebesi	4	4
	Toplam Kalite Yönetimi	2	2		Satış Yönetimi	2	2
	Kongre ve Fuar Organizasyonu	2	2		Eğlence ve Tatil Yönetimi	2	2
	Kooperatifçilik	2	2		Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	2	2
	GENEL TOPLAM	26			Genel Toplam	26	

2.3.3.2.Fakültelerde Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi

Üniversitelerin dört yıllık eğitim veren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde ve İktisat, İşletme Fakülteleri gibi ekonomi üzerine eğitim yapan fakültelerde muhasebeye giriş, genel muhasebe, maliyet muhasebesi, envanter işlemleri adı altında

çeşitli muhasebe dersleri okutulmaktadır. Bilgisayar dersi ile ilgili de bilgisayara giriş, temel bilgisayar, bilgisayar programlama gibi bilgisayar dersleri verilmektedir.

Özellikle yeni kurulan üniversitelerde ilk önce muhasebe eğitime yönelik iktisat, işletme, maliye, kamu yönetimi vb. bölümler açıldığı gözlenmektedir. Muhasebe eğitiminin verildiği eğitim kurumlarında öğrenci fazlalığı söz konusudur (Pekdemir,1996,s:118). Üniversitelerin ikincil öğretimlerinde de genellikle muhasebe ve işletme bölümlerine öncelik verildiği görülmektedir.

Ancak bu bölümlerin 2005-2006 eğitim öğretim döneminde üniversitelerin web adreslerinden eğitim programlarının taranması yoluyla elde edilen bilgilerde bilgisayarlı muhasebe dersine rastlanmamıştır. Ancak 2006-2007 eğitim öğretim döneminin özellikle II. Yarisında daha önce eğitim programında yer almayan bu dersin seçmeli ders adıyla eğitim programına girdiği görülmüştür.

Üniversiteler özel amaçlara odaklaşamazlar. Meslek yüksekokullarının özel amaçları olabilir. Belli bir alanda ki insan gücüne ihtiyaç vardır ve o alanda ki insan gücünü eğitebilir (Aypay,2002,s:5). İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinden mezun olan öğrencilerin iş imkanı meslek yüksekokulundan mezun olmuş öğrencilere göre daha farklıdır. Kamu kurum ve kuruluşlarında bulunan müfettişlik, uzmanlık, kontrolörlük, denetmenlik, kaymakamlık, idare hakimliği, öğretim görevliliği, mali müşavirlik gibi daha geniş bir meslek yelpazesini tercih etme imkanları bulunmaktadır. Bu fakültelerde öğrencilere daha genel amaçlı eğitim verilmektedir. Uzmanlaşma gerektiğinde ise yüksek lisans ve doktora gibi lisansüstü eğitim programları ile istenilen dalda uzmanlaşmaya gidilebilir. Fakültelerin eğitim programlarında bilgisayarlı muhasebe dersine rastlanmamıştır.

Yine dört yıllık lisans diploması veren ve eğitim fakültelerinde bu ders bilgisayarlı muhasebe dersi adı ile okutulmaktadır. İşletme öğretmenliği, muhasebe öğretmenliği gibi mezunlarına öğretmenlik kapılarını açan eğitim fakültelerinde de bilgisayarlı muhasebe dersi okutulmaktadır. Okutulan dersin içeriği ise paket program kullanmayı öğretmeye yöneliktir.

2.4.3.3. Enstitülerde Bilgisayarlı Muhasebe Eğitimi

Üniversitelerde lisans eğitimini tamamlamış öğrenciler, muhasebe dalında uzmanlaşmak isterlerse ve meslek seçimleri muhasebe uzmanlığı gerektirirse enstitülerde yüksekisans ve doktora eğitimi alırlar. İşletme, maliye, finans, muhasebe gibi yüksekisans programlarında muhasebe dersinin alt başlıkları (yönetim muhasebesi, maliyet muhasebesi, finansal muhasebe gibi) verilmektedir. Ancak tarama yaptığımız 30 yüksekisans ve doktora programında bilgisayarlı muhasebe dersine rastlanmamıştır.

Sadece Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünün işletme eğitimi yüksekisans programında bilgisayarlı muhasebe dersi bulunmaktadır ve bu derste de uygulamalı olarak bir paket program kullanımı öğretilmektedir.

2.4.Yaygın Eğitim Kurumlarında Bilgisayarlı Muhasebe Dersi

Kursiyerlere bilgisayarlı muhasebe eğitimi vermeyi amaçlayan kursları iki ana başlık altında inceleyeceğiz. Bunlardan ilki, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 10 Ocak 2001 tarih ve 163 sayılı onayı ile yürürlüğe giren “Kamu Kurum ve Kuruluşları, Belediyeler, Vakıflar, Dernekler ve Meslek Odaları tarafından Milli Eğitim Bakanlığı'nın Denetim ve Gözetiminde Ücretsiz Olarak Açılacak Kurslar Yönergesi” ne uygun olarak açılan kurslardır.Diğeri ise 625 sayılı “ Özel Öğretim Kurumları Kanunu” na uygun olarak açılan kurslardır. Bu kursların amacı daha çok meslek edindirmeye yöneliktir.

2.4.1. Çıraklık Ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün Açmış Olduğu Kurslar

Bazı Kurum Kuruluşlar, Özel Öğretim Kurumları Kanununun dışında kalan ve kuruluş amaçlarında; eğitim amaçlı faaliyette bulunabileceklerine ilişkin görev, yetki, sorumluluk ve uzmanlığı bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının açmış oldukları kursları düzenlemek için, 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitim Kanununun uygulamasını gösteren Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü'nün yayımladığı yönergeye uygun olmak şartıyla özel ve ücretsiz kurslar açılabilmektedir. Bu tür kurum ve kuruluşlar ise;

- Dernekler
- Vakıflar
- Belediyeler
- Meslek Odaları (Türkiye Mali Müşavirler Odası Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Birliği, Barolar Birliği vb.)
- Diğer kamu kurum ve kuruluşları (İş ve İşçi Bulma Kurumu, Türk Hava Kurumu, Devlet Demiryolları vb.)

Birçok kurum ve kuruluşu bu kapsamda değerlendirebiliriz. Kursiyerlerine herhangi bir meslek ve sanatta uzmanlık, sporsal, bilimsel ve sosyal beceriler kazandırabilmek amacıyla ve tamamen kamu yararına kurslar açabilmektedirler. Bu kursların açılabilme içeriği ise “Kamu Kurum ve Kuruluşları, Belediyeler, Vakıflar, Dernekler ve Meslek Odaları Tarafından Milli Eğitim Bakanlığı’nın Denetim ve Gözetiminde Ücretsiz Olarak Açılacak Yaygın Eğitim Amaçlı Kurslar Yönergesi” nin 2. bölüm 5. madde ile düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre;

“Ücretsiz olarak kurs açmak isteyen kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ile dernek ve meslek odalarından,

- a) Görev, yetki, sorumluluk ve uzmanlık alanlarında bu tür faaliyette bulunabileceklerine ilişkin yasa, tüzük ve yönetmeliklerinde hükümler bulunması,***
- b) Vereceği eğitim için bağış, yardım, hibe ve benzeri adlarla dahi olsa herhangi bir ücret almaması,***
- c) Bu yönergede belirtilen diğer koşulları taşıması halinde Bakanlık veya mülki amirlerin izni ile ücretsiz kurs açabilirler”***

denilmektedir. Yine aynı yönerge ile kursların verileceği sınıfların büyüklüğünün en az 16 m² ve programın özelliğine göre en az 16 m²’lik laboratuvar bulunması gibi pek çok ayrıntı yine bu yönergede yer almaktadır.

Eğitim Kurumları; bütün kurumlar gibi, çevre sistemlerinde meydana gelen değişimlerden etkilenir. Ancak, eğitim kurumlarını diğer kurumlardan ayıran temel özellik, eğitim kurumlarının değişimi başlatma diğer bir ifade ile değişimin önünden gitmeleridir. Eğitim kurumlarının, kendi yapısal özelliklerine, içinde bulunduğu

çevrenin özelliklerine, toplumsal değişimin hızına göre iç ve dış faktörlerin bir bütün halinde ele alınması gerekmektedir (Özdemir,Cemaloğlu,2001,s:1). Son yıllarda bir çok kuruluşun, hatta yabancı ülkelerin eleman ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla bu tür kurslardan açılmaktadır. (Kanada 2004 yılında Türkiye’den duvar işçisi, sıvacı gibi niteliklerde işçi isteminde bulunmuştur. Ancak başvuruda bulunacak aday işçilerin sıvacı, boyacı gibi niteliklerini bir resmi belge ile belgelendirilmesi şartını koymuştur.) Üretimde kalitenin artırılmasına yönelik bir takım çabalar aynı zamanda bir çok standartı da beraberinde getirmiştir. Bu standartlar iş gücü alımında da bu tür resmi belgeleri zorunlu hale getirmiştir. Yaygın eğitim yapan bu kuruluşlar iş gücünün hazır hale getirilmesi açısından önemli bir görevi yerine getirmektedir.

Genellikle Halk Eğitim Merkezleri, Vakıflar ve Belediyeler tarafından açılan kurslarda, kurs ücreti adıyla her hangi bir ücret alınmamaktadır. Bu tür kurslarda,

- Kursiyere sıvacılık, boyacılık, kuaförlük gibi bir **zanaat** öğretimi,
- Bilgisayarlı muhasebe, bilgisayar, İngilizce, diksiyon gibi meslek edinmede kolaylık sağlayan veya başlı başına **meslek** edinmeyi sağlayan kurslar
- Dikiş, nakış, çiçek yapma, boyama, resim kursları gibi **sanat** öğretimi amacıyla programlar da açılmaktadır.

Daha çok bilgisayar adı altında açılan kurslar yoğunluktadır. Bunlarda bilgisayarın nasıl kullanıldığı, internet, Windows ve Excel gibi genel bilgisayar operatörlüğü konuları ele alınmaktadır. Ayrıca bilgisayar teknisyenliği, web tasarımı, bilgisayarlı muhasebe kursları gibi daha özel nitelikli kurslar açılmaktadır. Bilgisayarlı muhasebe de paket program kullanımı öğretilmektedir. Kurs bitiminde ise kursu açan kurumun düzenlemiş olduğu “kurs bitirme belgesi” verilmektedir.

2.4.2. Özel Öğretim Kurumlarının Açmış Olduğu Kurslar(Dershaneler)

Yaygın eğitim kurumlarımızdan bir diğeri de özel öğretim kurumlarıdır. Yaygın eğitim kurumlarında eğitimden yararlanmak isteyen kişi gelir durumuyla ve almak istediği eğitimle ilgili olarak bir tercih yapmaktadır. Çıraklık eğitim merkezleri ve halk eğitim merkezleri ücretsiz eğitim yapmaktadırlar. Özel Öğretim Kurumları Kanununa göre eğitim veren dershaneler ve özel kurslar ise eğitim karşılığında ücret almaktadırlar. Çıraklık eğitim merkezleri ve halk eğitim merkezlerinin açmış oldukları

kurslarda, verilen eğitimin şekli, kurslara devam eden öğrenci sayısı, kurs sonrasında sertifika almak için girilen sınav ve devamsızlık gibi konularda birbirlerinden farklılıklar bulunmaktadır.

2.4.2.1.Özel Öğretim Kurumlarının Gelişimi

İnsanların öğrenme ihtiyacı, insanlık tarihi kadar eskidir. Eski çağlarda örgütlü bir öğretim sistemi olmadığına göre, ilk öğrenmeler bire-bir yöntemi ile gerçekleşmiştir. Daha sonra öğreticinin tek, öğrenenlerin birden fazla olması ile örgütlü öğretim sistemine (okullaşmaya) doğru gidilmiştir.

İnsanların daha çok öğrenme isteği duyması ise okul sistemi dışında ücretle ders alma "özel ders" ihtiyacını ortaya çıkartmıştır. Özellikle bazı sanat dallarında (müzik, resim gibi) eskiden beri bazı tanınmış isimlerden özel ders almak bir ayrıcalık olarak görülmüştür. Bu durum günümüzde de devam etmektedir. Okul yolu ile öğrenme sistemi geliştikten sonra da, daha çok öğrenme, daha iyi öğrenme isteği ile beraber, ücretle ders alma ihtiyacı gene devam etmiştir. Bununla da ücretli (paralı) öğretim yapan kurumlar, Türkiye'deki adıyla "**Özel Öğretim Kurumları**" doğmuştur. Bunların içinde yaygın eğitim kapsamındaki özel dershanelerin, Türkiye'deki geçmişi Cumhuriyet döneminden öncedir. 1915 yılında yayınlanan **Mekatib-i Hususiye Talimatnamesi'** yle özel dershaneler yasal statü içine alınmıştır.

Talimatname'nin içeriği, "Özel Okullar" ile ilgili olmakla beraber dershaneler hakkında da düzenlemeler vardır. Talimatname'nin 1. maddesinde; "... Bir veya birkaç fen, lisan veya sanat tahsiline mahsus olarak bu veçhile açılan dershaneler dahi mekâtibi hususiyeden maduttur." Ve yine 16. maddesinde ise "... Açılacak mekâtib hakkında hükûmeti mahalliye ve Maarif İdarelerince yapılması lâzımgelen tetkikat ve tahkikat salifüzzikir dershaneler hakkında işbu esaslar üzerine icra edilerek ruhsatnamesi ita kılınır" denilmektedir(www.öz-de-bir.com.tr)

Bu durumda, başlangıçta fen, lisan veya sanat öğrenimi için açılan ve bir "özel okul" gibi düşünülen Özel Dershaneler, 1965 yılından sonra daha çok takviye kursları şekline dönüşmüştür.

Özel Dershaneler bugünkü statülerine 08.06.1965 tarih ve 625 sayılı yasa ile kavuştu. Bu tarihten sonra, merkezi sınavların da yaygınlaşması ile özel dersanelerde de gelişmeler oldu. 1970'li yıllarda, illerin yarısından fazlasında özel dersane vardı (www.öz-de-bir.com.tr).

12 Eylül 1980 ihtilâlinde sonra özel dersanelerin kapatılması gündeme geldi. 1981 yılından 1983 yılına kadar konu kamuoyunda tartışıldı. 1983'te özel dersanelerin kapatılması ile ilgili bir yasa tasarısı kurucu mecliste gündeme getirildi. Uzun tartışmalardan sonra yasa tasarısı reddedildi. Ancak Milli Güvenlik Kurulu bu kararı veto ederek, 625 sayılı yasanın bazı maddelerini değiştirerek **16.06.1983 tarih ve 2843** sayılı yasayı kabul ederek, özel dersanelerin bu yasanın yürürlüğe giriş tarihinden bir yıl sonra, yani **31.07.1984** tarihinden itibaren kapatılmasına karar verdi (www.öz-de-bir.com.tr).

1983 yılında yapılan seçimlerde bu konu yeniden tartışmaya açılmıştır. O sıralarda Türkiye genelinde faaliyet gösteren 174 özel dersanenin, tasfiye işlemleri de başlamıştır. Diğer taraftan da kapatma işleminin haksızlığını dile getirmek için dersaneler bir araya gelmişlerdir. Bunun üzerine özel dersanelerin faaliyetlerini sürdürmesini sağlayan, **11 Temmuz 1984** tarih ve **3035** sayılı yasa kabul edilmiştir. Bu yasa ile yine 625 sayılı özel öğretim kurumları yasasının bazı maddeleri değiştirilmiş ve bir yıl önce 2843 sayılı yasa ile getirilen kapatma hükmü iptal edilmiştir. Böylece özel dersaneler fiilen kapanmadan (kapanmalarına 20 gün kala çıkan 11.07.1984 tarih ve 3035 sayılı yasa ile) faaliyetlerine devam etme olanağı bulmuşlardır (www.öz-de-bir.com.tr).

3035 sayılı yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte, yasa hükümleri gereğince özel dersanelerle ilgili olarak pek çok yönetmelik, yönerge ve genelge yayınlanmaya başlanmıştır (www.öz-de-bir.com.tr) .

Türk Milli Eğitim Sistemi içinde gerçek yerini almaya başlayan özel dersaneler, hızlı bir gelişme süreci içine girmişlerdir. Bu süreç içerisinde, özel dersanelere kimlik kazandırmak amacıyla kısa adı ÖZ-DE-BİR olan Özel Dersaneler Birliği Derneği ve kısa adı ÖZKURDER olan Özel Kurslar Derneği kurulmuştur. Özel dersaneler ve dersaneler bünyesinde açılan mesleki ve teknik

özel kurslar hem nicelik olarak hem de nitelik olarak gelişmeye devam etmiştir. 1984 yılında 174 olan özel dershane sayısı bugün 4000'e yaklaşmış ve tüm Türkiye'de faaliyet göstermektedirler(www.öz-de-bir.com.tr).

2.4.2.2.Özel Öğretim Kurumlarının Amaçları ve İşleyişleri:

Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 27 nci maddesine dayanılarak hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel kurslar Tip Yönetmeliği ile Özel Kursların amaçları, işleyiş ve kuruluş esasları düzenlemeye tabi tutulmuştur. Bu yönetmeliğin 6. maddesine göre; “ Kursun amacı, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak kişilerin; sosyal, kültürel ve meslekî alanlarda bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerini geliştirmek veya isteklerine göre serbest zamanlarını değerlendirmektir” .

Bu kanunla düzenlemeye tabi tutulmuş olan dershanelerin amaçları daha farklıdır. Okuldaki eğitime paralel olarak yürütülen tamamlayıcı ve pekiştirici bir öğretim faaliyeti sunulmaktadır. Okullarda uygulanan programların varsa eksikliğini tamamlamakta, yoksa verileni pekiştirmektedir. Bunu yaparken okulların veremediği teknik yapılanmayı sağlamakta, benimsetmekte ve başarıya yönlendirmektedir (www.öz-de-bir.com.tr). Özel dershanelerde kavramaya yönelik bir öğretim vardır denilebilir. Test uygulamaları ile pekiştirmeye yönelik eğitim verilir. Özel dershaneler programlarını uygularken planladığı öğretimi kesintisiz ve metodolojik olarak yürütür. Bu öğretim şeklinin ezber eğitimi ön plana çıkarması sebebiyle eleştirilere neden olduğu söylenebilir.

Özel Kurslar ise; dershaneler bünyesinde veya tamamen özel kurs adı ile açılmaktadır ve dershane eğitiminden farklı bir amaca hizmet etmektedir. Özel kurslar, herhangi bir meslek veya sanat eğitimi vermek amacını gütmektedir. Daha önce kursiyerin bu eğitimi almış olmasının veya olmamasının bir önemi yoktur. Bilgi pekiştirme veya tamamlama amacına değil ilk kez öğretme amacına yönelmektedir denilebilir.

Türkiye genelinde yaklaşık 1500 civarında mesleki, teknik, ve yabancı dil eğitimi veren kurs bulunmaktadır. Özel Kurslar için yapılan yatırımlar 12 milyar YTL

olup, 16.200 kişi çalışmaktadır ve bu kişilerin % 90'nını yüksek öğrenim görmüş mezunlar oluşturmaktadır (Alpan,2002,s:1).

Kurslarda uygulanan programlar, meslek ve sanatın gerektirdiği niteliklerde ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın onayı ile yürütölmektedir. Bakanlık müfettişleri ile de denetimi yapılmaktadır. Kurs sona erdikten sonra yapılan sınav sonrasında ise kursiyerlere Milli Eğitim Bakanlığı onaylı sertifika verilmektedir. (Ek-1)

2.4.2.3. Özel Kursların Sağladığı Yararlar

Özel kurslar toplumun ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıkmış ve yine toplumu ihtiyaçları doğrultusunda hızla artarak eğitim sistemimizdeki yerini almıştır. Kursiyerler özel kurslara gitme tercihini kendi istekleri doğrultusunda ve belirli bir ücret karşılığında yapmaktadırlar. Özel kursların topluma ve bireye bir takım yararları bulunmaktadır. Bunlar;

- Kursiyerlerin bir meslek veya sanatla ilgili gerekli bilgi ve becerileri edinmesini sağlamak,
- Ülke ekonomisinde istihdam yaratmak,
- Kursiyerlere sertifika sahibi olma şansı vererek iş imkanı doğurmak,
- Meslek edinme arzusuyla gelmeyen kursiyerlere ise hobi yaratmak,
- Kursiyerlerin kısa süre içinde eğitim almalarını ve sertifika sahibi olmalarını sağlamaktadır.
- Öğreticilerin daha fazla donanımlı olmasını sağlamak,

Özel kursların kursiyerlere, öğretici personele ve topluma yararları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra eğitimde fırsat eşitliğini bozduğu yolunda da çeşitli eleştirilere hedef olmaktadır.

2.5. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Öğretim Metotları

Bilgisayarlı muhasebe dersi teorik ve uygulamalı olmak üzere 2 bölümden oluşan bir derstir. Dersin teorik kısmı; genel muhasebe ve bilgisayarlı muhasebe

paket programları hakkında bilgiler, uygulamalı kısmı ise; bu teorik konuların bilgisayar üstünde uygulanarak öğrenilmesinden oluşmaktadır.

Bilgisayarlı muhasebe dersi örgün öğretim kurumlarında; birinci ve ikinci yarıyıl olmak üzere bir tam yılda genel muhasebe eğitimi dersinin verilmesinden sonra ikinci yılda bilgisayarlı muhasebe dersi eğitiminin verilmesi şeklinde uygulanmaktadır.

Yaygın eğitim kurumları olarak nitelendirdiğimiz çıraklık eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri, kurum ve kuruluşlara ait vakıf ve derneklerin açmış oldukları kurslardır. Özel kurslar yönetmeliğine tabi kurslarda bilgisayarlı muhasebe dersi toplam 150-200 saat olarak öğretilmektedir. Dersin, paket program kullanmayı öğretmeye yönelik uygulamalı kısmı ise kurumdan kuruma değişmekle birlikte 50 saat civarında uygulanmaktadır. Aşağıda özel öğretim kurumlarına ait bir kursun bilgisayarlı muhasebe dersine ilişkin kurs programı örneği bulunmaktadır.

*PROGRAMIN DAYANAĞI:*625 sayılı ve bu kanunun bazı maddelerini değiştiren diğer kanunlar ile buna bağlı yönetmelikler

PROGRAM SEVİYESİ: En az lise ve dengi okul yetişkinler için Muhasebe konusunun genelini kavrayacak şekilde orta seviyede hazırlanmıştır.

PROGRAMIN AMAÇLARI:

- a) Adaylara genel muhasebe bilgilerini vermek ve muhasebe ilkelerini öğrenmelerini sağlamak,
- b) Muhasebe ile ilgili hukuki bağlantıları vererek, kanunların muhasebe sistemi ile ilişkilerini ve muhasebe istemini nasıl etkilediklerinin anlatmak,
- c) Mali tablo analizi ve analiz sonuçlarının yorumlanması konusunda bilgi vermek,
- d) Şirketler muhasebesi hakkında bilgi vererek, her türlü şirket için kuruluştan tasfiyeye kadar uzanan işlemleri kavramalarının sağlamak,
- e) Ticaret hukuku ile muhasebe ilişkilerinin anlatmak,
- f) Maliyet ve Yönetim Muhasebeleri ile ilgili konuları kavramalarını sağlamak,

g) Enflasyon muhasebesi ve özellikleri hakkında bilgi vermek,

h) Muhasebe işlemlerinin denetim mekanizması ve teknikleri hakkında bilgi vermek,

i) Piyasa uygulamalarının tamamını kavrayacak şekilde seçilmiş bir muhasebe entegre program paketinin kullanımını öğretmek, bu konuda çalışacaklara bilgisayar desteği ve bilgisini sağlamak,

j) Adayların muhasebe çalışanları ile ilgili yasaların çıkması ve ilgili odaların kurulması ile birlikte zorunlu hale gelen ve meslek mensuplarının almaları gereken belgeler ile ilgili sınavlara hazırlanmalarına yardımcı olunacaktır.

PROGRAMIN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR:

a) Programın uygulanmasında yukarıda belirtilen amaçlar göz önünde bulundurulacak, öğretmen öğretim ve değerlendirmelerinde söz konusu amaçlara bağlı olacaktır.

b) Ele alınan konularla ilgili olarak verilen teorik bilgiler çok sayıda uygulama yapmak suretiyle pekiştirilecektir. Uygulamalarda pratik sonuçların öğretilmesi ve gösterilmesine önem verilecektir.

c) Adayların, konular ve olaylar arası ilişkileri kendi gayretleri ile bulmalarına yardım edilecek ve ezberciliği, peşin hükmü teşvik edici eğitimden kaçınılacaktır.

d) Muhasebe konusunun iç ve dış bünyesini kavrayacak şekilde bilgilendirilecek adayların, konunun sistematik bütünlüğü içerisinde düşünmeleri sağlanacaktır. Bu düşünce biçimini benimseyen adayın hem makro hem de mikro seviyede muhasebe analizleri yapmalarına yardımcı olunacaktır.

e) Konu ile ilgili teorik pratik bilgilere alan adaylara konusu ile ilgili olarak bilgisayar kullanımı desteği verilecektir. Haftalık ders programı içeriklerinde de görüleceği üzere muhasebe konusunda hazırlanmış ve piyasada yaygın bir kullanım alanı olan muhasebe entegre program paketinin kullanımı öğretilcek ve yeterli miktarda uygulama yapmalarına imkan sağlanacaktır.

PROGRAMIN DERSLERİ:

Programda muhasebe konusunu genel hatlarıyla kavrayacak şekilde aşağıdaki dersler planlanmış ve tüm konular için toplam 224 saatlik bir süre öngörülmüştür.

<u>D E R S L E R:</u>	<u>SAAT:</u>
1.Genel Muhasebe	18
2.Genel Muhasebe ile ilgili Muhasebe Hukuku	18
3.Mali Tablolar Analizi	18
4.Ticaret Hukuku Çerçevesinde Şirketler ve Muhasebesi	24
5.Maliyet ve Yönetim Muhasebesi	22
6.Enflasyon Muhasebesi	18
7.Denetim	22
8.Muhasebe Paket Program Kullanımı (Bilgisayar Uygulamalı)	22
	Toplam 164 saat

Bilgisayarlı muhasebe dersi genel muhasebe eğitimi ile teorik bilgilerin ve monografi örneklerinin verilmesi yoluyla öğretilmektedir. Bilgisayarlı muhasebe dersi öğretim metotlarını üç şekilde düşünebiliriz. Bunlar;

- Paket programın kendisinin öğretilmesi
- Demo program öğretimi
- Bilgisayarlı muhasebe için yazılmış eğitim setleri

Eğitim ve öğretim açısından bazı eksilikleri bünyelerinde barındırmalarına rağmen her üç yönteminde eğitime yararları bulunmaktadır. Kısaca bu öğretim metodları hakkında aşağıda bilgi verilmiştir.

2.5.1. Paket Programın Kendisinin Öğretilmesi

Demo program, programı yazan şirket tarafından piyasadaki kullanıcıların Deneme yapmaları amacıyla kullanıma sunulmuş olan, kullanım süresi sınırlı ve ücretsiz olan sürümlerdir. Demo programları piyasaya sürmenin amacı programın müşteriler açısından beğenilip beğenilmediğini ölçmek ve varsa eksikliklerini gidermektir.

İşletim sistemi ise, bilgisayarın açılışı esnasında hafızaya yüklenen ve yüklendikten sonra diğer yazılımların çalışması için bir temel görevi gören bir yazılımdır. Diğer yazılımlara genel olarak "uygulama" yazılımları adı verilir. Uygulama yazılımları, işletim sistemi tarafından sağlanan temel uygulama parçacıklarını çeşitli şekillerde kullanarak değişik gereksinimlere cevap vermektedirler. Sade bir ifadeyle, işletim sistemini alfabeye benzetebiliriz (<http://forum.murateli.net/default.asp>). Uygulama yazılımları da işletim sisteminin ortaya koyduğu bu alfabeye yazılan kitapçıklar, kitaplar ve ansiklopediler olarak düşünülebilir. Programların amaçlarına göre gruplanması şöyledir;

- Uygulama Yazılımları: Belirli uygulamaları çalıştırmalar. Bilgisayarın çok amaçlı olmasına olanak tanırırlar ve işlerin daha iyi yapılmasına yardımcı olurlar. Kelime işlemci (word processor) yazılımları mektup, günlük plan, ders notu hazırlamada; tablolama programları öğrenci not ortalaması hesaplama, maaş bordrosu yapmada; veri tabanı yazılımı, öğrenci bilgilerinin saklanması, bulunması, güncellenmesi, düzenlenmesi ve rapor oluşturulmasında kullanılırlar.

Elektronik posta yazma, grafik hazırlama, masaüstü yayıncılık, çalışma planı hazırlama, iş akışı

çizimi, web sayfası oluşturma programları da uygulama yazılımlarına örnektir.

- Ticari Yazılımlar: Muhasebe, tahmin yapma, proje yönetiminde mühendislikte, istatistikte kullanılırlar.

- Eğlence Yazılımları: Oyun, ekran koruyucu

- Eğitim ve Başvuru Yazılımları: Bilgisayar destekli eğitim yazılımları, benzetim (simulasyon) yazılımları, elektronik ansiklopedi, atlas.

- Çoklu ortam (Multimedia) Yazılımları: Bilgisayar tabanlı medya ile bütünleşik olarak hazırlanırlar. Ses, video, animasyon, resim içerirler. Çoklu ortam ansiklopedileri bunlara örnektir (www.forumTURKA.net.htm).

Paket programlar kullanıcının herhangi bir bilgi tanımlamasına gerek duyulmaksızın var olan bilgilere veri girişleri yaparak fare ve klavye yardımı ile bilgileri şekillendirerek kullanmaya yarayan programlardır. Günümüz koşullarında

bilgisayar yazılımcılığı çok gelişmiştir ve gelişmeye devam etmektedir. Paket programlar hem daha çeşitli hem ihtiyaçları daha iyi karşılayacak şekilde gelişmiştir.

Muhasebe paket programların amaçları ise; eski usullerle tutulan muhasebe kayıtlarının, bilgisayar kullanarak tutulması ve karşılaşılan güçlüklerin ortadan kaldırılmasıdır. Muhasebe paket programları muhasebecilik mesleğini ifa edenlerin defter tutma işlemlerini kolaylaştırmak amacıyla yapılan muhasebe programlarıdır.

Eğitimde kullanıldığında paket programların avantajlı ve dezavantajlı yönleri bulunmaktadır. Ancak bilgisayarlı muhasebe dersi paket program kullanmayı öğretmek amaçlı bir ders olduğundan dersin amacına uygun bir uygulama şekli olduğu söylenebilir. Paket programın kendisini kullanıyor olmanın eksikliklerine aşağıda değinilmiştir.

2.5.1.1. Muhasebe Paket Programlarının İşletim Sistemlerine Göre Gruplandırılması

Bir işletim sistemi, bilgisayarın temel işlevlerini (verileri dış ortamdan almak, işlemek, ekranda göstermek, yazmak ya da telefon hattı aracılığı ile göndermek vb.) nasıl ele alacağını belirleyen geniş kapsamlı bir programdır. Bilgisayarın kaynaklarının etkin bir şekilde kullanımı için, kaynak yönetimi ve koordinasyonunu işletim sistemi üstlenir. Hangi ortamda nasıl saklanırsa saklansın, nasıl yüklenirse yüklensin, bütün işletim sistemleri bu görevi yerine getirir (www.ibayrak.com.tr).

Muhasebe paket programları özellikle son on yılda oldukça gelişmiştir. İlk yıllarda sadece DOS tabanlı olarak piyasaya sürülen paket programlar yeni işletim sistemlerine göre yeni şekiller almışlardır. Paket programlar üç grupta incelenebilir . Bunlar;

- DOS tabanlı paket programlar
- Windows tabanlı paket programlar
- Net tabanlı paket programlardır.

2.5.1.1.1. Dos Tabanlı Paket Programlar

DOS'un, kullanıcıya sistemi değişik şekillerde kontrol etme olanağı veren kesimi, "User Command Processor" (Kullanıcı Komut İşlemcisi) olarak adlandırılır. DOS, makinenin değişik bileşenlerine ve giriş/çıkış birimlerine yönelik bir dizi fonksiyon ve özel komut içerir. Bu komut ve fonksiyonların bir kısmını kullanıcılar doğrudan kullanabilir, bir kısmı ise uygulama yazılımları tarafından kullanılırlar. Örneğin, bir yazı yazdınız ve diske kaydediyorsunuz. Kelime işlemci (yazıyı yazdığınız program), doğrudan diskle ilgili bir iş yapmaz, sadece işletim sisteminin diskle ilgili fonksiyonlarını kullanır. Dolayısıyla bu fonksiyonun DOS'ta herhangi bir şekilde değiştirilmesi, bütün yazılımları doğrudan etkiler. Bazı yazılımlar, işletim sistemini atlayıp, doğrudan donanım bileşenlerine erişerek işlem yaparlar.

DOS işletim sistemi, şu modüllerden oluşur:

-ROM-BIOS : ROM'da (salt okunur bellek) saklı temel giriş-çıkış sistemi.

-AÇILIŞ KAYDI : Diskte bulunan ve bilgisayarın "bootstrap" işlemini gerçekleştirebilmesini sağlayan küçük ve basit bir kayıt.

-IO.SYS ile MSDOS.SYS (ya da IBMBIO.COM ile IBMDOS.COM) : DOS'un sistem dosyaları. ROM-BIOS'taki programların ekleri olarak görülebilecek bu dosyalar, çevre birimleriyle ilgili ek işlemleri yerine getiren programları içerir.

- COMMAND.COM : Bu dosyanın içerdiği sistem programının temel işlevi, DOS üzerinde çalışırken kullandığımız komutları yorumlamak ve yerine getirmektir (www.ibayrak.com.tr).

DOS işletim sisteminin kendine ait sistem komutları bulunmaktadır. Bu komutları Dos işletim sisteminde çalışmayı bilmeyen kullanıcı bilemediği için bazı kullanım sorunları ortaya çıkabilmektedir. Daha sonra DOS işletim sistemi ile muhasebe paket programlarının eksikliklerine değinilecektir.

Piyasada satılmakta olan muhasebe paket programlarının çoğu DOS tabanlıdır. Logo, Eta, LKS, Mikronom, GMSS2 gibi paket programların tümünün DOS tabanlı

ve windows tabanlı versiyonları bulunmaktadır. (www.forumturka.net/forum/showthread.php?t=99922).

2.5.1.1.2. Windows Tabanlı Paket Programlar

Windows bir işletim sistemidir. Bu sistem kullanıcıya daha rahat ve hızlı bilgiye ulaşma olanağı sağlamaktadır. Daha önce sadece DOS işletim sistemini kullanarak çalışan paket programlar artık Windows işletim sistemini kullanarak çalıştırılmaktadır. Dos tabanlı programlarda; program içinden mail gönderme, laser yazıcıları kullanma, excell, word gibi programlara çıktı alamamak vs. gibi kısıtlamalar olduğu için son kullanıcıların talepleri windows tabanlı programlardan yana olmaktadır. DOS tabanlı programların çoğu satışı ve satış sonrası desteği durdurulmuştur (www.programindir.com).

DOS tabanlı ve Windows tabanlı muhasebe paket programlarının aralarında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkları gruplandırmamız gerekirse;

- Kullanıcıya Sağladığı Fiziki Kolaylıklar :

- a. Kullanıcının DOS tabanlı programlarda bulunan komut dizinini ezbere bilmesi gerekliliği ortadan kalkmaktadır. Windows tabanlı programlar kullanıcının maus(fare), klavye gibi araçlar yoluyla komut vermesini ve bunlar üzerinde işlem yaparken sürükleyerek, tıklayarak şekillendirmesine olanak verdiğinden kullanıcıya kolaylıklar sunmaktadır.
- b. Windows tabanlı programlar kullanıcıya görsel kolaylıklarda sağlamaktadır.
- c. Alan menülerinin ve içerik menülerinin farklı renklerde ve şekillerde olması nedeniyle programın daha rahat ve çabuk çalıştırılmasına olanak sağlamaktadır.

- Programa Sağladığı Artılar :

- a. Windows tabanlı programlarda komut dizinleri tek bir batch file içinde depolanmaktadır. Birçok komut sanki tek bir komutmuş gibi

görülmektedir. Bazende shell file olarak tutulmaktadır. Kullanıcının yaptığı tek hareketle bir komut ve ona bağlı tüm komutlar çalışmaya başlamaktadır. İşletim sisteminden kaynaklanan bu özellik aynı zamanda işlemlere hızlilik sağlamaktadır.

- b. Tüm fontları ve renkleri kullanabilme imkanı sağlamaktadır. Görsel etkisi büyüktür.
- c. Tüm işlemlerin birbirleri ile direkt entegrasyonu sağlanmaktadır. DOS versiyonlarında entegrasyonla ilgili problemler yaşanmaktadır. Ayrıca şifreleme sistemi daha gelişmiştir. Program kendisini daha rahat koruyabilmektedir.
- d. Digital image tracking (kayıtların scan edilmiş görüntülerle birlikte saklanıp, izlenebilmesi, bordro programında profesyonel fotoğraf özellikleri, stoktaki ürünlerin görüntüleri vb.) özelliği bulunmaktadır(www.forumturka.net.tr).
- e. Bunlara ek olarak birçok program daha geliştirilmiştir. Şirket açma, stok, raporlamanın daha esnek ve kullanıcının isteklerine göre şekillenebilen, modülleri daha gelişmiş ve transfere olanak sağlayan, geliştirilmiş pencere sistemi ile kolaylaştırılmıştır.

İlk geliştirilen ve halen piyasada kullanılan paket programlar daha çok DOS tabanlıdır. Windows tabanlı paket programlar uygulamada daha az görülmektedir. Bunun nedeni dos tabanlı programlardan daha sonra ortaya çıktığı için daha önce muhasebe paket programı edinenlerin mecburen dos tabanlı program tercih etmesinden ve yeni bir program almanın hem uyum hem de maliyet yaratmasından kaynaklanmaktadır. Oysa Windows tabanlı programlar DOS tabanlı programlara oranla daha rahat kullanımlı ve paket programların eksikliklerini ortadan kaldırıcı niteliktedir (www.logo.com.tr) .

2.6.1.2. Web Tabanlı Paket Programlar

Son yıllarda hayatımıza giren internet, web siteleri gibi kavramlar yaşantımızı kolaylaştıran kavramlardır. İnternet ile her türlü bilgiye rahat, çabuk ve güvenilir bir

şekilde aynı anda bir çok kaynaktan ulaşabilmekteyiz. Öncelikle bu kavramların neler olduğunu incelememizde fayda bulunmaktadır.

2.6.1.2.1.Web Nedir?

WWW, Web, ya da W3 (World Wide Web);yazı, resim, ses, film, animasyon gibi pek çok farklı yapıdaki verilere kompakt ve etkileşimli bir şekilde ulaşmamızı sağlayan bir çoklu hiper ortam sistemidir. Hiper ortam, bir dökümandan başka bir dökümanın çağırılmasına (navigate) olanak sağlar (iç içe dökümanlar). Bu ortamdaki her veri (object), başka bir veriyi çağırabilir (link). Link, aynı döküman içinde başka bir yere olabildiği gibi, fiziksel olarak başka bir yerde (internet üzerindeki herhangi bir makinada) de olabilir. Bütün bu farklı yapıdaki veriler uygun bir standart ile bir arada kullanılıp bir Web Listeleyicisinde (Web Browser) görüntülenebilir (www.bendevar.com.tr).

Web uygulamaları (Web sayfaları),Web Listeleyicilerinde (Browser) görüntülenir. Web sayfaları, başka sayfalara ve değişik türden verilere hiper linkler içermektedir. Buralara fare ile tıklayarak, başka sayfalara, oradan da başka sayfalara geçeriz. Bu aslında çok basit bir bilgiye ulaşım modeli. Web Sistemleri, kullanılan platformdan bağımsızdır. Bir Macintosh, Pc ya da Unix Web Listeleyicisi aynı sayfaları, aynı şekilde alırlar. Sayfaların alındığı Web Servisleri de farklı bilgisayar platformlarında olabilir. Web Listeleyicileri ve Web Servis Sağlayıcı Ortamlar hemen hemen tüm dünyada her yerde vardır ve global olarak kullanımları üstel bir şekilde artmaktadır(www.bendevar.com.tr).

Web, 1991’de İnternette tanıtıldığından beri büyük ölçüde gelişmiştir. 1993 yılında Mosaic Browser ortaya çıkmıştır. WWW, 1994 yılında telneti geçerek İnternet üzerindeki en popüler ikinci servis haline gelmiştir. Web 1995 yılında dosya transfer protokolünü de geçerek web’deki en popüler servis haline gelmiştir. Aynı zamanlarda CompuServe, America Online, Prodigy gibi ticari e-posta sağlayıcılar İnternet erişimi sağlamaya başlamışlardır. Ocak 1991’de 376.000 sunucu bilgisayar varken, Ocak 1996’da bu sayı 9.472.000’e çıkmıştır. Ocak 1991’de 3.556 ağ varken, Ocak 1996’da bu sayı 93.671’e çıkmıştır. 1995’te internet dünya üzerindeki 238 coğrafik alandan

173'ini kapsamaktaydı. Bu da 1995'e kadar dünya ülkelerinin % 73'ü bir şekilde internet'e bağlanması demektir. İnternet'in hiçbir kontrol mekanizması tarafından kontrol edilmediği düşünülse de Vinton Cerf tarafından 1992'de kurulan İnternet Topluluğu standart protokollerin kullanılması için büyük katkılarda bulunmuştur. İnternet Topluluğu'nun çabaları sonucu İnternet kavramı "global köy" kavramı ile bütünleşmiştir. İnternet üzerindeki bilgisayar sayısı 200.000.000 aşmış durumdadır (www.politeknik.gazi.edu.tr/pdf_files/511339.pdf).

2.5.1.2.2.Web Tabanlı Muhasebe Programı (Luca)

İletişim teknolojileri işletmelerin sınırlarını genişleterek hizmetin her noktadan verilebilmesini sağlamaktadır. Çalışanların gerekli her türlü bilgiye istedikleri yerden kolay erişimi, çalışma sürecini daha aktif ve verimli kılmaktadır. Bu amaçla Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Başkanlığı (TÜRMOB) tarafından bir proje uygulanmaya konulmuştur. Bu projenin adı LUCA projesidir. Ülkemiz için çok önemli bir projedir. Hem Türkiye'nin, hem de meslek örgütünün üyelerinin, önünü açacak önemli bir girişimdir. Türkiye'de internet kullanımının yaygınlaşmasına paralel olarak e-iş'in temel yapı taşı olan e-dönüşüm'e giden süreci de hızlandıracaktır. TÜRMOB, Türkiye'de ilk olan LUCA projesiyle, düşük maliyet ve zaman tasarrufu sağlayacak, verimlilik ve üretkenliği artıracak, farklı iş fırsatları yaratabilecek ve tüm muhasebecilerin ortak kullanabilecekleri bir sistemi hayata geçirmiştir.

LUCA muhasebe programı ile üyeler, internet bağlantısı olan her yerden muhasebe işlemlerini yapabilecekler ve böylece zaman ve mekana bağımlı olmadan çalışma özgürlüğüne kavuşacaklardır. Ayrıca internete bağlı olmaksızın da fiş girişlerini rahatlıkla yapabileceklerdir. LUCA programını kullanan meslek mensupları kurulum, servis ve lisans maliyetlerinden de kurtulmuş olacaklardır (www.luca.com.tr).

Proje 15 Aralık'ta aktive olmuştur ve 2005 itibariyle kullanılmaya başlanmıştır. TÜRMOB üyesi tüm muhasebeci ve mali müşavirlere açıktır. TÜRMOB'un Türkiye genelinde LUCA'ya kayıtlı 65 bin üyesi bulunmaktadır. Muhasebecilerin tüm mesleki işlemlerini yapabilecekleri Luca,kayıtlı meslek

mensuplarına ait verilerin TÜRMOB'un oluşturduğu veri merkezinde güvenli bir şekilde saklanmaktadır.

LUCA Projesinin ilk aşaması olan “mali müşavir paketi” (genel muhasebe, Personel, işletme defteri) iki yıl gibi kısa bir sürede hayata geçirilmiştir. Bugün yaklaşık 2000 üye ve 7000 kullanıcı tarafından başarı ile kullanılmaya devam etmektedir. Üye sayısı ise her geçen gün hızla artmaktadır. Amaçlanan ise tüm Türkiye’de eslek Odasına kayıtlı meslek mensuplarının bu programı kullanmalarını sağlamaktır. Projenin ikinci aşaması olan “ticari paket ve kurumsal çözümler” in de 2007 yılında devreye girmiştir.

LUCA'nın kullanıcılarına sağladığı faydalar şu şekildedir (www.luca.com.tr);

- Muhasebe standartlarına uygunluk,
- Windows standartlarını kullanabilme,
- Internetin olduğu her yerden işlem yapabilme
- Uygulamanın tüm bileşenlerini kullanabilme,
- Modüller arası tam entegrasyon,
- Ek lisans almadan sınırsız kullanıcı tanımlama,
- Aynı anda birden fazla kullanıcının aynı firmada işlem yapabilmesi,
- Ücretsiz kurulum ve destek,
- LUCA içersinden mevzuata ulaşabilme,
- Yasal düzenlemelerin ücretsiz olarak anında sisteme yansıtılması,
- Yedek alma işleminin merkezden yapılması,
- Kullanım kolaylığı,
- Interaktif eğitim ve destek.

Eğitim alanında ise TÜRMOB , LUCA internet tabanlı merkezi muhasebe yazılımının mesleki öğretim kurumlarında yer alması için gerekli alt yapıyı hazırlayarak, LUCA'yı mesleki öğretim kurumlarında eğitim amaçlı

kullandırabilmek için çalışmalarına başlamıştır. Türkiye'deki serbest muhasebeci ve serbest muhasebeci mali müşavirler tarafından bir süredir aktif olarak kullanılan LUCA yazılımını , mesleki öğretim kurumlarında okuyan öğrencilere, gelecekte muhasebe mesleğini daha etkin icra edebilmelerini ve 2007 öğretim yılında bilgisayarlı muhasebe derslerinin LUCA aracılığıyla verilebilmesini sağlamak amacıyla, Türkiye'deki tüm Meslek Yüksek Okullarının yetkilileri ile irtibata geçmiştir. TURMOB'un bu proje ile hedefi, Türkiye'deki mesleki öğretim kurumlarında öğretim gören geleceğin muhasebe ve finans uzmanı öğrencilerin, internet teknolojisi ile geliştirilmiş LUCA yazılımını, tanımlarını ve profesyonel meslek hayatına geleceği yakalamış olarak başlamalarını sağlamaktır ve çağımızın hızla gelişen teknolojik koşullarına ve standartlarına uygun vasıflı insan gücünün yetiştirilmesine katkıda bulunmaktadır(www.turmob.org.tr).

2.6.2. Demo Programlar Yolu İle Bilgisayarlı Muhasebe

Bilgisayarlı muhasebe dersi öğrenciye paket program kullanmayı öğretmeyi amaçlayan bir derstir. Demo programlar; kullanıcıya paket programın kullanma esas ve usullerini öğretmeye yönelik olarak hazırlanmış paket programın özelliklerini taşıyan küçük uygulamalardır.

Demo program öğretiminde izlenen yöntem;

- a. Demo programın bilgisayara yüklenmesi,
- b. Şirket Kurma
- c. Tanımlamalar (yevmiye defteri,defter-I kebir,genel mizan,kesin mizan,diğer firma tanımları)
- d. Tahsil, Tediye, Mahsup fişlerinin işlenmesi
- e. Mal, alıcılar, satıcılar hesaplarının işlenmesi
- f. Borçlar, çekler, senetler , bankalar

- g. Envanter işlemleri (KDV hesapları, iadeler, iskontolar, kar zarar hesaplamaları vs.)
- h. Kapanış işlemleri
- i. Mali tabloların oluşturulması
- j. Kar/ Zarar cetvelinin oluşturulması

Demo programlar öğrenciye bütün hesapları aynı anda yapabilme imkanı sağlamaktadır. Bir paket programın kolaylaştırarak öğretilmesini sağlar. Paket programlar ticari amaçla hazırlanmıştır ve eğitim amaçlı olarak kullanılmak için pahalı ve ayrıntılıdır. Demo program kullanımı paket program kullanmanın dezavantajlarını ortadan kaldırmaktadır.

Demo program kullanmanın çeşitli sıkıntıları da bulunmaktadır. Bu sıkıntıları üç başlık altında toplayabiliriz.

2.6.2.1. Demo Programların Eksiklikleri

a) Demo Programların Kayıt Kısıtları :

1-Bazı program demolarında, programın içinde işlem görece ve kullanılacak en fazla firma sayısı bazılarında 10, bazılarında 20 olduğu için programda kullanılabilecek firma sayısı kısıtı bulunmaktadır. Bu da firma sayısı fazla örneklerin yapılmasını engellemektedir.

2-Bazı program demolarında, günlük girilebilecek toplam madde (yapılacak yevmiye maddesi kayıt adedi) sayısı kısıtlıdır. Yine aylık girilebilecek madde sayısında da kısıt bulunmaktadır. Bu durum yapılan örnek programın zamana yayılmasını ve böylece eğitim gören kimselerin yapılan kayıtları takip edememelerini, bu da konudan uzaklaşmalarını sağlamaktadır.

b) Demo Programların Kullanımı ve Yedeklenmesine İlişkin Kısıtlamalar :

1-Demo programının kullanımı esnasında bazı bölümler arasında gerekli entegrasyon yoktur. Örneğin faturalar bölümünden miktarlı giriş yapıldığında detaylı olarak mal miktarında muhasebeleştirilmesi gerekirken entegrasyon olmadığı için bu işlem muhasebe işlemine yansımaz. Yani mal hareketine dayalı bir kayıt

yapılamamakta, program modülleri arasında bağlantı kurulamamaktadır. Bu durum, işlemlerin anında görülmesini ve hızlı karar almayı gerektiren durumlarda karar alma sürecini etkilemektedir. Programın bu dezavantajı günlük hayatta kullanılan programların yeterince kavranmasını engelleyerek eğitimin kalitesini düşürmektedir.

2-Demo programın ilk çalıştırılmaya başlaması esnasında program üzerinde tercihli olarak belirtilen bazı ayarların yapılmaması durumunda programın ilerleyen aşamalarında istenmeyen sorunlarla karşılaşılabilir. Bu durumda başta yapılan bir ayarlama hatası veya eksikliği, eğitim öğretim döneminin ilerleyen aşamalarında istenmeyen sonuçlara sebep olmaktadır. Örneğin, program menüsünden standartların ayarlanması esnasında “aktif ile pasif arasında fark gördüğünde uyar” menüsü işaretlenmezse program sonunda istenmeyen bir sonuçla karşılaşıldığında hatanın nerden kaynaklandığı bilinmemekte bu durum ise tüm kayıtların baştan sona incelenmesini gerektirmektedir. Bu ise zaman kaybına ve öğrencinin dikkatinin dağılmasına neden olmaktadır.

3-Demo programlarında bilgisayar çıktıları için gerekli yazıcıların kullanılmasında da sorunlar olabilmektedir. Demo programlar her türlü yazıcıyı kabul etmemekte, piyasada az bulunan eski tip yazıcılar ile uyumlu çalışabilmektedir. Bu durum ise çıktı alınmasını önlemekte, eğitim görenlerin pratik yapmalarını ve ellerinde tekrar çalışabilecekleri örnek bulunmasını engellemektedir.

4-Demo programların cd ortamında veya başka bir şekilde yedeklenmesi yapılamamaktadır. Bu durum, bilgisayar ortamında virüs bulaşması veya başka sebeplerle programın bir şekilde zarar görmesi halinde çalışmayı engellemektedir. Programın tekrar yüklenmesi ve yapılmış tüm işlemlerin tekrar yapılması sorunu doğmaktadır.

c) Mali Tabloların Oluşturulması ve Beyannamelerin Alınması Esnasında Karşılaşılan Sorunlar:

1-Kullanılan demo programların niteliğine göre 10 maddelik kayıt yapabilen bir programsa bu paket programlarda yapılabilecek tüm kayıtlar yapılmışsa mali tabloların (Gelir Tablosu, Bilanço, Nakit Akım Tablosu, Fon Akım Tablosu vb.) oluşturulması engellenmekte ancak daha az maddelik bir kayıt yapılmışsa bu durumda

mali tablolar oluşturulabilmektedir. Yine aynı durum 20 maddelik kayıt yapabilen programlar içinde 20 den aşağı bir kayıt yapılması durumunda mali tabloları oluşturulabilmekte ve buna göre çıktı alınabilmektedir. Bu durum ise demo programın tam olarak çalışmadığını göstermekte, yanlışlıkla maksimum kayıt yapılması halinde mali tabloların oluşturulamaması ve çıktıların alınamaması sonucunu doğurmaktadır.

2-Demo programlarda muhasebe kayıt maddesi kısıtı bulunduğundan öğrencilere günlük hayatta daha önemli olan muhasebe kayıtları öğretilmektedir. Oysa bazı mali tabloların oluşturulabilmesi için günlük hayatta az karşılaşılan muhasebe kayıtlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak, muhasebe maddesi kayıt kısıtı bulunduğundan bu durum atlanmakta ve dolayısıyla bazı mali tablolarda oluşturulamamaktadır.

3-Demo paket programlarının kullanılması esnasında dönem içi olan (KDV, Muhtasar, Geçici Vergi gibi) veya yıl sonlarında (GV, KV gibi) vergi dairelerine verilecek olan vergi beyannamelerinin çıktıların alınması mümkün bulunmamaktadır. Bu durum muhasebenin en önemli özelliklerinden olan devlete verilecek vergilerin bildirilmesi için gerekli olan beyannamelerin doldurulma şeklinin ve döküm alma bilgisinin kavranmasını engellemektedir. Oysa bu ders aynı zamanda şirketlerin kendi bünyelerinde yaptıkları ön muhasebe işlemlerinden birisidir. Bu durumda ön muhasebenin gereği olan muhtasar, KDV vs. beyannamelerin yapılması öğrenilememektedir.

2.6.3. Muhasebe Eğitim Setleri Yoluyla Bilgisayarlı Muhasebe

Muhasebe eğitim setleri, paket programın ve paket program demolarının yarattığı eksiklikleri gidermek amacıyla öğretim esaslı olarak hazırlanmışlardır. Piyasada LOGO (LKS) eğitim seti ve ETA eğitim setine rastlanmaktadır.

- LOGO eğitim seti (LKS) eğitim seti
- ETA eğitim seti,

Bu eğitim setlerinin en büyük özelliği, konuları önce teorik olarak işledikten sonra konularla beraber ilgili paket programının da işlenmesidir. Bu sayede öğrenciler gerçek bir muhasebeci gibi düşünerek proje kitapçığındaki belgeleri programa uyarlamayı ve mali tablo raporlarını çıkarmayı öğrenirler. Ayrıca e-beyanname programı ile beyanname düzenlemeyi öğrenirler. Monografiler yardımıyla örnek olaylar çözümlenir. Bu setler eğitim amaçlı olarak hazırlandığı için maliyeti de düşüktür. Muhasebe eğitim setlerinin fiyatları 50.-YTL. İle 200.-YTL. Arasında değişmektedir. (www.bilisimgrup.com.tr)

2.6.3.1.Muhasebe Eğitim Setlerinin İçeriği

Muhasebe eğitim setleri, özel kursların ve yükseköğrenim kurumlarının vermiş olduğu muhasebe paket program kullanma becerisini kazandırmak için hazırlanmışlardır. Yaklaşık olarak 50 saatlik bir programdır. Meslek Yüksekokullarında birinci sınıfta iki dönem verilen genel muhasebe dersi bu setlerde de verilmiştir. Daha sonra paket program kullanımına ilişkin aşağıdaki işlemler yapılarak öğrenciye paket program kullanma bilgisi verilmektedir.(www.webeliza.com.tr)

ETA EĞİTİM SETİ İÇERİĞİ:

- Genel Muhasebe Bilgileri
- Eta Kurulumu
- Şifre İle Girmek
- Şirket Açma
- Firmayı Bulma
- Stok Kartı Ekleme
- Eski stok Kartına Ulaşmak
- Cari Kart Açmak
- Eski Cari Karta Ulaşmak
- ALış Faturası Düzenlemek
- Eski Faturaya Ulaşmak
- Fatura Listesi Almak
- İskonto Listesi Almak

- KDV Listesi
- Muhasebe Tanımı
- Çek Senet Tanımı
- Bodro
- İrsaliye Tamamı
- Sipariş
- Demirbaş
- Müstahsil Makbuzu
- Kur Takibi
- Adisyon
- Yazar Kasa
- Kasa
- Banka
- Şirket Kapatmak
- Şirket Bilgilerine Ulaşmak
- Şirket Listelemek
- İş Sonu

LOGO EĞİTİM SETİ İÇERİĞİ:

- Genel Muhasebe Eğitimi
- LKS Kurulumu
- Ticari
- Şifre ile Ticari Kısma Giriş
- Alım Satım Genel Tanımları
- Genel Bilgi Verilmesi
- Alım Satım Genel Bilgi
- Kasa Tanımları
- Kasa Tanımları-2
- Kasa İşlem Türleri
- Faturalar Genel Tanım
- Alış Faturası

- Satış Faturası
- Stok Tanımı
- Ürün Ekleme
- Üründe Değişiklik Yapmak
- Kayıt silme
- Kayıt İncelemek
- Kayıt Aramak
- Alıcı Ekleme
- Stoklarda Alış Yapmak
- Stokta Satış Yapmak
- Sipariş İşlemleri
- Üretim
- Alıcı Ekleme
- Satıcı Ekleme
- Çek Senet Girişi
- Genel Tanımı
- Banka Ekleme
- Hesap Ekleme
- Banka İşlemleri
- Muhasebe Genel Bilgi
- Kur Girişi
- İş Sonu
- Yönetim
- Şifre İle Yönetime Girmek
- Yönetim Bölümünde Bulunanlar
- Dönem Ekleme
- Dosya Oluşturmak
- Çalışma Dönemi Seçmek
- Dönem Kapatmak
- Genel Olarak Firma Tanımları
- Firma Ekleme

- Firma Eklemek-2
- İşyerlerinin Tanımı
- Depoların Tanımı
- Çalışma Bilgileri Genel Tanımı
- Fatura Tipleri
- Birimlerin Girilmesi
- Satıcıların Tanımlanması
- Cari Hesap Tipleri
- İstihbarat Tanımları
- Stok Bilgileri
- Fatura Bilgilerini Girmek
- Cari Hesap Bilgileri
- Muhasebe Bilgileri
- Kasa Bilgileri
- Yeniden Değerlendirme
- Kredi Kartı Tanımlanması
- Masraf Merkezleri
- Yansıtma Hesapları
- Grup Tanımları
- Terminal Tanımları
- Döviz Tanımları
- Yazıcı Tanımları

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.BİLGİSAYARLI MUHASEBE DERSİNİN ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

Araştırma, bilgisayarlı muhasebe dersinin meslek yüksekokullarında ve dershanelerde öğretim yönteminin karşılaştırılması, bu dersin öğretim yöntemine öğrencilerin bakış açıları, dersin öğretiminde karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve bu sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik çözüm önerilerinin sunulabilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla, araştırmaya konu olan bilgisayarlı muhasebe dersinin amaç ve kapsamının sınırları belirlenmiş ve dersane öğrencileri ile meslek yüksek okulu öğrencilerinin bu sınırların neresinde olduğunu belirlemeye yönelik olarak anket soruları ve araştırma modeli kurulmuştur.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma tanımlayıcı araştırma özelliği taşımaktadır. Tanımlayıcı araştırma; pazarlama olaylarını tasvir etmek ve bunların gerçekleşme frekanslarını ortaya koymak, pazar dağılımları arasındaki ilgi düzeylerini belirlemek, pazarlama olaylarının değişimleri hakkında tahminler yapmak amacıyla yapılan araştırma türüdür (Thomas C.,Tylor,R.1996,s:131). Araştırmada izlenen süreç ve araştırma modeli şekil 4.1’ de gösterilmiştir.

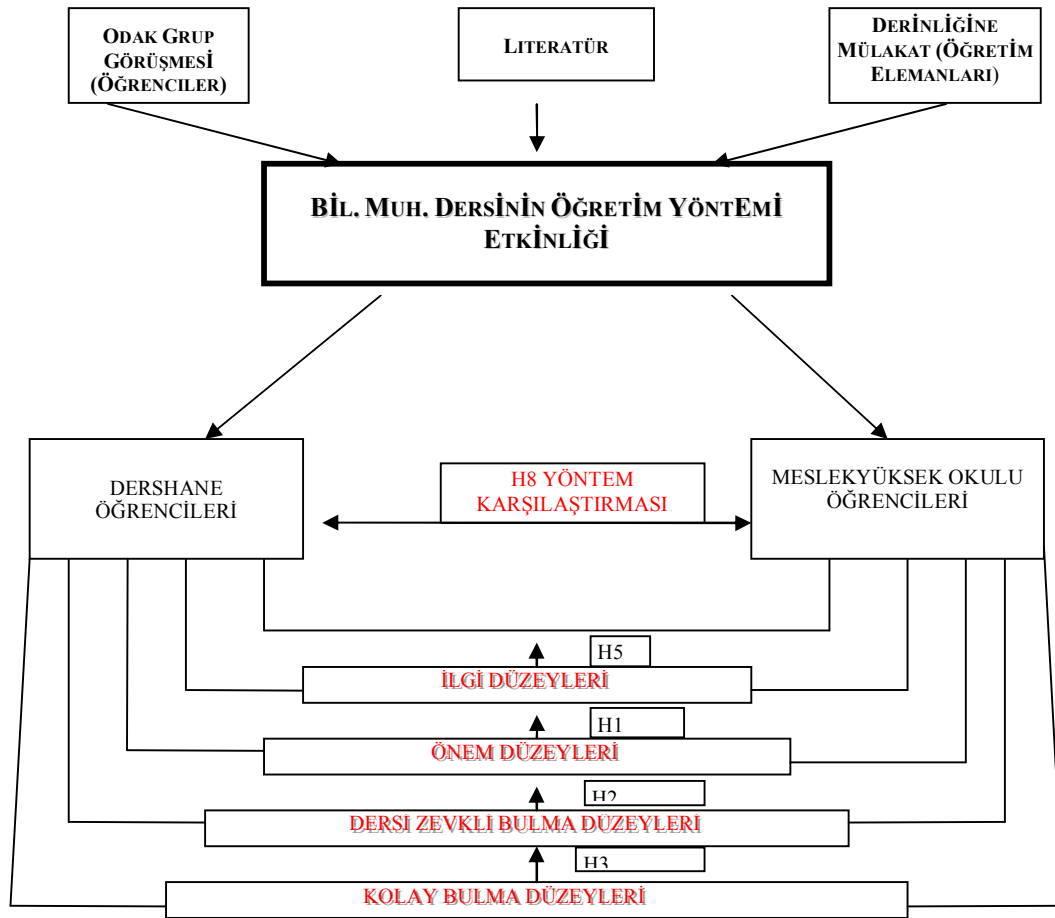
Anket sorularının oluşturulması sürecinde; derinliğine mülakat yöntemi kullanılarak öğretim elemanlarının bilgisayarlı muhasebe dersiyle ilgili görüş ve düşünceleri hakkında bilgi edinilmiştir. Ayrıca 12 kişilik bir öğrenci grubuyla odak grup görüşmesi yapılmış, bu görüşmeler bilgisayarlı muhasebe dersinin öğretim yönteminin belirlenmesine yönelik gerçekleşmiştir. Bu bilgiler ışığında anket soruları oluşturulmuştur.

Anketler bizzat araştırmacı aracılığı ile öğrencilere uygulanmıştır. Kesin araştırma yapılmadan önce, 25 kişilik bir üniversite öğrencisi grubuna da ön test yapılmıştır. Ön test sonucunda tam olarak anlaşılmayan sorular yeniden

yapılandırılmış, öğrencilerin verdikleri cevapların içeriğine göre ankete son hali verildikten sonra saha araştırmasına geçilmiştir.

Araştırmaya ait izlenen süreci betimleyen araştırma modeli aşağıda sunulmuştur.

Araştırma Modeli

Şekil 4.1.

3.2.Evren Ve Örneklem

Araştırma, Meslek Yüksekokulları ve dershaneler olmak üzere 2 ayrı grubu karşılaştırmaya yönelik olduğundan, evreni 2 ayrı grup oluşturmuştur.

Bilgisayarlı muhasebe dersi, Yükseköğretim Kurumlarının meslek yüksekokullarında zorunlu ders olarak verilmektedir. Ankara İli'nde bu dersin

öğretimini yapan, bir devlet üniversitesine bağlı sosyal bilimler meslek yüksekokulu öğrencileri araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmanın evreni 2005-2006 eğitim öğretim döneminde öğretim gören (normal öğretim ve ikinci öğretim) 72 öğrenciden oluşturmaktadır.

Ayrıca, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Kurslar ve Dershaneler Genel Müdürlüğü'nden Ankara İli'nde faaliyet gösteren 5010, 5013, 5025 program kodlu özel kursların listesi alınmış ve bu listede mevcut olan 47 adet özel kursa telefon açılmıştır. Bunlardan 22 tanesinin bilgisayarlı muhasebe kursu açtığı diğerlerinin ise sadece bilgisayar veya sadece muhasebe programları açtığı öğrenilmiştir. Bilgisayarlı muhasebe kursu açan 22 tane özel kursa (dershaneye) telefon açılarak randevu talep edilmiştir. Bu telefon görüşmeleri sonrasında bazı kurslar görüşme talebini red etmiş, bazıları araştırmanın yapıldığı Ocak-Şubat 2006 döneminde öğrenci sayısının yetersiz olması veya öğretim elemanının olmayışı gibi çeşitli nedenlerle bilgisayarlı muhasebe kursu açmayacaklarını beyan etmişlerdir. Dolayısıyla araştırma evrenini Ankara'da faaliyet gösteren 5 tane özel kurs oluşturmuştur.

Sonuçta; araştırmaya meslek yüksekokulu öğrencilerinden 72 kişi ve özel kurslarda (dershane) bilgisayarlı muhasebe programına kayıtlı öğrencilerden 107 kişi olmak üzere, toplam 179 öğrenci katılmıştır.

3.3.Verilerin Toplanması

Araştırma konusu olan dersin hangi örgün öğretim kurumlarının programlarında okutulduğunun tespiti amacıyla, Türkiye'de eğitim-öğretim veren Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı devlet üniversitelerinin ve lise ve dengi okulların internet aracılığı ile eğitim öğretim programlarının dökümü yapılmıştır. Daha sonra bu okulların haftalık ders çizelgeleri incelenerek hangi okullarda bilgisayarlı muhasebe dersi verildiği belirlenmiştir.

Türkiye'de eğitim veren tüm devlet üniversitelerine bağlı meslek yüksekokullarının hangilerinde bilgisayarlı muhasebe dersi eğitimi verilediği tesbit edilmiştir. Daha sonra bu derse giren öğretim elemanlarının üniversite mail adreslerine mail atılarak bu derse ilişkin; dersin öğretim metodu, dersle ilgili sorunları ve görüşleri sorulmuştur.

Araştırmaya dahil edilen bilgisayarlı muhasebe kursu açan özel öğretim kurumlarında programa kayıtlı öğrencilere ve Meslek Yüksekokulu öğrencilerine hazırlanan anketler araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Anketteki sorular için frekans dağılımlarını belirlemeye yönelik çoktan seçmeli sorular ile beşli likert tipi ve sıralı ölçekler kullanılmıştır. Anket soruları üç bölümden oluşmuştur.

1. I. Bölümde 12 soru sorulmuştur. Bu sorular, öğrencilerin kişisel bilgilerini, okul veya özel kursu tercih etme nedenleri gibi durum saptamaya yönelik olarak frekans dağılımlarını belirlemeye yönelik sorulmuş sorulardır.
2. II.Bölümde 24 soru sorulmuştur. Bu sorularda 5’li likert tipi sorulardır. Muhasebe mesleğine, muhasebe dersine ve bilgisayarlı muhasebe dersinde kullanılan öğretim yönteminin içeriğini belirlemeye ilişkin sorulardır.
3. III.Bölümde ise 12 soru sorulmuştur. Bu sorularda 5’li likert tipi sorulardır. Tamamen öğrencilerin bu derse bakış açısını belirlemeye yönelik sorulardır.

Anket sorularının hazırlanması safhasında güvenilirliğini test etmek ve ihtiyacı karşılayıp karşılamadığını tesbit etmek amacıyla 25 kişilik muhasebe bölümü öğrencilerine uygulama yapılmıştır. Bu uygulamadan çıkan sonuçlar doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerine ve Dershane öğrencilerine uygulanan anketler hemen sonra toplanmış ve veriler analiz edilmeye çalışılmıştır.

3.4.Verilerin Analizi

Anket sorularının I. Bölümünde yer alan sorulara ilişkin frekans dağılımları yapılmıştır. Anketin II. ve III. Bölümünün sonuçlarına SPSS 15.00 İstatistik Programı kullanılarak istatistik analizleri uygulanmıştır.

Veriler; tablolara, çubuk ve pasta dilimi grafiklere dönüştürülmüştür. Hipotezler manova, anova, korelasyon, ki-kare testleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın hipotezleri şunlardır:

H1: Kız öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem ile erkek öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem arasında anlamlı fark vardır.

H2: Kız öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersini zevkli bulma seviyeleri ile erkek öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersini zevkli bulma seviyeleri arasında anlamlı fark vardır.

H3: Kız öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersini faydalı bulma seviyeleri ile erkek öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersini faydalı bulma seviyeleri arasında anlamlı fark vardır.

H4: Kız öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersini kolay bulma seviyeleri ile erkek öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersini kolay bulma seviyeleri arasında anlamlı fark vardır.

H5: Ticaret Lisesi mezunu olan öğrencilerle Lise mezunu olan öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine karşı “ilgi düzeyleri” arasında fark vardır.

H6: Öğrencilerin mezun olduğu okul ile Bilgisayarlı Muhasebe dersinde öğrenilen paket program sayısı arasında anlamlı fark vardır.

H7: Öğrencilerin mezun olduğu okul ile Bilgisayarlı Muhasebe dersinde paket program kullanma becerisi arasında anlamlı fark vardır.

H8: Dershanede öğretilen bilgisayarlı muhasebe dersi ile Meslek Yüksekokulunda öğretilen bilgisayarlı muhasebe derslerinin eğitim yöntemi etkinliğine yönelik bakış açıları arasında anlamlı fark vardır.

H9: Dershane öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini kolay bulma seviyeleri ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini kolay bulma seviyeleri arasında anlamlı fark vardır.

H10: Dershane öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini zevkli bulma seviyeleri ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini zevkli bulma seviyeleri arasında anlamlı fark vardır.

H11: Dershane öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini faydalı bulma seviyeleri ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini faydalı bulma seviyeleri arasında anlamlı fark vardır.

H12: Dershane öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini önemli bulma seviyeleri ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini önemli bulma seviyeleri arasında anlamlı fark vardır.

H13: Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Sınavı açısından, eğitim kurumu ile öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem düzeyleri arasında anlamlı fark vardır.

H14: Dershane öğrencilerinin paket program kullanma becerisi, meslek yüksekokulu öğrencilerinkinden daha yüksektir.

H15: Bilgisayarlı Muhasebe dersinde öğretilen paket program sayısı ile paket program kullanma becerisi arasında doğrusal bir ilişki vardır.

1. Hipotezin Analizi:

Ankette sorulmuş olan ve 5'li likert ölçeğine göre öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem derecesini tesbit eden C4 dizini ve öğrencilerin cinsiyetleri hakkında bilgi veren S2 dizini teste tabi tutulmuştur ve 0,05 önem düzeyinde Anova testi yapılmıştır.

Tablo 3.1.
Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Verilen Önem Düzeyleri

ANOVA

Önem Derecesi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	,402	2	,201	,262	,769
Grupiçi	133,851	175	,765		
Toplam	134,253	177			

Analiz sonucunda anlamlılık derecesi 0,769 bulunmuş ve bu nedenle H1 hipotezi red edilmiştir.

2. Hipotezin Analizi:

Öğrencilerin cinsiyetleri (S2) ve öğrencilerin bu dersi zevkli bulma seviyeleri (C2) arasında herhangi bir farkın olup olmadığı, 0,05 önem düzeyinde Anova ile test edilmiştir.

Tablo 3.2.
Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Zevkli Bulunma Düzeyleri

ANOVA

Zevkli Bulma Düzeyi	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F Değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	1,040	2	,520	,624	,537
Grupiçi	145,910	175	,834		
Toplam	146,949	177			

Test sonucunda anlamlılık derecesi 0,537 olarak gerçekleştiğinden H2 hipotezi red edilmiştir.

3.Hipotezin Analizi:

Öğrencilerin cinsiyetleri (S2) ve öğrencilerin bu dersi faydalı bulma seviyeleri (C3) arasındaki fark, 0,05 önem düzeyinde Anova ile test edilmiştir.

Tablo 3.3
Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Faydalı Bulma Düzeyleri

ANOVA

Faydalı Bulma Düzeyi	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F Değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	,895	4	,224	,290	,884
Grupiçi	133,330	173	,771		
Toplam	134,225	177			

Test sonucunda anlamlılık derecesi 0,884 olarak gerçekleştiğinden H3 hipotezi red edilmiştir.

4. Hipotezin Analizi:

S2 dizini ve öğrencilerin bu dersi kolay bulma seviyeleri hakkında bilgi veren C1 dizini 0,05 önem düzeyinde Anova ile test edilmiştir.

Tablo 3.4
Bilgisayarlı Muhasebe Dersini Kolay Bulma Düzeyleri
ANOVA

Kolay Bulma Seviyesi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	,166	2	,083	,063	,939
Grupiçi	230,514	175	1,317		
Total	230,680	177			

Test sonucunda anlamlılık derecesi 0,939 bulunduğundan H4 hipotezi red edilmiştir.

5. Hipotez'in Analizi:

Öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine karşı ilgi düzeylerini gösteren (B1) ile mezun oldukları okula göre öğrencileri ayıran (S3) arasında herhangi bir farkın olup olmadığını araştırmak üzere, 0,05 önem düzeyinde Anova ile test edilmiştir.

Tablo 3.5.
Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersine İlgi Düzeyleri

ANOVA

İlgi Düzeyi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	7,837	1	7,837	15,172	,000
Grupiçi	67,155	130	,517		
Toplam	74,992	131			

Anova test sonucunda anlamlılık düzeyi 0,000 olarak gerçekleşmiştir. Bu sonuç itibarıyla H5 hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin mezun oldukları okula göre bilgisayarlı muhasebe dersine ilgi düzeyleri farklıdır.

6. Hipotezin Analizi:

Bir bağımlı değişkenin bir faktöre (bağımsız değişken) göre durumunu belirlemek amacıyla tek yanlı basit Anova testi yapılmıştır. Öğrencilerin öğrendikleri paket program sayısını bağımlı değişken, öğrencilerin mezun oldukları okulu ise bağımsız değişken (faktör) olarak anova testi yapılmıştır. Tablo 3.6. test sonuçları aşağıdadır;

Tablo 3.6.
Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul İle Kullandıkları Paket Program Sayıları

ANOVA

Paket Program Sayısı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değer	Anlamlılık
Gruplararası	7,903	2	3,951	6,625	,002
Gruplar içi	104,372	175	,596		
Toplam	112,275	177			

Öğrencilerin mezun oldukları okul ile kullanabildikleri paket program sayısı 0,05 önem düzeyinde Anova ile test edilmiştir. Test sonucu 0,002 anlamlılık düzeyinde gerçekleşmiştir ve test anlamlı sonuç vermiş ve H_0 kabul edilmiştir. Ticaret lisesi mezunu, diğer lise mezunu veya üniversite mezunu olan öğrencilerin kullandıkları paket program sayısı arasında anlamlı bir fark çıkmıştır. Fakat anlamlı farkın bulunması araştırma hipotezini tam olarak açıklamadığı için gruplar ararası farkın nerden kaynaklandığını bulmak için gruplar arası özelliklerin incelenmesi gerekmiştir. Bununla ilgili “Tanımlayıcı İstatistik” ve “Çoklu Karşılaştırmalar” Tablosu 3.7. aşağıdadır:

Tablo 3.7.
Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul İle Kullandıkları Paket Program Sayılarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

Paket Prog. Sayısı	N	Ortalamalar	Standart Sapmalar	Standart Hata	95% Güven Aralığı		Min.	Max.
					En düşük	En Yüksek		
Ticaret1	75	2,61	,733	,085	2,44	2,78	1	4
Diğer	57	3,11	,699	,093	2,92	3,29	2	4
Üniversite	46	2,87	,909	,134	2,60	3,14	1	4
Total	178	2,84	,796	,060	2,72	2,95	1	4

Kullanılan paket program sayısının gruplara göre dağılımı ve harmonik ortalamaları 0,95 güven aralığında bulunmuştur. Analize ticaret lisesi mezunu 75, üniversite mezunu 46 ve diğer liselerden mezun 57 öğrenci girmiştir.

Bu öğrencilerin paket program kullanma üstünlükleri Çoklu Karşılaştırmalar Tablosu ile incelenmiştir.

B17 : Bağımlı değişken (Kullanılan paket program sayısı)

S3 : Bağımsız değişken (Öğrencilerin mezun oldukları okul)

Alfa 0,05 olarak analize tabi tutulmuştur.

Tablo 3.8.
Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul İle Kullandıkları Paket Program Sayılarına İlişkin Çoklu Karşılaştırmalar Tablosu

Bağımlı Değişken: B17		Kareler Ortalaması (I-J)	Standart Hata	Anlamlılık	%95 Güven Aralığı	
(I) S3	(J) S3				En Düşük	En Yüksek
TİC.	Diğ.	-,492 *	,136	,002	-,83	-,16
	Üni.	-,256	,145	,211	-,61	,10
DİĞ.	Tic.	,492 *	,136	,002	,16	,83
	Üni.	,236	,153	,308	-,14	,61
ÜNİ.	Tic.	,256	,145	,211	-,10	,61
	Diğ.	-,236	,153	,308	-,61	,14

Tabloda S3 değerleri öğrencilerin mezun oldukları okulu ifade etmektedir. Öğrencilerin kullandıkları paket program sayısı ile öğrencilerin mezun oldukları okulların dağılımı arasındaki anlamlılık düzeyi ise şöyledir;

-Ticaret Lisesi Mezunu Olan öğrencilerin kullandıkları paket program sayısı diğer lise mezunu olan öğrencilerin kullandıkları paket program sayısı ile karşılaştırılmasında anlamlılık 0,002 elde edildiğinden kullanılan paket program sayısı itibariyle bu iki grup arasındaki fark anlamlı bulunmuştur.

7 . Hipotezin Analizi:

Öğrencilerin mezun oldukları okulun adı bağımsız değişken (S3) ve Öğrencilerin paket program kullanma becerisi bağımlı değişken (A8) arasındaki ilişki Anova ile test edilmiştir.

Tablo 3.9.
Öğrencilerin Mezun Oldukları Okul İle Paket Program Kullanma
Becerileri Arasındaki İlişki

ANOVA

Pkt.Prg. Kullanma Becerisi	Kareler Toplamı	Serbeslik Derecesi	Ortalama Kareler Toplamı	F Değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	7,903	2	3,951	6,625	,002
Grupiçi	104,372	175	,596		
TOPLAM	112,275	177			

Alpha 0,05 düzeyinde yapılan analizin Anova testi sonucu 0,002 anlamlılık düzeyinde çıkmıştır. Ticaret Lisesi mezunu, diğer lise mezunu veya üniversite mezunu olan öğrencilerin paket program kullanma becerisi arasında anlamlı bir fark çıkmıştır. Bu farkın nereden kaynaklandığını bulmak için, öğrenci sayısının dağılımına bakılmış ve farkın kaynağını görmek amacıyla Scheffe testi yapılmıştır. Yapılan analizin sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.10

Paket Program Kullanma Becerisi

Scheffe^{a,b}

Okul	Öğrenci Sayısı N	Güvenilirlik = .05	
		1	2
Ticaret	75	2,6133	
Universite	46	2,8696	2,8696
Diğer	57		3,1053
Anlamlılıık		,211	,268

Öğrencilerin mezun oldukları okula göre dağılım ve paket program kullanma becerisi ile ilgili harmonik dağılımları bulunmuştur. Fark anlamlı olduğundan, farkın nerden kaynaklandığını bulmak için Çoklu Karşılaştırmalar Tablosuna bakmamız gerekir.

Tablo 3.11

Paket Program Kullanma Becerisi Çoklu Karşılaştırmalar Tablosu

Scheffe

Paket Program Kullanma Becerisi		Fark Ortalamaları	Standart Hata	Anlamlılık	95% Güven Aralığı	
(I) S3	(J) S3				En düşük	En yüksek
TICARET	DİGER	-,49193	,13570	,002	-,8270	-,1569
	UNİVERSİTE	-,25623	,14463	,211	-,6133	,1008
DİGER	TICARET	,49193	,13570	,002	,1569	,8270
	UNİVERSİTE	,23570	,15307	,308	-,1422	,6136
UNİVERSİTE	TICARET	,25623	,14463	,211	-,1008	,6133
	DİGER	-,23570	,15307	,308	-,6136	,1422

Öğrencilerin mezun oldukları okullar ile kullandıkları paket program sayıları arasında fark olup olmadığına ilişkin sonuçlar, öğrencilerin mezun oldukları okullar ile öğrencilerin paket program kullanma becerisi arasında fark olup olmadığına ilişkin yapılan testlerin sonuçları aynı çıkmıştır. Ticaret lisesi mezunu olan öğrenciler ile diğer lise mezunu olan öğrenciler arasında, 0,05 önem derecesinde hesaplanan anlamlılık derecesi 0,002 olarak çıkmıştır. Fakat diğer liselerden mezun olan öğrencilerle üniversite mezunu olan öğrenciler arasında ve ticaret lisesi mezunu olan öğrencilerle üniversite mezunu olan öğrenciler arasında anlamlı fark çıkmamıştır.

8. Hipotezin Analizi:

Bilgisayarlı muhasebe dersinin öğretim yöntemi ve öğretim yönteminin etkinliğini belirleyen belirleyicilerinin ne olduğunu test etmek ve meslek yüksekokulu öğrencileri ile dersane öğrencilerinin bu yöndeki görüşlerini karşılaştırmak amacıyla, araştırmamızda bu dersi alan dersane öğrencilerine ve meslek yüksekokulu öğrencilerine 5’li likert tipinde oluşturulan şu sorular sorulmuş ve ankete katılanlardan kendilerine en uygun olan yargıyı işaretlemeleri istenmiştir.

Yargı 1: Bilgisayarlı muhasebe dersi için kişi başına bir bilgisayar düşmelidir.(B3)

Yargı 2: Bilgisayarlı muhasebe dersinin öğretimi için, genel muhasebe dersinin öğretimi şarttır(B10).

Yargı 3: Bilgisayarlı muhasebe dersi öğretim yönteminde programın kendisini kullanmak, demo program kullanmaya oranla daha etkilidir(B15).

Yargı 4: Bilgisayarlı muhasebe dersinde en az kaç tane paket program kullanılması gerekir(B18).

Yargı 5: Bilgisayarlı muhasebe dersi öğretim yönteminde staj yapılması gereklidir(B20).

Yargı 6: Bilgisayarlı muhasebe dersi öğretim yönteminde paket programın kendisi öğretilmelidir(C5).

Yargı 7: Bilgisayarlı muhasebe dersi sonrasında staj konulmalıdır(C11).

Yargı 8: Bilgisayarlı muhasebe dersinde öğretilen paket program sayısı artırılmalıdır(C12).

Bu amaçla kurulan H8 hipotezi dersanelerde ve meslek yüksekokullarında verilen bilgisayarlı muhasebe dersinin öğretim yönteminin etkinliğine yönelik bakış açıları arasında fark olup olmadığının sınanması amacıyla yapılmıştır.

Tek bağımlı değişken ve çok sayıda bağımsız değişken faktörümüz olduğundan SPSS programında 0,05 önem düzeyinde, “Tek Faktörlü Çoklu Varyans Analizi” ve Manova testi uygulanarak test edilmiştir.

Tablo 3.12.

Çoklu Karşılaştırmalar Tablosu

Kaynak		Değer	F Değerleri	Hipotez Testi	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi
İlişki <						

Tablo 3.13
İstatistiki Karşılaştırmalar Tablosu

Kaynak	Bağımsız	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F Değerleri	Anlamlılık Düzeyi
Model	Kişisel Bilgisayar Kullanımı	1,317(a)	1	1,317	1,897	,170
	Öncelikle genel muhasebe dersi ögr. Paket	,054(b)	1	,054	1,120	,291
	Prog./Demo prog.kullanmak eğilimi	1,481(c)	1	1,481	1,080	,300
	Kull.Paket Prog.Sayısı	,004(d)	1	,004	,007	,932
	Ders sonrası staj eğitimi Paket	,426(e)	1	,426	,202	,654
	Prog.kendisini kullanmak. Staj eğitimi	2,917(f)	1	2,917	3,116	,079
	Paket prog. Sayısı artırılması	100,391(g)	1	100,391	67,683	,000
	Kişisel Bilgisayar Kullanımı	45,597(h)	1	45,597	35,204	,000
Bütün	Öncelikle genel muhasebe dersi ögr. Paket	3282,666	1	3282,666	4726,613	,000
	Prog./Demo prog.kullanmak eğilimi	187,964	1	187,964	3896,139	,000
	Kull.Paket Prog.Sayısı	2210,559	1	2210,559	1611,705	,000
	Ders sonrası staj eğitimi Paket	1167,352	1	1167,352	2106,702	,000
	Prog.kendisini kullanmak. Staj eğitimi	782,448	1	782,448	370,340	,000
	Paket prog. Sayısı artırılması	2683,366	1	2683,366	2867,056	,000
	Kişisel Bilgisayar Kullanımı	2075,897	1	2075,897	1399,557	,000
	Öncelikle genel muhasebe dersi ögr. Paket	2552,743	1	2552,743	1970,895	,000
Dershane ve Meslek Yüksekokulu öğrencileri	Kişisel Bilgisayar Kullanımı	1,317	1	1,317	1,897	,170
	Öncelikle genel muhasebe dersi ögr. Paket	,054	1	,054	1,120	,291
	Prog./Demo prog.kullanmak eğilimi	1,481	1	1,481	1,080	,300
	Kull.Paket Prog.Sayısı	,004	1	,004	,007	,932

	Ders sonrası staj eğitimi	,426	1	,426	,202	,654
	Paket					
	Prog.kendisini kullanmak.	2,917	1	2,917	3,116	,079
	Staj eğitimi	100,391	1	100,391	67,683	,000
	Paket prog.					
	Sayısı	45,597	1	45,597	35,204	,000
	artırılması					
Hata	Kişisel					
	Bilgisayar	122,233	176	,695		
	Kullanımı					
	Öncelikle genel	8,491	176	,048		
	muhasabe					
	dersi ögr.					
	Paket					
	Prog./Demo	241,396	176	1,372		
	prog.kullanmak					
	eğilimi					
	Kull.Paket	97,524	176	,554		
	Prog.Sayısı					
	Ders sonrası	371,849	176	2,113		
	staj eğitimi					
	Paket					
	Prog.kendisini	164,724	176	,936		
	kullanmak.					
	Staj eğitimi	261,053	176	1,483		
	Paket prog.					
	Sayısı	227,959	176	1,295		
	artırılması					
Toplam	Kişisel					
	Bilgisayar	3612,000	178			
	Kullanımı					
	Öncelikle genel	205,000	178			
	muhasabe					
	dersi ögr.					
	Paket					
	Prog./Demo	2544,000	178			
	prog.kullanmak					
	eğilimi					
	Kull.Paket	1328,000	178			
	Prog.Sayısı					
	Ders sonrası	1205,000	178			
	staj eğitimi					
	Paket					
	Prog.kendisini	2952,000	178			
	kullanmak.					
	Staj eğitimi	2337,000	178			
	Paket prog.					
	Sayısı	2803,000	178			
	artırılması					
Düzeltilmiş	Kişisel					
Toplam	Bilgisayar	123,551	177			
	Kullanımı					
	Öncelikle genel	8,545	177			
	muhasabe					
	dersi ögr.					
	Kull.Paket	97,528	177			
	Prog.Sayısı					
	Ders sonrası	372,275	177			
	staj eğitimi					

Paket Prog.kendisini kullanmak.	167,640	177			
Staj eğitimi	361,444	177			
Paket prog. Sayısı artırılması	273,556	177			

Bütün değişkenler gözönüne alınarak incelendiğinde; gruplar arasında fark olup olmadığını görmek için “Çoklu Karşılaştırmalar Tablosu” ve “İstatistiki Karşılaştırmalar Tablosuna” bakılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde $\alpha :0,00$ anlamlılık düzeyinde gerçekleştiğinden H8 hipotezi kabul edilmiştir. Farkı yaratan değişkenler incelendiğinde 0,000 anlamlılık düzeyinde “staj eğitimi” ve “paket program sayısı” olduğu görülmüştür.

9. Hipotezin Analizi:

Dershane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencileri (S1) ile, öğrencilerin dersi kolay bulma düzeyleri (C1) arasındaki fark, 0,05 önem düzeyinde Anova testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 3.14
Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersini Kolay Bulma Seviyeleri

ANOVA

Kolay Bulma Seviyesi	Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F Değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	1,701	1	1,701	1,307	,254
Grupiçi	228,979	176	1,301		
Total	230,680	177			

Analiz sonucunda anlamlılık derecesi 0,254 çıktığından, hipotez 9 red edilmiştir. Bir başka ifadeyle öğrencilerin dershane öğrencisi olması ile meslek yüksekokulu öğrencisi olmasının bilgisayarlı muhasebe dersini kolay bulmaları arasında anlamlı bir fark yoktur.

10. Hipotezin Analizi:

Dershane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerini (S1) , dersi zevkli bulma dereceleri (C2) arasındaki fark, 0,05 önem düzeyinde Anova ile test edilmiştir.

Tablo 3.15.
Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersini Zevkli Bulma Seviyeleri
ANOVA

Zevkli Bulma Seviyesi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	,899	1	,899	1,083	,299
Gruplar içi	146,051	176	,830		
Toplam	146,949	177			

Analiz sonucunda anlamlılık derecesi 0,299 çıktığından, H10 hipotezi red edilmiştir. Öğrencilerin dersane öğrencisi olması ile meslek yüksekokulu öğrencisi olmasının bilgisayarlı muhasebe dersini zevkli bulma düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

11. Hipotezin Analizi:

Dersane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerini (S1), dersi faydalı bulma seviyelerini (C3) arasındaki fark, 0,05 önem düzeyinde Anova testi ile test edilmiştir.

Tablo 3.16.
Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersini Faydalı Bulma Seviyeleri
ANOVA

Faydalı Bulma Seviyesi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	,417	1	,417	,650	,421
Grupları içi	112,847	176	,641		
TOPLAM	113,264	177			

Analiz sonucunda anlamlılık derecesi 0,421 olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla H11 hipotezi red edilmiştir. Öğrencilerin dersane öğrencisi olması ile meslek yüksekokulu öğrencisi olmasının bilgisayarlı muhasebe dersini faydalı bulmaları arasında anlamlı bir fark yoktur.

12. Hipotezin Analizi:

Dershane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin ayrımını yapan S1 dizisi ile, öğrencilerin dersi önemli bulma derecelerini gösteren ve 5’li Likert’le ölçülmüş C4 dizisinin arasındaki fark olup olmadığı, 0,05 önem düzeyinde Anova testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 3.17.
Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersini Önemli Bulma Seviyeleri
ANOVA

Önemli Bulma Seviyesi	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değerleri	Anlamlılık
Gruplararası	,037	1	,037	,049	,826
Grup içi	134,216	176	,763		
Toplam	134,253	177			

Analiz sonucunda anlamlılık derecesi 0,826 çıktığından, H12 red edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, öğrencilerin dershane öğrencisi olması ile meslek yüksekokulu öğrencisi olmasının bilgisayarlı muhasebe dersini önemli bulma düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

13.Hipotezin Analizi:

Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik sınavı açısından eğitim kurumu ile öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem düzeyleri arasında ilişkiyi test etmek amacıyla, H13 hipotezi iki değişkenli Ki- kare analizi ile test edilmiştir.

$$\kappa = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^k \frac{(G_{ij} - B_{ij})^2}{B_{ij}}$$

Tablo 3.18.
S.M.M.M. Sınavları Açısından Bilgisayarlı
Muhasebe Dersinin Önem Düzeyleri

Öğrenci Grubu	çok önemli	orta düzeyde	önemsiz	Toplam tercih sayısı
Dershane Öğrencileri	95	9	4	108
M.Y.O. Öğrencileri	52	13	5	70
TOPLAM	147	22	9	178

Öğrencilerin Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Sınavı açısından bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem düzeyinin gözlenen değerleri ile beklenen değerleri hesaplanmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

$$B_{11} = (108 \times 147) / 178 = 89,19$$

$$B_{21} = (70 \times 147) / 178 = 57,80$$

$$B_{12} = (108 \times 22) / 178 = 13,34$$

$$B_{22} = (70 \times 22) / 178 = 8,65$$

$$B_{13} = (108 \times 9) / 178 = 5,46$$

$$B_{23} = (70 \times 9) / 178 = 3,53$$

Tablo 3.19
Ki- Kare Tablosu

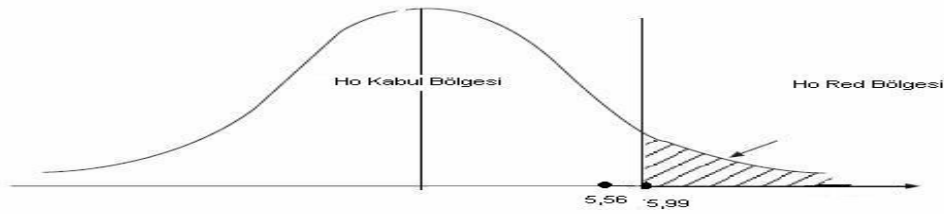
Hücreler	Gözlenen	Beklenen	$(G_{ij}-B_{ij})^2/B_{ij}$
B11	95	89,19	0,37
B21	52	57,80	0,58
B12	9	13,34	1,41
B22	13	8,65	2,18
B13	4	5,46	0,39
B23	5	3,53	0,61
Toplam	178	178	5,56

0,05 anlamlılık düzeyinde;

$$Sd=(3-1)(2-1)$$

$Sd= 2$ serbestlik derecesinde;

Tablo değeri 5,99 olarak bulunmuştur. Bulduğumuz değer 5,56 H_0 kabul alanında kaldığından, H_{13} hipotezi red edilmiştir. Bir başka ifadeyle, S.M.M.M sınavı açısından bilgisayarlı muhasebe dersine verilen önem düzeyi, iki öğretim kurumu öğrencileri arasında fark yoktur.

Grafik 3.2.

14. Hipotezinin Analizi:

Dershane öğrencilerinin ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin paket program kullanma becerilerinin karşılaştırılabilmesi amacıyla H_{14} analiz edilmiştir. Analizde kullanılan değişkenler:

A8 :Paket program kullanma becerisi

S1 :Öğrenci grupları (dershane, yüksekokul)

Paket program kullanma becerisi öğrencinin, genel muhasebe dersinde öğrenmiş olduğu yevmiye defteri, defter-i kebir, genel mizan, gelir tablosu , kar-zarar tablosu ile ilgili kayıt etme bilgisini paket program kullanarak yapabilme yeteneğinin kazandırılması ile sağlanır. Öğrencinin daha önce genel muhasebe dersinde monografi çözümleri yoluyla öğrenmiş olduğu bilgileri paket programı kullanarak kaydedebilme becerisinin kazanması paket programı kullanabilme becerisini ölçeceği varsayılmıştır. Bu varsayım altında öğrencilere “Paket programda kaç farklı kayıt türü yapabildiği” sorulmuş ve alınan yanıtlar puanlanarak bir beceri ölçeği oluşturulmuştur.

- Mahsup fişi girebilmek, tediye fişi girebilmek, tahsil fişi girebilmek, programın faturalar bölümünden kayıt girebilmek, stok, cari hesap modüllerinden kayıt girebilmek, kasa, banka, çekler modülünden kayıt girebilmek, bordro programını kullanabilmek, şirket açma, kapanış işlemlerini yapabilmek, yansıtma ve kapanış kayıtlarını yapabilmek, KDV ve muhtasar beyannamelere ilişkin bilgi ve döküm yapabilmek, ekstre, mizan, bilanço çıkarabilmek, program hata verdiğiğinde düzeltebilmek, programlarda alt hesap açabilmek, stok ve cari kartları açabilmek,

$n_d > 30$ $n_{mes} > 30$ olduğundan z-sağ kuyruk testi yapılmıştır.

Bu amaçla yapılan hipotez testi aşağıdaki gibidir:

H₀: $\mu_d = \mu_{yo}$

H₁₄: $\mu_d > \mu_{yo}$

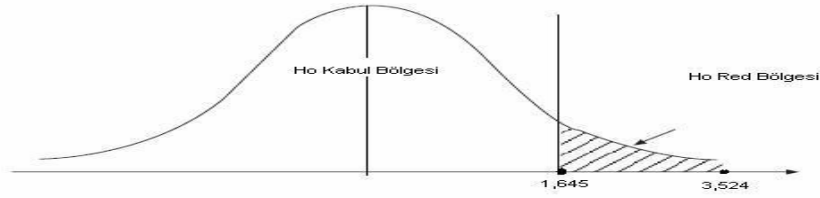
$$Z = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{\sigma_1^2}{n_1} + \frac{\sigma_2^2}{n_2}}}$$

Z testte verileri formülde yerine koyarsak;

$$Z = \frac{2,99 - 2,59}{\sqrt{\frac{(0,81)^2}{109} + \frac{(0,69)^2}{69}}}$$

$$Z = 3,5242$$

% 95 güvenlik düzeyinde Tablo değeri 1,645 bulunmuştur. Hesaplanan Z değeri (3,5242), tablo değerinden büyük olduğu için H₁₄ hipotezi kabul edilmiştir. Kabul bölgesini gösteren histogram aşağıdadır:

Grafik 3.3.

15. Hipotezin Analizi:

Bilgisayarlı Muhasebe dersinde öğretilen paket program sayısı ile paket program kullanma becerisi arasındaki ilişkinin doğrusal olduğunu ifade eden H15 hipotezine Korelasyon analizi uygulanmıştır. Korelasyon analizinin sonuçları Tablo 4.20 'de görülmektedir.

B17 :Paket program sayısı

A8 :Paket program kullanma becerisi

Bu iki değişkene 0,01 anlamlılık düzeyinde korelasyon analizi uygulanmıştır.

Tablo 3.20.
Korelasyon Tablosu

Faktörler	Korelasyon	Paket Program Sayısı	Paket Program Kullanma Becerisi
Paket Program Sayısı (B17)	Pearson Korelasyon	1	,251(**)
	Anlamlılık Düzeyi (2-tailed)		,001
	Öğrenci Sayısı	178	178
Paket Program Kullanma Becerisi(A8)	Pearson Korelasyon	,251(**)	1
	Anlamlılık Düzeyi (2-tailed)	,001	
	Öğrenci sayısı	178	178

SPSS'den alınan çıktı sonucunu incelendiğinde, Pearson korelasyon katsayısı 0,001 anlamlılık düzeyinde, 0,251 bulunmuştur. Dolayısıyla H15 kabul edilmiştir.

Hipotez testlerinden başka öğrencilerin bu dersle ilgili gördükleri sorunları, teknik problemleri incelemek amacıyla frekans dağılımları ve tablolar yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, SPSS for windows 15.00 istatistik programı ile analiz edilen verilerden elde edilen bulgular ve yorumlarına yer verilmiştir.

Analizlerden elde edilen bulgular :

1. Araştırma anketinin uygulandığı öğrenci grubunun belirleyici özelliklerine (cinsiyet ve mezun olunan okul) göre bilgisayarlı muhasebe dersine bakış açılarına ilişkin bulgular,
2. Dersin öğretim yönteminin etkinliğine ilişkin bulgular,
3. Öğrencilerin dersane öğrencisi olması ve meslek yüksekokulu öğrencisi olmasına göre bu derse karşı tutumlarına ilişkin bulgular,
4. Öğrencilerin meslek edinme aşamasında karşılaşılabilecekleri sorunlara bakış açıları,
5. Dersin öğretim yönteminde karşılaşılan sorunlarla ilgili, elde edilen bulgular olmak üzere gruplandırılmıştır. Bu bölümde elde edilen bu verilere ilişkin bulgular ve yorumlara değinilmiştir.

4.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Karşı Tutumlarına İlişkin Bulgular

Araştırma anketi 72' si Meslek Yüksekokulu, 107'i çeşitli dershanelerin bilgisayarlı muhasebe kursuna kayıtlı olmak üzere toplam 179 öğrenci üzerine uygulanmıştır. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden elde edilen 2 anket değerlendirmeye alınamamıştır.

4.1.1. Öğrenci Grubunun Cinsiyetine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersini zevkli, kolay, faydalı bulma düzeylerinin cinsiyetleri ile bir ilişkisinin olup olmadığı ölçülmeye çalışılmıştır. Bu değişkenleri ölçmek, öğrencinin dersi derste öğrenme motivasyonunu ve dolayısıyla

dersle ilgili sorunların altında yatan sebep olarak kendi isteksizliğinin olup olmadığını ve bu motivasyonda cinsiyetin rolünü tesbit etmeye yönelik olduğundan önemlidir.

Ayrıca bilgisayarlı muhasebe dersinin muhasebecilik mesleğini seçmek isteyen öğrenciler için paket program kullanmayı öğretmesi açısından önemli olduğundan, dolaylı olarak kız ve erkek öğrencilerin muhasebecilik mesleğine karşı tutumları hakkında bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Muhasebecilik mesleğini yapmak isteyen öğrencilerin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermedikleri ölçülmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin kız ve erkek olması ve mezun oldukları okul ile ilgili veriler aşağıda tablo 4.1 sunulmuştur.

Tablo 4.1.
Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler

Cinsiyet Öğr. Grubu	KIZ	ERKEK	TOPLAM
M. Y.O. Öğrencileri	37	33	70
Dershane Öğrencileri	57	51	108
TOPLAM	94	84	178

Araştırmaya 94 kız, 84 erkek öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin kız veya erkek olmasının bilgisayarlı muhasebe dersine bakış açıları arasında fark yaratıp yaratmadığını incelemek amacıyla hipotez 1,2,3,4 test edilmiştir.

H1, H2, H3, H4 Testlerinin analizinden elde edilen sonuçlara istinaden;

Herbirine anova testi yapılmış, test sonucunda öğrencilerin kız veya erkek olması ile bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem, bilgisayarlı muhasebe dersini zevkli bulma düzeyleri, bilgisayarlı muhasebe dersini faydalı bulma düzeyi ve kolay bulma düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde kız öğrencilerle erkek öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine bakış açıları arasında fark bulunmamıştır. Cinsiyet farkları gözönüne alınarak değerlendirildiğinde, muhasebecilik mesleğine verilen

önemin aynı olduğu ve kız ve erkek öğrencilerin muhasebecilik mesleğine ilişkin tutumlarının birbirinden farklı olmadığı sonucu ortaya çıkarabilir.

4.1.2. Öğrenci Grubunun Mezun Olduğu Okula İlişkin Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin daha önce mezun oldukları okul ile ilerde seçecekleri meslek arasında bir ilişkinin olup olmadığını test etmek amacıyla Hipotez 5,6,7 incelenmiştir.

Öğrencilerin mezun oldukları bir önceki öğretim kurumunun belirlenmesi amacıyla S3 sorusu sorulmuştur. Elde edilen veriler aşağıdadır:

Tablo 4.2.
Öğrencilerin Mezun Oldukları Okula İlişkin Bilgiler

Mezuniyet Öğr.Grubu	Ticaret Lisesi	Üniversite	Diğer Liseler	TOPLAM
M. Y.O. Öğrencileri	61	-	9	70
Dershane Öğrencileri	14	46	48	108
TOPLAM	75	46	57	178

Araştırmada öğrenciler üç gruba ayrılarak analize tabi tutulmuştur. Bu gruplar;

- Ticaret lisesi mezunları
- Diğer liselerden mezun olanlar
- Üniversite mezunları

Ticaret meslek lisesini tercih ettiklerinde muhasebe mesleğinde uzmanlaşmaya ve ilerleyen yıllarda muhasebe ile ilgili meslek seçimine yöneleceklerini söyleyebiliriz. Meslek yüksekokulunda Muhasebe Bölümünü tercih eden öğrencilerde yine muhasebe mesleğinde uzmanlaşmak isteyeceklerdir. Diğer liselerden mezun olanlara oranla muhasebe mesleğinde uzmanlaşma istekleri daha

fazla olacaktır. Günümüzde muhasebe mesleğinin icrasında paket program kullanmak gerekli olduğundan bu öğrencilerin muhasebe paket program kullanma becerisi ve kullandıkları paket program sayısının da fazla olacağını düşünebiliriz. Bu amaçla yapılan H5,H6,H7 hipotezlerinin test sonuçları aşağıda değerlendirilmiştir;

H5 Testinin analizinden elde edilen sonuçlara istinaden;

Bu hipotez ile; ticaret lisesi öğrencileri ile diğer lise mezunu öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine ilgi düzeylerini karşılaştırmak suretiyle hangi grubun bilgisayarlı muhasebe dersine daha fazla önem verdiği tespit etmeye çalışılmıştır. Bu amaçla 0,05 önem düzeyinde Anova testi uygulanmıştır. Analiz sonucu H5 anlamlı çıkmıştır. Ticaret lisesi öğrencilerinin diğer lise mezunlarına göre bilgisayarlı muhasebe dersine karşı ilgi düzeyleri arasında fark vardır.

H6 Testinin analizinden elde edilen sonuçlara istinaden;

Öğrencilerin mezun olduğu okulun ticaret lisesi, diğer lise veya üniversite olmasına göre öğrenilen paket program sayısı arasında ilişkinin var olup olmadığını test etmek amacıyla, 0,05 önem düzeyinde Anova testi yapılmış ve 0,002 düzeyinde test anlamlı sonuç vermiştir.

Bu durumda testin anlamlı sonuç vermesinin nedeni, ticaret lisesi mezunu olan öğrencilerin kullandıkları paket program sayısı ile diğer liselerden mezun olan öğrencilerin kullandıkları paket program sayısı arasında ticaret lisesi lehine fark olmasıdır.

H7 Testinin analizinden elde edilen sonuçlara istinaden;

Öğrencilerin mezun oldukları okula göre paket program kullanma becerileri aralarında ilişki olup olmadığının tesbiti amacıyla 0,05 önem düzeyinde Anova testi yapılmış test anlamlı sonuç vermiştir. Ticaret lisesi mezunu, diğer lise mezunu veya üniversite mezunu olan öğrencilerin paket program kullanma becerisi arasında anlamlı bir fark çıkmıştır. Bu farkın nerden kaynaklandığını bulmak için Scheffe testi yapılmıştır.

Sonuç itibarıyla, öğrencilerin mezun oldukları okullar ile kullandıkları paket program sayıları arasında fark olup olmadığı ile ilgili çıkan sonuçlarla, öğrencilerin mezun oldukları okullar ile öğrencilerin paket program kullanma becerisi arasında yapılan testlerin sonuçları aynı çıkmıştır.

Hipotez 6 ve Hipotez 7 testleri sonuçlarında, öğrencilerin mezun oldukları okula göre paket program kullanma becerisi ve paket program kullanma sayısı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ve bu farkın nerden kaynaklandığı araştırıldığında, ticaret lisesinden mezun olan öğrencilerin diğer liselerden mezun olan öğrencilerden farklı olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önemin kaynağı hakkında daha fazla bilgi vermesi için öğrencilere bilgisayarlı muhasebe programını seçmelerinin nedeni sorularak bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem derecesi ölçülmeye çalışılmış ve öğrencilerin yanıtlarından frekans dağılımları ve eğilimlerine ait grafikler oluşturulmuştur.

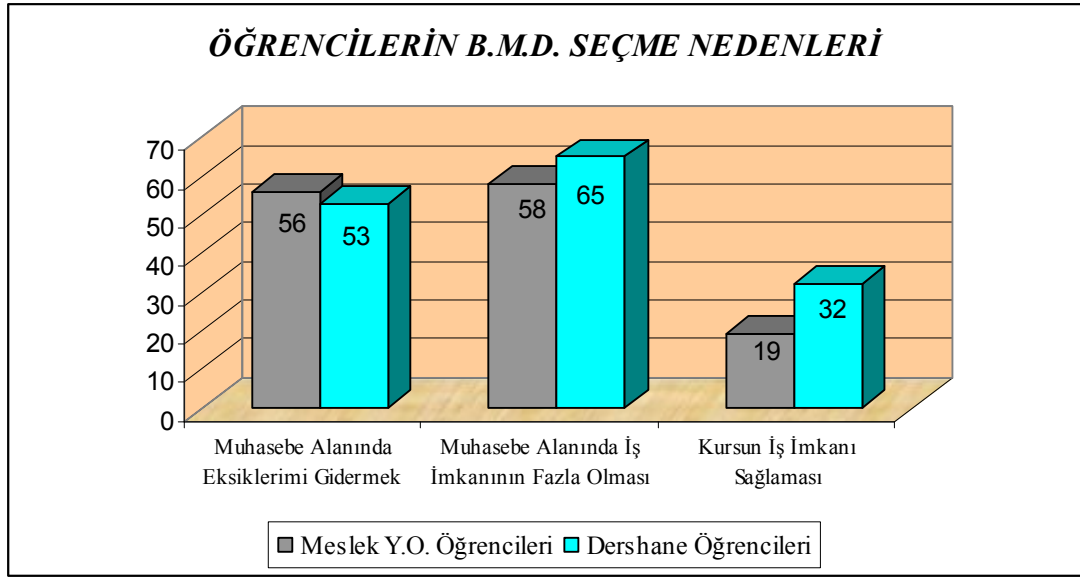
Öğrencilere; “bilgisayarlı muhasebe dersine kayıt yaptırmanızın üç önemli nedenini işaretleyiniz” (Birden çok şık işaretleyebilirsiniz) sorusu sorulmuştur. Verilen yanıtlardan aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 4.3.
Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersini Seçmelerinin Nedenleri

	Muh.Eksikleri Gidermek için	Muh.İş İmkânını Fazladır	Kurs İş İmkânı Sağlar	TOPLAM TERCİH SAYISI
Meslekyük. Öğrencileri	56 %56	9 %9	35 %35	100
Dershane öğrencileri	53 %65	5 %7	23 28	81
TOPLAM TERCİH SAYISI	109	14	58	181

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden muhasebe alanında eksikliklerini gidermek için bu dersi alanların toplam tercih içerisinde payı %56’dır. Meslek yüksekokulu öğrencilerinden büyük bir kısmı ilk tercih olarak ve % 56’lık pay ile bu şikkı işaretlemişlerdir. Kursun iş imkanı sağlaması seçeneğinin toplam tercih içerisinde payı % 35’dir. Muhasebe alanında iş imkanının fazla olması %9

işaretlenme payı ile toplam içerisinde en az işaretlenen seçenektir. Dershane öğrencileri bu soruyu 81 defa işaretlemişlerdir. En fazla işaretlenen tercih ise meslek yüksekokulu öğrencileri gibi muhasebe alanındaki eksikliklerini gidermek için seçeneğidir. Toplam tercih içerisindeki payı %65 'tir. Diğer tercihlerde meslek Yüksekokulu öğrencilerinin tercihleri ile aynı yönde olmuştur. Aşağıda bu soruya verilen cevaplardan oluşturulmuş çubuk grafik bulunmaktadır.

Grafik 4.1.

Bu grafikte mavi renk ile gösterilen alanlar meslek yüksekokulu öğrencilerinin tercihlerini, gri renkli alanlar ise dershane öğrencilerinin tercihlerini tanımlamaktadır. Grafikte 4.1 de görüleceği gibi meslek yüksekokulu öğrencileri ile dershane öğrencilerinin bu soruya verdikleri cevaplar aynı yönde ve birbirine yakın olmuştur.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin ve dershane öğrencilerinin bu dersi tercih etmelerinin nedenleri muhasebe alanında eksikliklerini gidermek, muhasebe alanında iş imkanının fazla olması ve kursun iş imkanı yaratmasıdır. Bu öğrencilerin ilerleyen yıllarda meslek tercihlerinde muhasebe alanında çalışmak isteyeceklerini ve bunun için bu bölümü okuduklarını veya dershane öğrencilerinin ise bu programa kayıt yaptırmalarının nedeninin muhasebecilik mesleği ile ilgili bir iş yapmak istedikleri söylenebilir.

4.2. Dershane Öğrencilerinin Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Bakış Açılarına İlişkin Bulgular

Araştırmada, dershane öğrencileri ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersine karşı bakış açılarının ne olduğunu ölçmek ve bu derste öğrenememenin nedenlerini ortaya koymak amacıyla dershane öğrencilerine ve meslek yüksekokulu öğrencilerine bazı sorular yöneltilmiş ve elde edilen verilerle öğrencilerin bakış açılarına ilişkin değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır.

Bu amaçla ölçülen veriler;

- Bilgisayarlı muhasebe dersinin meslek yüksekokullarında ve dershanelerdeki öğretim yönteminin etkinliği ölçümü
- Bilgisayarlı Muhasebe Dersini kolay, zevkli, faydalı ve önemli bulma yönünden Dershane öğrencileri ile meslek yüksek okulu öğrencilerinin karşılaştırılmasına ilişkin ölçümler,
- Dershane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin paket program kullanma becerilerinin karşılaştırılmasına ilişkin analizler,

Tablo 4.4.
Öğrenci sayıları ve Eğitim Kurumları

Öğrenci Grubu	Öğrenci Sayısı
Meslek Yüksekokulu Öğr.	70
Dershane Öğrencileri	108

4.2.1. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Öğretim Yönteminin Etkinliğine Yönelik Öğrencilerin Bakış Açılarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın amacı; dershane öğrencilerine öğretilen bilgisayarlı muhasebe dersi ile meslek yüksekokulunda öğretilen bilgisayarlı muhasebe dersinin öğretim yöntemini karşılaştırmak ve iki dönem, dört ders saati olmak üzere bir eğitim öğretim dönemi boyunca bu dersi alan meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe becerileri ile 2 ayda toplam 15-25 saat arasında bu dersi alan dershane öğrencilerinin

bilgisayarlı muhasebe becerilerini karşılaştırmaktır. Bu amaçla öncelikle öğretim yönteminin etkinliği karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Araştırma amacına yönelik çalışmanın birinci basamağında eğitim ve öğretimde yöntem nedir sorusuna cevap bulmaya çalışılmıştır. En genel anlamı ile eğitimde yöntem; belli bir amaca ulaşmak için takip edilen yoldur. Öğretimde yöntem ise; öğrencileri öğretimin öngördüğü amaç ve ilkelere ulaştırmak için uyulması ve uygulanması gereken en doğru ve en güvenilir yoldur (Doğanay,1993, s.120).

Herhangi bir ders için oluşturulmuş özel bir yöntem yoktur. Öğretmen kendi kişisel çabaları ve duyarlılığı ile sınıfına en uygun gelen yöntemleri seçecek ve yine sınıfından aldığı sinyaller ile değişik uygulamalara gidecektir. Öğretmenin öğretim yöntemini belirlerken göz önünde bulundurduğu etmenler şunlardır (Tomal,2004,s:23);

- Öğretmenin Yönteme Yatkınlığı,
- Zaman ve Fiziksel İmkanlar,
- Maliyet,
- Öğrenci Grubunun Büyüklüğü,
- Dersin Özelliği,
- Öğretim Sonucunda Öğrencide Gelistirilmek İstenilen Nitelikler

Bu etmenler dikkate alındığında öğretici dersin niteliklerine, öğrenci grubunun niteliklerine ve büyüklüğüne ve hatta öğrencilerin beş duyusuna en etkin şekilde hitap edecek öğretim yöntemini kendi belirleyecek ve gerekli değişiklikleri yapacaktır.

Eğitimde Kullanılan Yöntemler ise(Tomal,2004,s:24);

- Anlatım Yöntemi
- Yazdırma (Not Tutturma) Yöntemi
- Soru Cevap Yöntemi
- Gezi-Gözlem Yöntemi
- Proje Tabanlı Yöntem

- Tartışma Yöntemi
- Araştırma Yöntemi
- Gösteri Yöntemi
- Örnek Olay Yöntemi
- Uzman Kişi Katılımı
- Rol Oynama Yöntemi
- Problem Çözme Yöntemidir.

Bilgisayarlı muhasebe dersi öğretim yöntemleri ise;

- Paket programın kendisinin kullanılması
- Paket programın demosunun kullanılması
- Eğitim setlerinin kullanılması
- Anlatım metodu ile dersi teorik olarak biçimlendirilmesi
- Monografi yöntemi ile problem çözülmesi olarak düşünebiliriz.

Bilgisayarlı muhasebe dersinde farklı öğretim yöntemleri birarada kullanılabilir. Ders hem teorik hem de pratik temellere oturduğundan dersi yönteminde birkaç yöntem birleştirilerek bir yol izlenebilir. Bilgisayarlı muhasebe dersi öğretim yöntemini etkileyen diğer etmenler olarak ise;

- Dersin bilgisayar kullanma metodu ile yapılması,
- Bilgisayarlı muhasebe dersi öncesinde genel muhasebe dersinin öğrenilmiş olması,
- Bilgisayarlı muhasebe dersi sonrasında uygulama stajı yapılması sayılabilir.

Araştırmada, bilgisayarlı muhasebe dersinin, dersanelerde ve meslek yüksekokullarında öğretim yöntemine öğrencilerin bakış açlarına ilişkin bir farklılık olup olmadığının test etmek amacıyla hipotez 8 analiz edilmiştir.

H8 Testinin analizinden elde edilen sonuçlara istinaden;

Bilgisayarlı muhasebe dersinin öğretim yöntemi ve öğretim yönteminin etkinliğini belirleyen belirleyiciler “Tek faktörlü çoklu varyans analizi” ve Manova testi uygulanarak 0,05 önem düzeyinde analiz edilmiştir.

Analiz sonuçları incelendiğinde anlamlı bir fark çıkmıştır. Bu farkın nereden kaynaklandığını tespit edebilmek için yapılan Hotelling test ve F değerleri

incelendiğinde 8 değişken itibariyle yalnızca **C11** ve **C12** değişkenleri arasındaki farkın anlamlı olduğu bulgusu elde edilmiştir. C11 değişkeni; bilgisayarlı muhasebe dersi sonrasında staj konulması, C12 değişkeni ise; bilgisayarlı muhasebe dersinde öğretilen paket program sayısının artırılmasıdır.

Araştırma Hipotezi H8 ile; Meslek yüksekokulu'nda öğretilen bilgisayarlı muhasebe dersi ve dershanede öğretilen bilgisayarlı muhasebe dersi öğretim yöntemine bakış açıları arasında 0,000 anlamlılık düzeyinde bilgisayarlı muhasebe dersinden sonra staj olması konusunda ve öğretilen paket programın sayısı konusunda anlamlı bir farkın olduğu bulgusu elde edilmiştir.

4.2.2. Bilgisayarlı Muhasebe Dersini Kolay, Zevkli, Faydalı Ve Önemli Bulma Yönünden Dershane Öğrencileri İle Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Dershane öğrencileri ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersine karşı bakış açılarını belirlemek, öğrencilerin gelecekte, muhasebe paket programı kullanmayı gerektirecek bir meslek seçiminde bulunmak isteyip istemeyecekleri yönünde bilgi verecektir. Öğrencilerin bu derse verdikleri önem, dersi zevkli bulmaları, kolay bulmaları veya dersi faydalı bulmaları derse gerekli itina'yı gösterdikleri ve sevdikleri şeklinde yorumlanabilir. Gelecekte muhasebeyi ilgilendiren bir meslek yapmak isteyen öğrenciler hakkında bilgi verebilir. Daha önce öğrencilerin cinsiyetlerinin bu derse karşı tutumlarda etkili olup olmadığı incelenmiş ve cinsiyetin bilgisayarlı muhasebe dersine karşı öğrenci tutumlarına etkili olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu amaçla, hipotez 9,10,11,12 test edilmiştir.

H9, H10,H11 Testlerinin analizinden elde edilen sonuçlara istinaden;

Dershane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin ayrımını yapan S1 dizisi ile, öğrencilerin dersi kolay bulma derecelerini gösteren C1 dizisi, zevkli bulma düzeyini gösteren C2 dizini, faydalı bulma düzeyini gösteren C3 dizini, dersi önemli bulma seviyesini veren C4 dizini kullanılarak, 0,05 önem düzeyinde Anova testi yapılmıştır.

Öğrencilerin dersane öğrencisi olması ile meslek yüksekokulu öğrencisi olmasının bilgisayarlı muhasebe dersini kolay bulmaları, bilgisayarlı muhasebe dersini zevkli bulma seviyeleri, ve dersi faydalı bulma ve bilgisayarlı muhasebe dersini önemli bulma düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Genel olarak, Hipotez 9,10,11 ve 12'nin analiz sonuçlarından elde edilen bulgular incelendiğinde, dersane öğrencileri ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini;

- Kolay
- Önemli
- Faydalı
- Zevkli

bulma dereceleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı söylenebilir.

4.2.3. Dersane Öğrencilerinin Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin

S.M.M.M.'Lik Sınavı Açısından Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Verdikleri Önem Derecelerinin Karşılaştırılmasına Yönelik Bulgular

Dersane öğrencilerinin ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik'lik sınavı açısından bu derse verdikleri önem derecelerinin karşılaştırılmasına yönelik olarak Ki-kare testi yapılmıştır. Daha önce anket sorularında öğrencilerin S.M.M.M. sınavı için bu dersi ne kadar önemli buldukları B6 sorusu ile sorulmuştur. B6 sorusu “çok önemli”, “orta düzeyde önemli”, “önemsiz” şeklinde ölçülmüştür.

H13 Testinin analizinden elde edilen sonuçlara istinaden;

Hipotezi analiz etmek amacıyla İki Değişkenli Ki- Kare Analizi yapılmıştır. Bilgisayarlı muhasebe dersinin Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik sınavı açısından her iki öğrenci grubunun verdiği önem dereceleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4.2.4.Dershane Öğrencileri Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin

Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Paket Program Kullanma

Becerilerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Daha önce bilgisayarlı muhasebe dersi ile ilgili literatür değerlendirilmesinde bilgisayarlı muhasebe dersinin amacının, genel muhasebe dersinde edinilen bilgileri kullanarak paket program kullanmayı öğretmek olduğuna değinilmiştir. Paket program kullanma becerisinin iki öğrenci grubu arasında karşılaştırılmasına yönelik olarak Hipotez 14 test edilmiştir.

H14 Testinin analizinden elde edilen sonuçlara istinaden;

Dershane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin paket program kullanma becerilerinin ölçmek amacıyla % 95 güvenlik düzeyinde sağ kuyruk z test yapılmıştır. Analiz sonucunda, dershane öğrencilerinin paket program kullanma becerileri ölçülen değerler itibarıyla daha yüksek çıkmıştır. Bu analiz ile, dershane öğrencilerinin paket program kullanma becerisinin meslek yüksekokulu öğrencilerinden daha yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir.

4.2.5. Dershane Öğrencileri Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin

Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Kullanabildikleri Paket Program

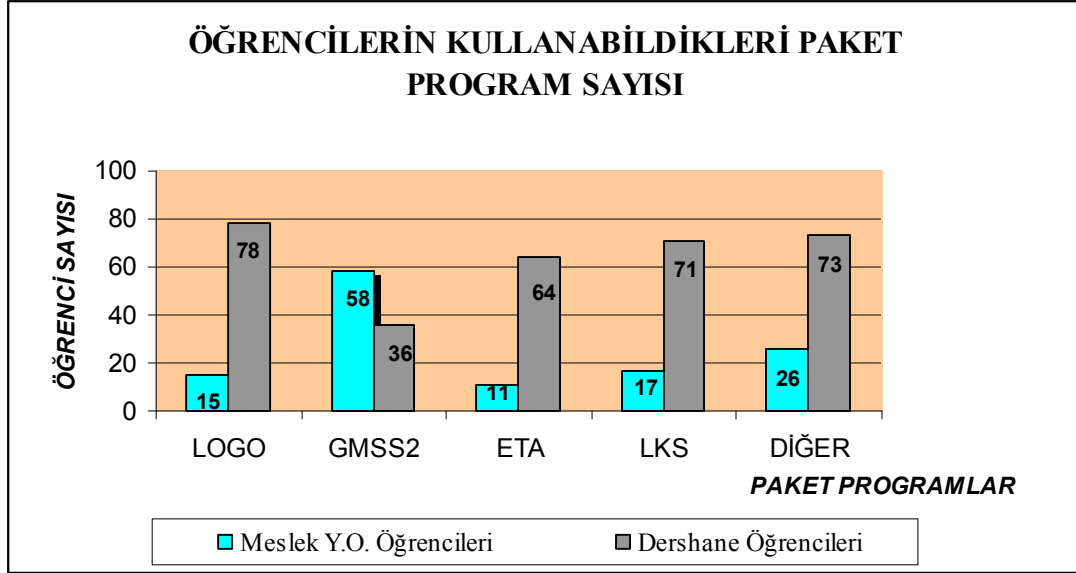
Sayısı İle Paket Program Kullanma Becerilerinin

Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde öğrencilere kazandırılmak istenilen olumlu davranış, paket program kullanabilme becerisinin kazandırılması olduğundan kullanılabilen paket program sayısının da bu becerinin belirleyicisi olduğu düşünülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilere kullanabildiğiniz paket programları işaretleyiniz denilmiştir. Öğrencilerin kullanmayı bildikleri paket programların

simlerini ve adlarını gösteren grafik 4.2 aşağıdadır:

Grafik 4.2.

Grafikten anlaşılaçağı üzere dershane öğrencilerinin kullanabildikleri paket program sayısı meslek yüksekokulu öğrencilerine oranla daha fazladır. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin en fazla GMSS2 programını %58 oranında ağırlıklı olarak işaretledikleri görülmüştür. Dershane öğrencileri ise sırasıyla; Logo % 78, LKS % 71, ETA % 64 ve diğer programları ağırlıklı olarak seçmişlerdir.

Öğretilen paket program sayısı ile paket program kullanma becerisi arasında bir ilişki olup olmadığının tesbiti amacıyla Hipotez 15 test edilmiştir.

H15 Testinin analizinden elde edilen sonuçlara istinaden;

Araştırmamız kapsamına giren Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulunda bu dersin öğretim yöntemi paket program kullanmayı öğretmeyi amaçlayan demo program öğretimidir. Ders sorumlusu öğretim elemanı, iki dönemlik olan bu dersin Güz Yarıyılında 1 paket program, Bahar Yarıyılında 1 paket program demosu olmak üzere bir eğitim öğretim döneminde iki paket program demosunu kullanmayı amaçladığını belirtmiştir. Araştırmada derinliğine mülakat yöntemi ile toplanan diğer üniversitelere bağlı meslek yüksekokulu öğretim elemanlarından alınan bilgilerde yine aynı yönde bilgiler alınmıştır.

Araştırmada dershanelerde öğretilen bilgisayarlı muhasebe programında da farklı paket programlar veya demolarının öğretildiği görülmüştür. Meslek yüksekokullarında olduğu gibi dershanelerde de bilgisayarlı muhasebe dersinin amacı öğrenciye paket program kullanma becerisi kazandırmaktır.

Öğrencilerin kullandıkları paket program sayısı ile paket program kullanma becerisi arasında bir ilişkinin olup olmadığı 0,01 önem düzeyinde korelasyon analizi ile test edilmiş ve paket program sayısı ile paket program kullanma becerisi arasında doğrusal ve pozitif yönlü bir ilişki çıkmıştır. Fakat aralarındaki ilişkinin çok güçlü bir ilişki olmadığı söylenebilir.

4.3. Dershane Öğrencileri Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Meslek Edinme Aşamasında Karşılaşılabilecekleri Sorunlara Yönelik Bulgular

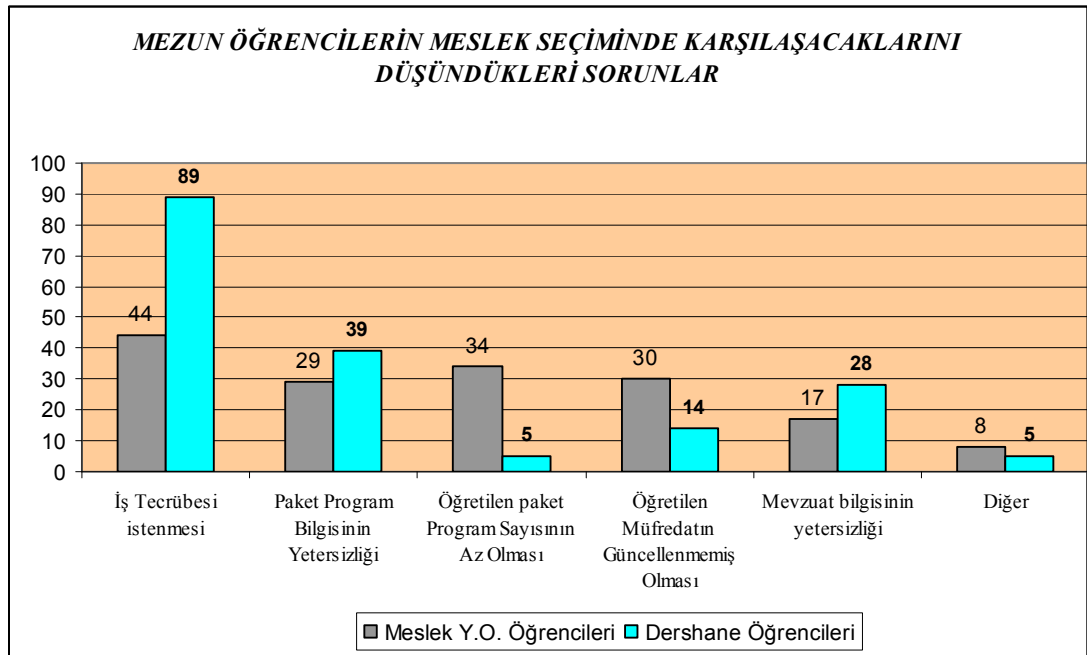
Bilgisayarlı muhasebe kursunu bitirecek olan dershane öğrencilerinin ve meslek yüksekokulunu dönem sonunda bitirecek olan meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersini öğrenmiş olarak mezun oldukları düşünölmek koşuluyla iş hayatına atıldıklarında karşılaşılabilecekleri problemlerin neler olabileceği yönünde sorusu sorulmuş ve öğrencilerden Tablo 3.4.de. şu cevaplar alınmıştır:

Tablo 4.5.
Öğrencilerin Meslek Edinme Aşamasında Karşılaşılabilecekleri Sorunlar

	İş Tecrübesi istenmesi	Paket Program Bilgisinin Yetersizliği	Öğretilen Paket Program Sayısının Az Olması	Öğretilen Müfredatın Güncel Olmaması	Mevzuat Bilgisinin Yetersizliği	Diğer	Toplam Tercih Sayısı
M.Y.O. Öğrencileri	44	29	34	30	17	8	162
Dershane Öğrencileri	89	39	5	14	28	5	180
Toplam Tercih Sayısı	133	68	39	44	45	13	342

Öğrencilerin mezun olduklarında karşılaşıacaklarını düşündükleri problemler Tablo 4.5. 'de görölmektedir. Dershane öğrencilerinin meslek edinmede en yüksek kaygısı, 180 tercihin 89'nu oluşturan (%49) iş tecrübesi istenmesidir. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ise meslek edinmede birçok problemle karşılaçacakları

yönünde kaygı duymakta oldukları görülmüştür. Toplam 162 tercihin oransal sıralamasında; % 27 iş tecrübesi istenmesi, % 20 öğretilen paket program sayısının az olması, % 18 öğretilen müfredatın güncel iş hayatına uygun olmaması, %17 paket program bilgisinin az olması ve % 4,5 diğer nedenler olduğu görülmüştür.

Grafik 4.3.

Yukarıda Grafik 4.3 ‘de dershane öğrencilerinin ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin meslek edinmede karşılaştıkları sorunlar görülmektedir.

4.4. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar İlişkin Bulgular

Bilgisayarlı muhasebe dersi, paket program kullanmayı öğretmeye yönelik bir derstir. Fiziki şartlardan kaynaklanan bazı sorunlar dersin veriminin düşmesine neden olmaktadır. Bu nedenle fiziki koşullardan kaynaklanan sorunların neler olabileceği araştırılmaya çalışılmıştır.

4.4.1. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Karşılaşılan Fiziki Ve Teknik Sorunlara İlişkin Bulgular

Bilgisayarlı muhasebe dersinin amacına uygun olarak öğretilmesi ve ders kalitesinin artırılabilmesi için bazı koşulların oluşturulmuş olması etkili olacaktır. Bu koşullar;

- Kişi başına bir bilgisayar düşecek şekilde yapılandırılmış bilgisayar laboratuvarı,
- Labrotuvarında bulunan bilgisayarların muhasebe paket programlarını işletebilecek teknik donanım yeterliliği,
- Paket programın kendisi veya demosu,
- Öğrencilerin serbest zamanlarda laboratuvardan yararlanabilme ve tekrar yapabilme imkanları,
- Eğitim programında öğrencilerin dersi derste öğrenmelerini yetecek kadar ders saati,
- Öğretim elemanının paket program öğretebilme yeterliği,
- Bu derste öğrenilen bilgileri pekiştirmek amacıyla yapılacak staj imkanı.
- Diğer metaryal eksiklikleridir.

Araştırmada dersane öğrencilerine ve meslek yüksekokulu öğrencilerine bilgisayarlı muhasebe dersi eğitiminde eksik gördüğünüz teknik alt yapı sorunlarını işaretleyiniz (Birden çok şık işaretleyebilirsiniz) denilmiştir. Aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

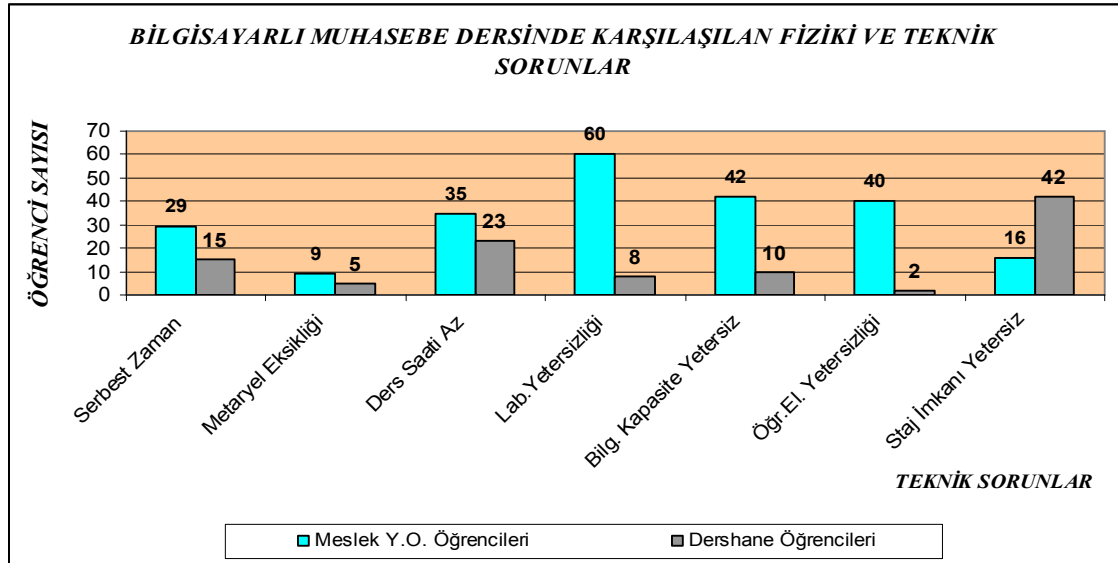
- A) Serbest zamanlarda bilgisayar laboratuvarını kullanma zorluğu,
- B) Ders saati yetersizliği,
- C) Bilgisayar sayısının yetersizliği,
- D) Bilgisayar programının ve demonun yetersizliği,
- E) Öğretim Elemanının yetersizliği,
- F) Staj imkanının yetersizliği,

Tablo 4.6.

Öğrencilerin Teknik Alt Yapı Sorunlarına İlişkin Görüşleri

	A Serbest Zaman	B Ders Saati Az	C Bilg.Say. Yet.	D Bil.Prog. Yet.	E Öğr.El. Yet.	F Staj İm. Yet.	Toplam Tercih Sayısı
Meslekyük. Öğrencileri	29 %13	35 %15	60 %28	42 %19	40 %18	16 %7	222
Dershane öğrencileri	15 %15	23 %23	8 %8	10 %10	2 %2	42 %42	100
Toplam Tercih Sayısı	44	58	68	52	42	58	322

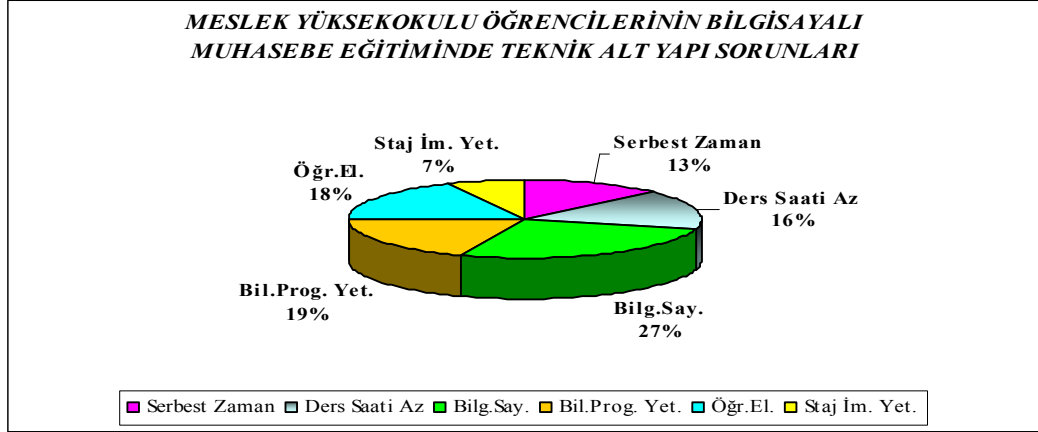
Aşağıda Grafik 4.4’de bilgisayarlı muhasebe dersinde karşılaşılan fiziki ve teknik sorunların dershane ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin çubuk grafiği görülmektedir. Grafikte açık maviler meslek yüksekokulu öğrencilerinin, griler ise dershane öğrencilerinin görüşlerini göstermektedir.

Grafik 4.4.

Toplam 72 Meslek Yüksekokulu öğrencisinden 70 tanesi bu soruyu cevaplamış ve toplam 222 kez tercih yapılmıştır. Meslek Yüksekokulu öğrencileri tarafından verilen cevaplar değerlendirildiğinde; şıklar içerisinde en fazla tercih edilen seçenek 60 tercih ile “bilgisayar sayısının yetersizliği” seçeneğidir. Toplam tercihler içinde C seçeneği % 28’le 1. sıradadır. İkinci olarak tercih edilen seçenek ise %19 ile bilgisayar programının ve/ veya demosunun yetersizliği daha sonra sırasıyla % 18 ile

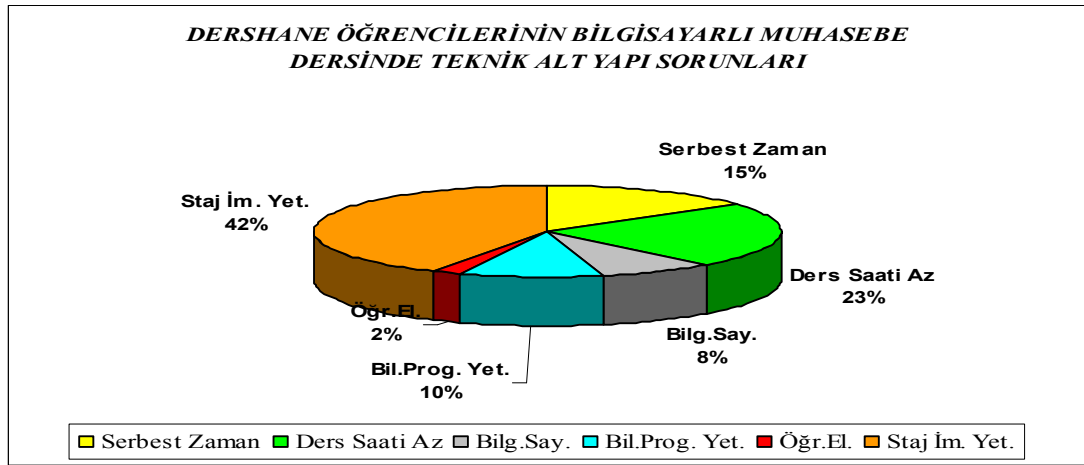
öğretim elemanının yetersizliği, ders saatinin az olması şıkları tercih edilmiştir. Aşağıda meslek yüksekokulu öğrencilerinin tercihlerine ilişkin pasta dilimi grafik 4.5. bulunmaktadır:

Grafik 4.5.

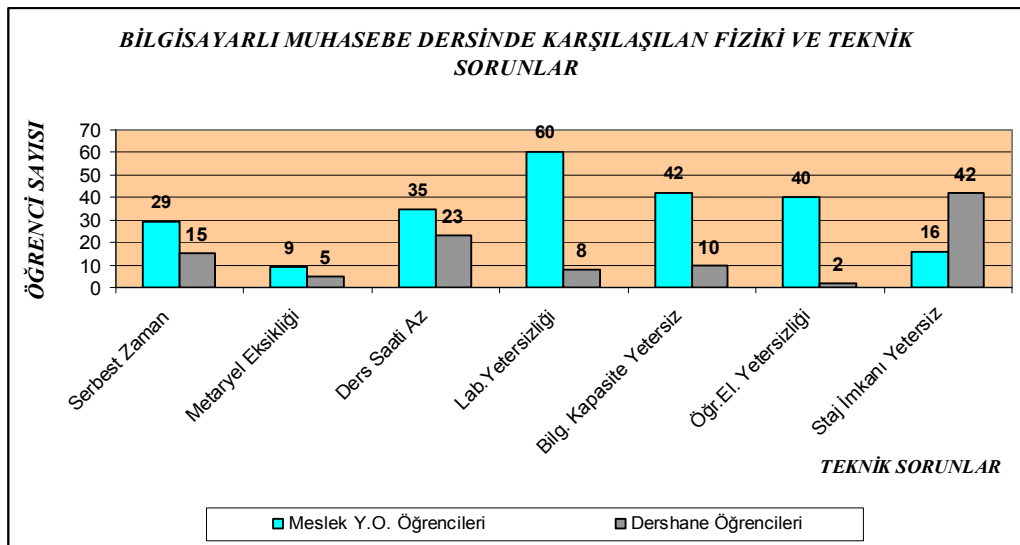
Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin en büyük sıkıntısının bilgisayar sayısının yetersizliği olduğunu gösteren alan yeşil dilimdir. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu’nda anket soruları araştırmacı tarafından yapılmıştır. Araştırmacı gözlemlerine bakılarak dersle ilgili fiziki imkanların aslında çok da kötü olmamasına rağmen böyle bir sonucun çıkması da şaşırtıcıdır.

Dershane öğrencileri toplam 179 kişidir. Bu soruyu cevaplayan öğrenci sayısı 64 kişidir. Bu öğrencilerinden tercih etme sıklığına göre en fazla oy toplayan tercih %42 oy ile staj imkanının yetersizliği olmuştur. En temel ve ortak sorunun staj olmaması tercihidir diyebiliriz. Daha sonra % 23 ile ders saatinin az olması şikkını işaretlemişlerdir.

Grafik 4.6.

Grafikte hem meslek yüksekokulu öğrencileri hem de dershane öğrencilerinin tercihleri görülmektedir. Ayrıca gruplara göre tercihleri gösteren pasta dilimi grafikte tercihlerin öğrenci gruplarına göre değişiklikleri daha belirgin görünecektir. Dershane öğrencilerinin en önemli gördükleri teknik alt yapı problemleri problemleri staj imkanının olmayışı ve ders saatinin az oluşudur. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin en önemli problemleri ise bilgisayar sayısının yetersizliği ve bilgisayar programlarının yetersizliği olduğu görülmüştür.

Grafik 4.7.

Araştırma sırasında Türkiye’deki tüm üniversitelerin tüm meslek yüksekokullarının ilgili öğretim elemanlarına mail atılarak dersle ilgili nasıl bir yöntem izledikleri ve dersle ilgili sorunlarının olup olmadığı sorulmuştur. Gelen cevaplar incelendiğinde teknik ve fiziki imkansızlıklardan dolayı öğrencilere kişi başına bir bilgisayar düşmemesi nedeniyle; öğretim elemanının projeksiyon makinesi ile tek bilgisayarda yaptığı işlemleri öğrencilerin izlediği yönünde bilgiler alınmıştır. Bu bilgiler ışığında aslında maddi imkanları geniş olan ve üniversite bütçesinden bu ders için kaynak ayrılmış ve kullanılmış olduğu yerinde tesbit edilen Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu’nun bu durumu araştırma diğer üniversitelerde de yürütülmüş olsaydı yine aynı tercihin daha fazla işaretleneceği yönünde bilgiler vermiştir diyebiliriz.

Daha önce bilgisayarlı muhasebe dersinin eğitim yönteminin etkinliğini test ettiğimiz hipotez 1 sonucunda da “eğitim sonunda staj konulmalı” ve öğretilen paket program sayısının artırılması ile ilgili yargılar arasında anlamlı fark çıkmıştı. Dolayısıyla dersane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin teknik sorunlar olarak gördükleri eğitim sonrası staj ve paket program sayısının artırılması ile ilgili tercihler yine karşımıza çıkmıştır.

4.4.2. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Paket Program Kullanımından

Kaynaklanan Sorunlara İlişkin Bulgular

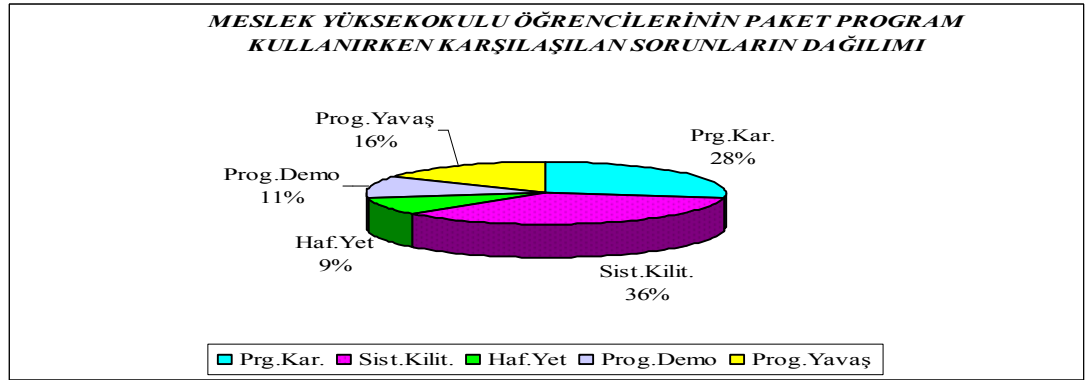
Literatür incelemesi ile paket programın kendisinin veya demosunun kullanılmasından kaynaklanan bazı problemler olacağı saptanmıştır. Uygulamada bu problemlerin neler olabileceği öğrencilerin bu tür problemleri çözme yöntemlerinin ne olduğu araştırılmıştır. Bu amaçla öğrencilere “bilgisayarlı muhasebe dersinde paket program kullanırken karşılaştığınız sorunlarınızı işaretleyiniz.(Birden çok seçenek tercih edebilir veya herhangi bir sorunla karşılaşmıyorsanız tercih etmeyebilirsiniz.)” sorusu yöneltilmiştir.

Öğrencilerin bu soruya verdiği cevaplara ilişkin frekans dağılımları ve tablolar aşağıdadır:

Tablo 4.7.
Paket Program Kullanırken Karşılaşılan Sorunlar

	Program Karmaşık	Sistemin Kilitlenme	Bilg.Hafıza Yetersizliği	Programın Demo	Programın Yavaş Çlş.	Toplam Tercih Sayısı
M.Y.O. Öğrencileri	24 %28	31 %36	8 %9	10 %11	14 %16	87
Dershane Öğrencileri	80 %60	16 %12	10 %7	14 %10	15 %11	135
Toplam Tercih Sayısı	104	47	18	24	29	222

Tablo 4.7. de görüldüğü gibi meslek yüksekokulu öğrencilerinden 70 kişi oylamaya katılmış karşılaştıkları sorunları sıralarken toplam 87 tercih yapmışlardır. Bu grupta en sık işaretlenen sorunların dağılımları Grafik 3.4.'de gösterilmiş olup şöyledir: Sistem kilitlenmesi %36 ardından ise %28 ile paket programın karmaşık olması şıkları gelmiştir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin sorunları bu iki şıkta yoğunlaşmıştır. Bilgisayar hafızasının yetersiz olması, kullanılan programın demo olması, programın yavaş işlemesi şıkları %9-%16 'lık dilimle fazlaca karşılaşılan sorun olarak öne çıkmamıştır.

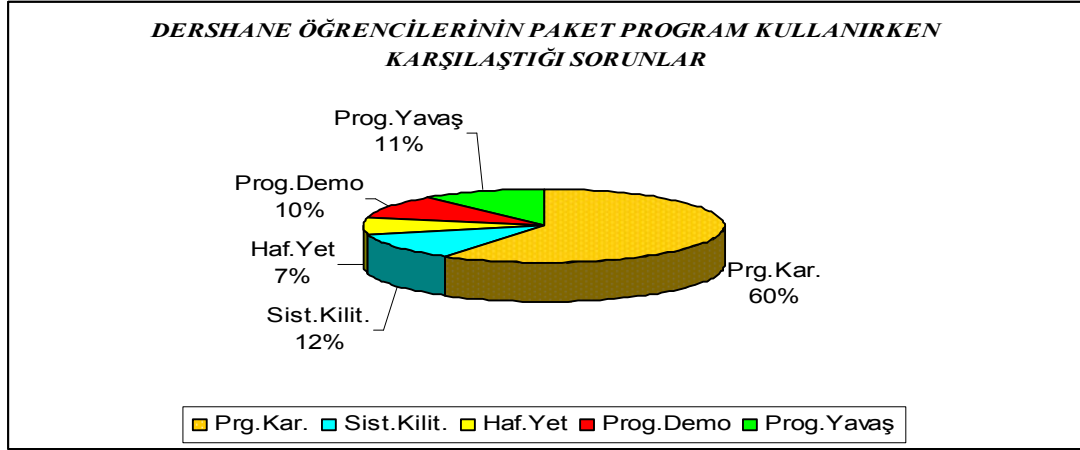

Grafik 4.8.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin tercihlerine ilişkin grafik 4.8. 'de pembe alan öğrencilerin bilgisayar sisteminin kilitlenmesini mavi alan ise programın karmaşık olması kaynaklanan sorunları göstermektedir. Diğer % 36 'lık kısım ise yine programın demo olmasından kaynaklanan sorunları kapsamaktadır.

Dershane öğrencileri Tablo 4.7.'de görüldüğü gibi 135 tercih yapmışlardır. Bu tercihlerin 80 tanesi programın karmaşık olmasıdır. İkinci sırada işaretlenen tercih

ise, sistem kilitlenmesi olup aşağıda Grafik 4.9. ile dersane öğrencilerinin tercihleri pasta grafiği ile görülmektedir:

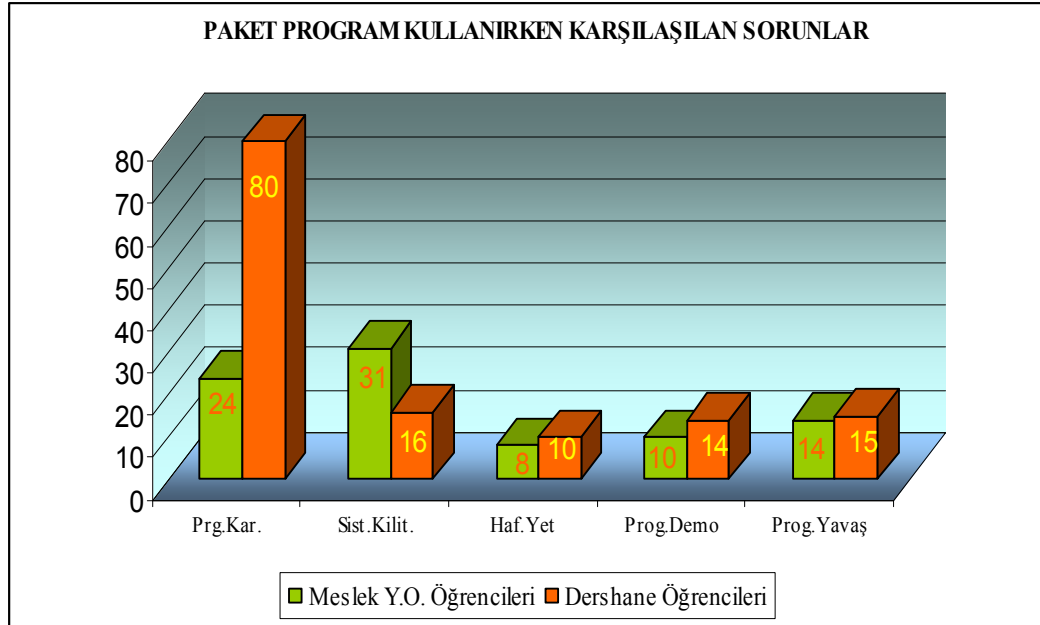

Grafik 4.9.

Dershane öğrencilerinin programın karmaşık olması yolundaki görüşleri sarı alan ile gösterilmiştir ve % 60'lık bir alan kapsamaktadır. Diğer alanlarda ise % 40'lık dağılımla diğer sorunlar işaretlenmiştir.

Araştırmada meslek yüksekokullarında ve dersanelerde çoğunlukla programların demosunun kullanıldığı görülmüştür. Daha önce literatür değerlendirilmesinde de demo programların bazı dezavantajlarının olduğundan bahsedilmiştir. Bunlardan birisi de programın kilitlenmesidir. Meslek yüksekokulu ve dersane öğrencileride aynı sorunu dile getirmişlerdir.

Aşağıda dersane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin bu soruya verdikleri cevabı karşılaştırmak amacıyla, öğrencilerin tercihleri aynı çubuk grafik üzerinde gösterilmiştir.

Grafik 4.10.

Grafikte yeşil alanlar meslek yüksekokulu öğrencilerinin görüşlerini, turuncular ise dersane öğrencilerinin tercihlerini göstermektedir. Grafik incelendiğinde meslek yüksekokulu öğrencileri ile dersane öğrencilerinin sıkıntılarının aynı yönde olduğu görülmüştür. Meslek yüksekokulu öğrencileri sistem kilitlenmesini ön plana çıkarırken dersane öğrencileri programın karmaşık olmasını ön plana çıkarmıştır. Ancak grupların duyduğu sıkıntının kaynağı değişmektedir. Çünkü demo programlar kullanılırken sistem kilitlenmesi ve hard disk yetersizliği gibi problemler ile karşı karşıya kalınırken; paket programın kendisinin kullanılması sonrasında paket programın karmaşık olması sorunu ile karşılaşılmaktadır diyebiliriz. Daha önce literatür kısmında da bahsedildiği gibi paket programın kendisi program kullanmayı yeni öğrenen öğrenciler için fazlaca karmaşık gelebilmektedir.

4.4.3. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Karşılaşılan Sorunların

Çözümünde Neler Yapıldığının Tesbitine İlişkin Bulgular

Öğrencilere paket program kullanırken karşılaştıkları sorunların neler olduğu sorulduktan sonra bu sorunları nasıl çözümledikleri sorulmuş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 4.8.
Öğrencilerin Paket Program Kullanırken Karşılaştıkları Sorunları Çözümleme Yöntemleri

	Ders Hocasından Yardım Alırım	Okul/Ders.Yön etiminden Yardım Alırım	Bilg. Sorun. Kendim Hal.	Diğer Ark. Yard. Alırım	Toplam Tercih Sayısı
M.Y.O. Öğr.	46 %41	8 %7	19 %16	42 %36	115
Dershane Öğr.	100 %52	29 %15	16 %8	49 %25	194
Toplam Tercih Sayısı	146	37	35	91	309

Her iki grup öğrencisinde sorunu çözmek için kullandığı ilk yol, dersin öğretim elemanından yardım almak olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ikinci öncelikleri arasında da farklılaşma olmamıştır. Meslek Yüksekokulu öğrencileri %36 ile arkadaşlarından yardım alma; Dershane öğrencileri de %25 ile ikinci sırada arkadaşlarından yardım alma çözüm yolunu kullanmayı tercih etmişlerdir. Bu durumda öğrencilerin sorunlara getirdikleri çözüm önerileri arasında farklılık olmadığı söylenebilir.

4.4.4. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Öğrencilerin Kullandıkları

Kaynaklara İlişkin Bulgular

Eğitimde **kaynak** kelimesi neyi ifade etmektedir sorusuna verilecek cevap, bilgisayarlı muhasebe dersinin kaynaklarının neler olacağı konusunda bilgi verecektir. Genel olarak kaynak, “herhangibir bilim dalında yazılmış olan yazı ve eserlerin bütünü, literatür” olarak tanımlanabilir (www.tdk.gov.tr). Araştırma ve incelemelerde yararlanılan her türlü bilgi ve belge kaynak kavramı içerisindedir. Bu durumda bilgisayarlı muhasebe dersinin kaynakları arasında bu dersin amacına uygun olarak okutulmasını sağlayan her türlü program, kitap, ders için hazırlanmış notlar, yazılı eserler ve eğitim setleri sayılabilir. Paket programın nasıl kullanıldığını anlatan kullanma klavuzu kaynak olarak kabul edilebilecektir. Muhasebe eğitim setleri yine dersin kaynakları arasında sayılacaktır. Genel muhasebe dersinde kullanılmış olan monografiler, fişler, uygulamada yöntemin nasıl olduğunu

gösteren mevzuat gibi dersin öğretiminde başvurulabilecek her türlü metaryal bu dersin kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğrencilere bu dersle ilgili başvurdukları kaynaklar sorulduğunda verilen cevaplar aşağıdadır:

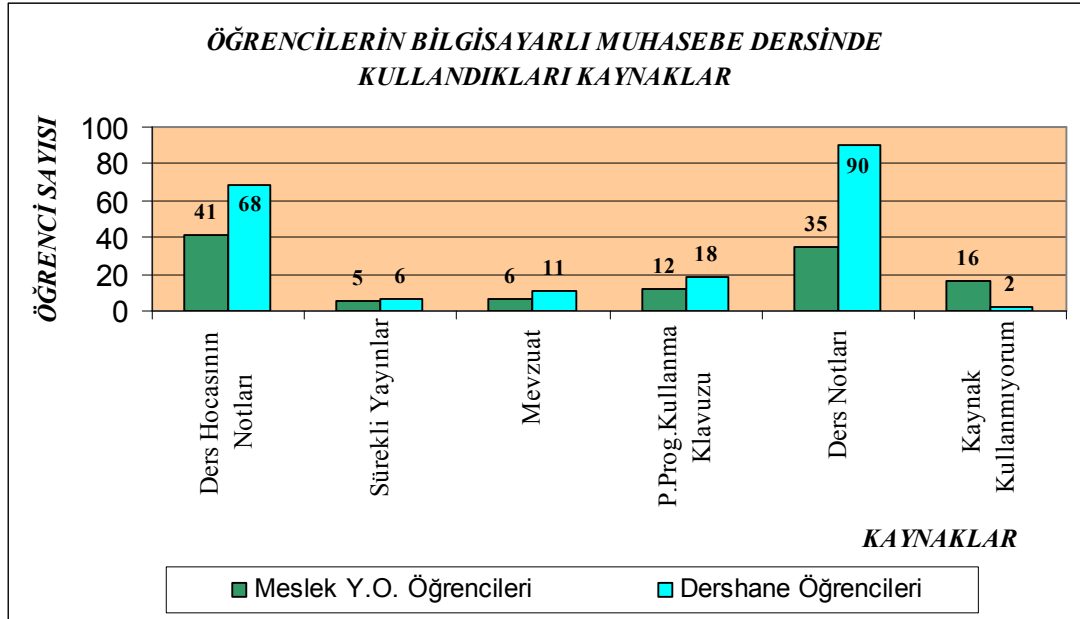
Tablo 4.9.
Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Kullandıkları Kaynaklar

	Ders Hocasının Notları	Sürekli Yayınlar	Mevzuat	Prog. Kullanma Klavuzu	Ders Notları	Kaynak Kullanmam
M.Y.O. Öğr.	41 %36	5 %4	6 %5	12 %11	35 %30	16 %14
Dershane Öğr.	68 %35	6 %3	11 %6	18 %9	90 %46	2 %1
Toplam Tercih Sayısı	109	11	17	30	125	18

Dershane öğrencileri toplam 195 tercih yapmışlardır. 195 tercihin 90 tercihi ders notları ile %46, Ders Hocasının ders notları %35 ile ikinci sırada yer almıştır. Kaynak kullanmayan öğrenciler ise %2 olmuştur.

Meslek yüksekokulu öğrencileri yeşil alanlarla gösterilmiştir. Toplam tercih 115’dir. Öncelikli kaynak; % 35 ile ders hocasının notları, ikinci sırada % 30 ile ders notları olmuştur. Dershane öğrencilerinin ve Meslekyüksekokulu öğrencilerinin kaynak seçimleri farklılık göstermemiştir. Ancak meslek yüksekokulu öğrencilerinden %13 gibi küçümsenmeyecek bir kısmı kaynak kullanmadıklarını ifade etmiştir.

Aşağıda Grafik 4.11 ‘de Meslek Yüksekokulu ve Dershane öğrencilerin kaynak kullanımı konusundaki tercihlerine ilişkin çubuk grafik sunulmuştur. Öğrencilerin kaynak kullanımı konusunda genel tercihleri aynı yöndedir.

Grafik 4.11.

Derste kaynak seçme ve çeşitli kaynaklara öğrencileri sevk etme genel olarak dersin eğitmeni ile ilgilidir denilebilir. Öğretim elemanı kendi ders notlarına veya belli bir kaynağa bağlı olarak dersi anlatıyorsa öğrencide normal koşullarda ders hocasının kullandığı kaynağa bağlı kalacaktır. Dersin içerisine araştırma ve inceleme girdiğinde farklı kaynaklara yönelmek gerekebilecektir. Ancak bilgisayarlı muhasebe dersi paket program kullanmayı öğretmeye yönelik bir ders olduğundan, öğrenci öğretim elemanının tercihiyle kaynak kullanmaktadır denilebilir.

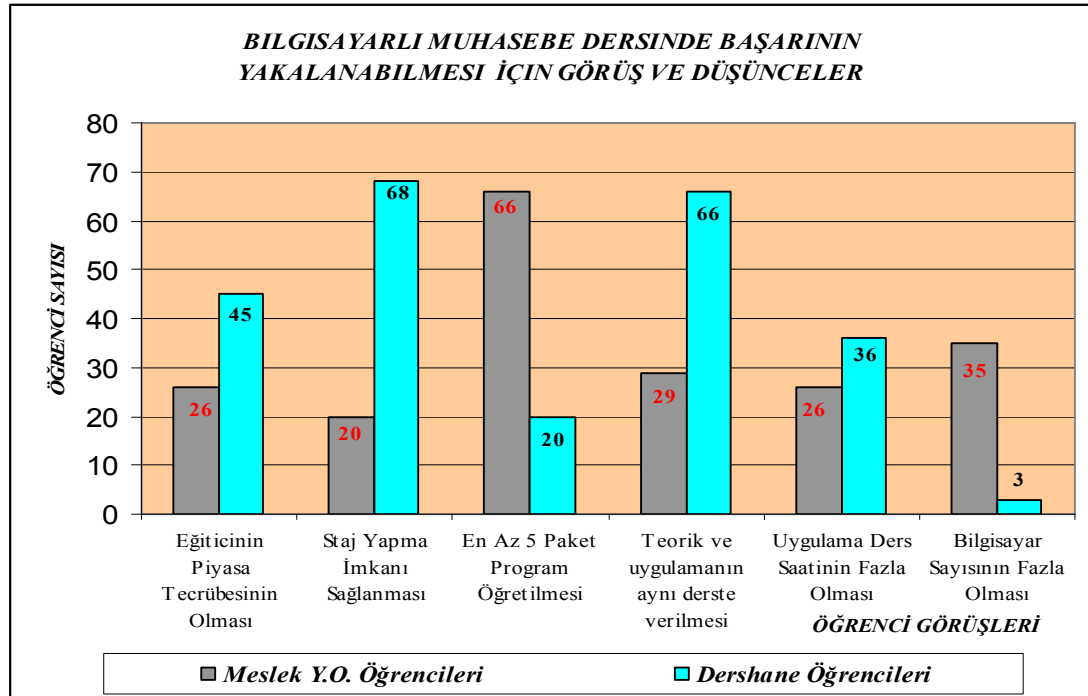
4.4.5. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Başarının Yakalanabilmesi İçin Öğrencilerin Görüş Ve Düşünceleri

Dershane öğrencilerine ve meslek yüksekokulu öğrencilerine bu dersten daha başarılı olabilmek için neler yapılması gerektiğine dair görüş ve önerileri sorulmuştur. Alınan cevapların dağılımı Tablo 4.10. ile gösterilmiştir.

Tablo 4.10
Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Başarının Yakalanabilmesi İçin Görüş Ve Düşünceler

	Eğiticinin Piyasa Tecrübesi Olmalıdır	Staj Yapma İmkânı Sağlanmalı	En Az 5 Adet Paket Prog. Öğretimi olmalıdır.	Teorik ve Uygulama Aynı derste Verilmelidir	Ders Saati Artmalı	Bilgisayar Sayısı Artırılmalı
M.Y.O. Öğr.	26 %12	20 %10	66 %33	29 %14	26 %13	35 %17
Dershane Öğr.	45 %19	68 %30	20 %8	66 %28	36 %15	3 %1
Toplam Tercih Sayısı	71	88	86	95	62	38

Dershane öğrencilerinin ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin bu konudaki görüşlerini gösteren Grafik 4.12 aşağıdadır. Dershane öğrencileri mavi, meslek yüksekokulu öğrencileri gri ile gösterilmiştir.

Grafik 4.12.

Bilgisayarlı muhasebe dersinin daha başarılı olabilmesi için dershane öğrencilerinin % 30'luk oranla staj konmasına ilişkin görüş daha önce yapmış

olduğumuz diğer analizlerde de örtüşmektedir. İkinci sırada % 28 ‘lik oranla teorik ve uygulamanın aynı derste verilmesi görüşü olmuştur. En az oy alan %1 ‘lik dilimde ise bilgisayar sayısının artırılması olmuştur.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin görüşlerindeki dağılım ise; % 33 ile öğretilen paket program sayısının artırılması ve %17 oranla bilgisayar sayısının artırılması görüşü olmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma, öğrencilere meslek edinme aşamasında gereği gibi bilmeleri halinde avantaj sağlayan bilgisayarlı muhasebe dersi ile ilgili olarak yapılmıştır. Araştırma sadece bilgisayarlı muhasebe dersinin eğitim yönteminin etkili olup olmamasını değil aynı zamanda bu dersle ilgili diğer birçok konuyu da içine aldığından eğitim bilimleri açısından önemi aşıkardır.

Araştırmada anket yöntemi ile toplanan verilere uygulanan analizler sonrasında elde edilen bulgularla ilgili sonuçlar altı ana başlık altında toplanabilir. Bunlar aşağıda görüldüğü gibidir:

1. Araştırma anketinin uygulandığı öğrenci grubunun belirleyici (cinsiyet ve daha önce mezun oldukları okul) özelliklerine göre bilgisayarlı muhasebe dersine bakış açılarına ilişkin bulguların değerlendirilmesi,
2. Öğrencilerin dersane öğrencisi olması veya meslek yüksekokulu öğrencisi olmalarına göre bu derse bakış açılarının değerlendirilmesine yönelik bulgular.
3. Öğrencilerin meslek edinme aşamasında karşılaşılabilecekleri sorunlara bakış açılarının değerlendirilmesi,
4. Dersin öğretim yönteminde karşılaşılan sorunlarla ilgili bulguların değerlendirilmesi,
5. Derste kullanılan kaynaklara ilişkin bulguların değerlendirilmesi
6. Derste Başarının yakalanabilmesi için öğrenci görüşlerinin karşılaştırılmasına yönelik değerlendirmeler

5.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Karşı Bakış Açılarına İlişkin Sonuç Ve Öneriler

Araştırmada öğrenciler cinsiyet faktörüne göre ve mezun oldukları okul faktörüne göre iki gruba ayrılmıştır.

- **Cinsiyete göre:** Öğrencilerin kız ve erkek olmalarına göre bilgisayarlı muhasebe dersine verdikleri önem, dersi zevkli bulma düzeyi, dersi faydalı bulma düzeyi, dersi kolay bulma düzeyi, açılarından Anova testi yapılarak karşılaştırılmış ve aralarında cinsiyete göre farklılık olup olmadığı bulunmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

- **Mezun Oldukları Okula Göre:** Öğrenciler mezun oldukları okul kriteri ele alınarak üç gruba ayrılmışlardır.

- Ticaret lisesi, diğer liseler, üniversite mezunu olmalarına göre, bilgisayarlı muhasebe dersine gösterdikleri ilgi düzeyi anova ile test edilmiştir. Anova testi sonucunda anlamlı fark bulunmuştur.

-Kullanabildikleri paket program sayısı arasında farklılık olup olmadığı Anova ile test edilmiştir. Anlamlı fark çıkmıştır. Bu farkın hangi mezunlardan kaynaklandığını bulmak için çoklu karşılaştırmalar Scheffe testi yapılmıştır. Farkın nedeninin Ticaret lisesi mezunu olan öğrencilerin diğer lise mezunu ve üniversite mezunu olan öğrencilere oranla kullanabildikleri paket program sayısında fark olduğu ortaya çıkmıştır.

- Mezuniyetlerine göre öğrencilerin kullanabildikleri paket program sayısı ile paket program kullanma becerisi arasında ilişkinin varlığı test edilmiştir. Anova test yapılmıştır. Anlamlı fark çıkmıştır. Bunun üzerine Scheffe testi yapılmış ve farkın ticaret lisesi öğrencilerinden kaynaklandığı görülmüştür.

Öğrencilerin cinsiyetleri bilgisayarlı muhasebe dersine gösterdikleri ilgi düzeyine etki etmemektedir. Bilgisayarlı muhasebe dersi, meslek seçimine doğrudan etkisi olan bir derstir. Bu durumda öğrencilerin erkek yada kız olması ile bu derse verdikleri önem, dersi kolay bulma düzeyi, faydalı bulma gibi kriterleri arasında fark yoktur denilebilir. Ancak mezun olunan okul ile öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersine gösterdikleri ilgi düzeyi, paket program kullanma becerisi ve kullanılan paket

program sayısı arasında anlamlı fark bulunmuştur ve bu farkın nedeni ticaret lisesi mezunu olan öğrencilerden kaynaklandığı görülmüştür. Ticaret Liselerinden mezun olmuş öğrencilerde çıkan bu farkın nedeni bu öğrencilerin meslek edinme konusunda daha bilinçli olmalarından kaynaklanabilir.

Araştırmada gözden kaçırılmaması gereken diğer bir sonuç ise; Meslek Yüksekokulunda öğrenimlerine devam eden öğrencilerin % 87 ‘si (Toplam 70 kişi içinde 61 kişi) ticaret lisesi mezunudur ve meslek seçimi ile ilgili olarak meslek yüksekokulunda öğrenimlerine devam etmeyi ilk veya ikinci tercih olarak kendileri seçmiştir. Ticaret lisesi mezunu olan öğrencilerin sadece 14 tanesi dershaneye giden öğrencilerdir. Bu durumda ticaret lisesi lehine çıkan anlamlı farkın aslında meslek yüksekokulunda öğrenimlerine devam eden öğrenciler olduğunu da söyleyebiliriz.

Diğer lise ve dengi okullarda okutulmayan sadece meslek yüksekokullarında okutulan bilgisayarlı muhasebe dersinin, öğrencilere, meslek edindirmeye yönelik olarak eğitim veren ticaret meslek liselerinin ders programına eklenmesinin faydalı olacağı söylenebilir.

5.2. Dershane Öğrencilerinin Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin

Bu Derse Karşı Bakış Açılarına İlişkin Sonuç ve Öneriler

Dershane öğrencileri ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersine karşı tutumlarını karşılaştırmak amacıyla yapılan testlerden elde edilen bulgular şunlardır:

- Etkin öğretim yönteminin tanımlanması:

Dershanede öğretilen bilgisayarlı muhasebe dersi ile Meslek Yüksekokulunda öğretilen bilgisayarlı muhasebe derslerinin öğretim yöntemi etkinliğine ilişkin bakış açılarının karşılaştırılması amacıyla Tek Faktörlü Çoklu Varyans analizi testi yapılmıştır. Varyans analizi sonucunda iki yöntem arasında anlamlı bir fark çıkmış ve bunun nedenini saptamak amacıyla sekiz faktör için Scheffe testi uygulanmıştır. Çıkan farkın C11 ve C12 faktörlerinden kaynaklandığı görülmüştür.

-C11 faktörü: Bilgisayarlı muhasebe dersinden sonra staj konulması gereği,

-C12 faktörü: Bilgisayarlı muhasebe dersinde öğretilen paket program sayısının artırılması gereğidir.

Elde edilen sonuç diğer analiz sonuçları ile de örtüşmektedir.

- Öğrencilerin Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Bakış Açılarının

Değerlendirilmesi:

Meslek Yüksekokulu öğrencileri ile dersane öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersine karşı tutumlarının karşılaştırılabilmesi amacıyla öğrencilerin bilgisayarlı muhasebe dersini; kolay, zevkli, faydalı ve önemli bulma seviyeleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığının tesbit edilmesi amacıyla anova test yapılmıştır. Test sonucunda öğrencilerin derse karşı tutumları arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin S.M.M.M.' lik Sınavı Açısından Bilgisayarlı Muhasebe Dersine Verdikleri Önem Derecelerinin Değerlendirilmesi :

Bilgisayarlı muhasebe dersinin meslek giriş sınavında önemi olup olmadığına ilişkin bir değerlendirilme yapılabilmesi amacıyla iki farklı öğrenci grubuna Ki-Kare analizi yapılmıştır. Bilgisayarlı muhasebe dersinin meslek giriş sınavında önemi ile öğrenci grupları (dersane ve meslek yüksekokulu) arasında bir ilişkinin olmadığı görülmüştür.

-Öğrencilerin Paket Program Kullanabilme Becerinin Değerlendirilmesi:

Dersane öğrencileri ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin bilgisayarlı muhasebe dersinde öğrendikleri paket program kullanabilme becerisilerinin karşılaştırılabilmesi amacıyla sağ kuyruk z testi yapılmıştır. Dersane öğrencilerinin becerilerinin, meslek yüksekokulu öğrencilerine oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dersane öğrencilerinin becerilerinin, meslek yüksekokulu öğrencilerine oranla daha yüksek olmasının nedeni öğrencilerin dershanede daha fazla sayıda

paket program kullanmayı öğrenmeleri, derste gerçek fiş ve fatura girişi yapmayı öğrenmeleri, dersi hafta içinde 2 defa 2 saat olmak üzere toplam 4 ders saati olarak değilde hergün veya haftasonu yoğunlaştırılmış olarak araya başka ders almadan ve derse ilgiyi devamlı tutarak almalarından, diğer en önemli neden olarak ise derse belli bir ücret ödeyerek ve öğrenme isteği ile gelmelerinden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

- Öğrencilerin Paket Program Kullanabilme Sayısının Değerlendirilmesi:

Dershane öğrencileri ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin kullanabildikleri paket program sayısı ile paket program kullanabilme becerisi arasında bir ilişkinin olup olmadığı korelasyon analizi ile test edilmiştir. Aynı zamanda frekans dağılımlarına bakılmıştır. Aralarında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmüştür. Ancak bu ilişkinin zayıf bir ilişki sonucu elde edilmiştir.

Bilgisayarlı muhasebe dersi öğretim yönteminin etkinliğini karşılaştıran analiz ile dershane öğretim yöntemi ile meslek yüksek okulu öğretim yönteminin birbirinden farklı olduğu görülmüştür.

Meslek Yüksekokullarının eğitim programında dersin öğretim yönteminin daha etkin kılınabilmesi amacıyla bazı tedbirler alınması yerinde olacağı düşünülmektedir. Bu tedbirler;

- Öğretilen paket program sayısının artırılması,
- Ders sonrasında staj konulması,
- Bilgisayar laboratuvarlarında bulunan bilgisayar sayısının artırılması ve serbest zamanlarda öğrencilerin kullanımına olanak sağlanması,

gibi dersin öğretim yöntemini daha etkin hale getiren yöntemle ve fiziki imkanlarla ilgili tedbirler alınabilir. İleride yapılacak araştırmalarda, öğrencilerin muhasebe paket programı veya paket program demosu öğretildiğinde başarıları karşılaştırılarak hangi yöntemin başarıyı artırdığı tespit edilebilir.

5.3. Dershane Öğrencilerinin Ve Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Meslek Edinme Aşamasında Karşılanacakları Sorunlara Bakış Açılarına İlişkin Sonuç Ve Öneriler

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin ve Dershane öğrencilerinin meslek edinme aşamasına geldiklerinde karşılanacakları sorunlara bakış açılarını görebilmek amacıyla öğrencilerin anket cevaplarına ilişkin frekans dağılımları incelenmiştir.

-Dershane öğrencilerinin iş bulma aşamasında karşılanacaklarını düşündükleri en büyük sorun “iş tecrübesi” istenmesi,

-Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin kaygısı ise; iş tecrübesi istenmesi, öğrenilen paket programların bilgisinin yetersiz olması, öğretilen paket program sayısının az olmasıdır.

Dershane öğrencilerinin iş bulabilme yönünde bazı denemeleri olmuş olabilir. Çünkü durumları buna müsaittir. İş bulma alanında paket program sorunu ile karşılaştıklarını ve bu sorunu halletmek amacıyla muhasebe kursuna gittikleri düşünülürse, ikinci problem olarak karşılarına iş tecrübesi istenmesi sorunun çıkacağından kaygılanmakta oldukları düşünülebilir. Ancak meslek yüksekokulu öğrencileri için durum aynı değildir. Öğrenciler henüz okul hayatında bulunduklarından iş hayatı ile ilgili sorunlara bakış açıları çok fazla netleşmemiştir denilebilir. Bu nedenle karşılanabileceklerini düşündükleri sorunlara karşı kapsamlı düşünmemişlerdir.

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin iş hayatına atıldıklarında karşılanabilecekleri iş deneyimsizliği, öğrenilen paket program sayısı ve paket program kullanma becerisinin artırılması sorununu ortadan kaldırabilmek amacıyla bazı önlemler alınabilir. Şuan uygulamada birçok meslek yüksekokulunda öğrencilerin staj zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak bu staj uygulamasının daha etkili, öğrencinin iş hayatında “iş tecrübesi” istenmesi sorununu dahi ortadan kaldırabilecek nitelikte, denetim standartları bulunan özel bir uygulama olmasının öğrenciye kazanım sağlayacağı düşünülebilir. Ayrıca kullanılan paket program sayısı artıkcı paket program kullanma

becerisinin de arttığına ilişkin bulgumuz göz önüne alınarak; öğretilen paket program sayısının artırılması da yerinde olacaktır.

5.4. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunların Tesbitine İlişkin Sonuç ve Öneriler

Bilgisayarlı muhasebe dersinde karşılaşılan sorunlara ilişkin aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

- **Fiziki ve Teknik Sorunlar:** Öğrencilerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin değerlendirmelerde meslek yüksekokulu öğrencilerinin en büyük sorunu bilgisayar sayısının yetersizliği, dersane öğrencilerinin en büyük sorunu olarak da staj imkanının olmaması sonuçları ortaya çıkmıştır.
- **Paket Program Kullanımından Kaynaklanan Sorunlar:** Bilgisayarlı muhasebe dersinde ya paket programın kendisinin ya da demosunun kullanılmakta olduğu görülmüştür. Elde edilen verilere ilişkin frekans dağılımları, yüzdelik ifadeler, çubuk grafikleri çizilmiştir. Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin paket program kullanırken karşılaştıkları sorun daha çok sistem kilitlenmesi üzerine yoğunlaşmıştır. Dersane öğrencilerinin sorunlarının ise; paket programın karmaşık olmasından kaynaklanmakta olduğu konusunda toplanmıştır.

Araştırma sırasında dershanelerde bilgisayarlı muhasebe dersinde daha çok paket programın kendisinin kullanıldığı, meslek yüksekokulunda ise paket programın demosunun kullanıldığı görülmüştür. Daha önce literatür değerlendirmesi yapılırken değinildiği üzere paket programın kendisini kullanmanın en büyük dezavantajı programı kullanmayı ilk kez ve yeni öğrenen öğrenciler açısından programlarla yüzyüze gelindiğinde programın karmaşık ve içinden çıkılmasının çok güç hale gelmesi olduğunu söylenmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Öğrencileri ise programın demosunu öğrenmektedirler.

Bu açıdan değerlendirildiğinde öğrencilerin karşılaştıkları sorunların aslında programın kendisinin veya demosunun kullanılmasından kaynaklanan sorunlar olarak ortaya çıktıkları söylenebilir. Bu sorunların ortadan kaldırılabilmesi için muhasebe paket programlarının eğitim için hazırlanmış

eğitim setleri kullanılabilir. Bu programlar “bilgisayarlı muhasebe eğitim seti” adıyla piyasada rahatlıkla bulunabilecek ve programın kendisini almaktan daha ucuza malolacaktır.

Araştırmamızda eğitim setlerinin öğrenci başarısında pozitif etkisinin olup olmadığı konusunda bir çalışma yapılmamıştır ve yapılmış başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Gelecekte yapılacak araştırma konuları arasında bu konunun değerlendirilmesinin eğitim bilimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.5. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Öğrencilerin Kullandıkları

Kaynaklara İlişkin Sonuç ve Öneriler

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin öncelikle ders hocasının notları daha sonrada ders notlarından kaynak olarak yararlandığı, dersane öğrencilerinin ise, öncelikle ders notlarından ve sonra ders hocasının notlarından kaynak olarak yaralandıkları görülmüştür.

Ancak her iki öğrenci grubunun “kaynak kullanmıyorum” seçeneği verdiği cevaplar ilgi çekici bulunmuştur. Meslek Yüksekokulu öğrencileri kaynak kullanmıyorum şikkını % 14 çoğunlukla seçmişlerdir. Dersane öğrencileri aynı şikka % 1 ‘lik bir yoğunluk göstermişlerdir.

Her iki öğrenci grubunun aynı kaynaklardan yararlandığı ortaya çıkmıştır. Ancak kaynak kullanmıyorum şikkının meslek yüksekokulu öğrencilerinde oranının yüksek olmasının nedeni tesbit edilememiştir. Bunun birçok nedeninin olabileceği düşünülmüştür. Örneğin meslek yüksekokulu öğrencilerinin derse daha kayıtsız olması, dersin kaynak kullanmayı gerektirmeyecek durumda olması, dersin ders hocasının kaynak kullanmayı gerektirmeyecek kadar kapsamlı anlatması olabilir.

5.6. Bilgisayarlı Muhasebe Dersinde Başarının Yakalanabilmesine

İlişkin Öğrenci Görüşleri

Dersane öğrencilerine ve meslek yüksekokulu öğrencilerine bu derste daha başarılı olabilmek için neler yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevapların frekans dağılımları yapılmıştır.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin başarıyı artırabilmek için; öğretilen paket program sayısının artırılması gerekliliğini ve ikinci sırada ise bilgisayar sayısının artırılması gerekliliğini ön plana çıkarmışlardır.

Dershane öğrencilerinin görüşleri ise; eğitimden sonra staj konulması isteği ve ikinci olarak teorik ve uygulamanın aynı ders içinde yapılması gerekliliği konularında ön plana çıkmıştır.

Dershane öğrencilerinin bu yöndeki tesbiti daha önce diğer bulgularla da desteklenmiştir. Dershane öğretiminde staj konulması pratik olarak zor görünmesine rağmen dershanelerde de staj imkanının yaratılması kursiyerlere avantaj sağlayabilecektir. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin ise bilgisayar sayısının artırılması ve öğretilen paket program sayısının artırılması sonuçlarına yine diğer bulgular sırasında da ulaşılmıştır.

Meslek yüksekokullarında bu dersin okutulmasında paket program sayısının artırılması, öğrencilerin yararlanabilecekleri bilgisayar laboratuvarında ise bilgisayar sayısının artırılmasının öğrencilerin bu derste göstereceği başarı açısından olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Alpan, H.,**
(2002). **Özel Yabancı Dil ve Mesleki Teknik Kursların Durumu.** ÖZ-KUR-DER Bülten Özel Sayı.Yıl 2002. Sayı:6 s:1-29, Ankara
- Antepli,A.**
(1999).**Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Güçlükler ve Muh. Mes.Sor.**Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi,Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi
- Aypay,A.**
(2002).**Üniversitelerin Yönetiminde Gözlenen Örgütsel Modeller.**Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi. Cilt:7, s.1-10.
- Baykal, A.**
(1991). **“Computer Courseware Evaluation Inventory”** Doğu Turkish Journal Of Physics, Tübitak Yayınları, 15 sayı, s:19-135
- Coulbert,Douglas,A.**
(1984).**Computers And Managment For Busines.**Petrocelli Books,New York
- Çakır, H.M., Sarıtaş, H., Aygören, H.,**
(2003). **Muhasebe Mesleği Denizli’de Bir Alan Araştırması.** İstanbul:Beta Basın Yayınları .
- Çil,B.,Karakaya,M.,Eryılmaz.**
(1993). **Bilgisayar I Bilgisayarın Genel Yapısı ve İşletim Sistemi.** PC TOOLS Basımevi, Ankara
- Demir, B.**
(2005). **Üniversitelerde Kazanılan İletişim Becerilerinin Muhasebe Mesleğinde Önemi.** Muhasebe ve Finansman Dergisi, Anadolu Üniversitesi Bozöyük Meslek Yüksekokulu cilt:27, s:117-124.
- Deniz, B.**
(1996). **Bilgisayara Giriş.** Sürat Yayınları. İstanbul
- Dinç,E.**
(1996).**Bilg.Muh.Sis.İncelenmesi ve Türk.Bilg.Muh.Uyg.Değer.** Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi,Trabzon:Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları
- Doğanay,H.**
(1993). **Coğrafya’da Metodoloji.** İstanbul:Milli Eğitim Basımevi,s:120.
- Eraslan, S.**
(1998) **Muhasebede Bilgisayar Kullanımı ve Muhasebe Yazılım Programlarının Analizi.**Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Kahramanmaraş:Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları.

Erdoğan, M., Erdoğan N.

(1992). **Muhasebede Bilgisayar Kullanımı**. Eskişehir: 9. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Erdoğan, M.

(1997). **Türk Eğt. Kur. Muh. Eği. ile Bilg. Muh. Eğit. Değer. ve Bilg. Muh. Eğit. Veren Okul. Yönelik Bir Uyg. Önerisi**. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları.

Erol, M.

(2004). **Meslek Yüksek Okullarında Muh. Eğ. Alan Öğrencilerin Staj Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri**. Muhasebe ve Finansman Dergisi. Cilt 21, s:136-142.

Erol, M., Atmaca, M.

(2004). **Meslek Yüksek Okullarında Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin İş Dünyasında Muhasebe Mesleğinde Çalışmaya Karşı Tutumları**. Muhasebe ve Finansman Dergisi. Cilt:24, syf:171-179.

Ersoy, A.

(1990). **Bilgisayarla Muhasebe Uygulamaları ve Kullanımına İlişkin Bir Anket Araştırması ve Değerlendirilmesi**. S:35.

Geseoğlu, E.

(2007), **Bilgisayarlı Öğretim**, İnönü Üniversitesi Dergisi Yayınlanmış Makalesi, (İsmen, 2001, s:45 den alınmıştır.)

Güvemli, O.

(1995). **Kronolojik Akış İçinde Muhasebe Uygulamalarının Gözlemlenmesi**. Muhasebenin Tarihsel ve Çağdaş Konum. Geleceğe Bakış. Ankara: TÜRMÖB Yayınları.

Hiçşasmaz, M.

(1974). **İşletme Hesaplarının İncelenmesi**. Ankara: Tisa Matbacılık.

Işık, A., Bek, Y.

(1994). **Bilgisayara Giriş**. Adana: Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları. No: 14.

Karaca, M.

(2004). **Yüksek okulların Muhasebe Eğitiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Yolları**. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Zonguldak: Kara Elmas Üniversitesi Yayınları.

Karakaya, M.

(1993). **Etkin Bir Denetim Aracı Olarak Bilgisayar**. Denetim Dergisi. Ankara: Yıl 12, sayı 156

Karakaya, M.

(1994). **Muhasebe Bilgi Sistemi ve Teknolojisi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları

Kavak, Y.

(1992). **Meslek Yüksekokulları, Değişim ve İş Hayatıyla İlişkiler.** Ankara:Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Kutlan, S.

(1994). **Bilgisayar Ortamında Muhasebe İlkeleri,** Vergi dünyası Dergisi, Mayıs, sayı:153

Odabaşı, F.

(2000). **Bilgisayar Destekli Eğitim.** Eskişehir:Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Özdemir, S., Cemaloğlu N.

(2001). **Eğitimde Örgütsel Yenileşme ve Karara Katılma.** www.eğitim.com.

Pekdemir, R.

(1996). **Muhasebe Denetimi Mesleğinde 2000'lere Doğru.** II. Türk. Muh. Denetimi Sempozyumu,İstanbul: Serbest Muh. Mali Müşavirler Odası Yayınları.

Pur, H.P.

(1989). **Türkiye'nin Ekonomi Gündeminde Muhasebe Uygulamaları ve Eğitimi.** X. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumuna Sunulan Bildiri, İstanbul, s:18-20

Sevilengül, O.

(2005).**Genel Muhasebe.** Ankara.Gazi Kitapevi. Fersa Matbaası, 12. Baskı.

Soylu, K.

(1988). **Bilgisayar Ortamında Muh. Ve Türk. Uygulamasının Değerlendirilmesi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara:Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları.

T.C. M.E.B.(Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı).

(1995). **Ticaret Meslek Lisesinde Muhasebe Eğitimi.** Milli Eğitim Basımevi.Ankara.

Thomas,C.,Kimear and Taylor James R.

(1996). **Marketing Reseach.** İnternational Edition Mc Graw-Hill,İnc.New York.

Tomal,N.

(2004).**Lise Coğrafya Öğretmenlerimizin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri.**T.C.M.E.B. Yayınlar Dairesi Başkanlığı Yayınları,Milli Eğitim Dergisi,Sayı:162.s:23-32

Uman, N.

(1997). **Türkiye XV. Muhasebe Eğitimi Sempozyumunun Ardından.** Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilimsel Dayanışma Vakfı Bülteni. Sayı:5, s:21-22. İstanbul.

Uslu, S.

(1975). **Bilgisayarların Muhasebede Kullanılması, Yararları ve Önemi.** Ankara: İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, No:78.

Uşun, S.

(2003). **Eğitim ve Öğretimde Bilgisayarların Yararları ve Bilgisayarlardan Yararlanmada Önemli Rol Oynayan Etkenlere İlişkin Öğrenci Görüşleri.** Kastamonu Eğitim Dergisi, Ekim Sayısı, Cilt:11, No:2, s:367-378. Kastamonu.

Üstün,R.

(1997).**Üniversitelerde Muh. Eğit.Kalitesi Nasıl Yükseltilebilir.** Açıköğretim Dergisi,C.2,s:3,34.Eskişehir.

Yıldız,F.

(1994).**Bilgisayar Programlama.**Konya.Selçuk Üniversitesi Yayınları.

Yıldız,Y.,Karabey,A.

(1993).**Bilgisayar İşletmenliği.**İstanbul:Türkmen Kitapevi.

Yıldırım, O.

(1988). **Bilgisayarlı Muhasebe.** Bilgehan Basımevi, İZMİR

Yararlanılan Kanunlar

S.M.M.M. Kanunu

625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu

Milli eğitim Bakanlığı Özel Kurslar Tıp Yönetmeliği

1 Seri Nolu Muhasebe Uygulamaları Genel Tebliği

Web Siteleri

www.aktifnet.com.tr

www.anakarabasari.com.tr

www.baskent.edu.tr

www.bendevar.com.tr

www.bilgeadam.com.tr

www.bilginet.com.tr

www.bilgisayarogreniyorum.com.tr

www.bilisimegitim.com.tr

www.denizati.com.tr

www.forumturka.net/forum/

www.ibayrak.com

www.mikrosis.net

www.murateli.net

www.politeknik.gazi.edu.tr/pdf_files/511339.pdf

www.netadam.net

www.oz-de-bir.com.tr

Yararlanılabilecek Web Siteleri ve Diğer Kaynaklar

<http://nku.trakya.edu.tr/>

<http://w3.sdu.edu.tr/>

<http://www.adu.edu.tr/>

<http://www.akdeniz.edu.tr/>

<http://www.aksaray.edu.tr/>

<http://www.aku.edu.tr/>

<http://www.anadolu.edu.tr/>

<http://www.ankara.edu.tr/>

<http://www.atauni.edu.tr/>

<http://www.balikesir.edu.tr/>

<http://www.bayar.edu.tr/>

<http://www.boun.edu.tr/>

<http://www.bozok.edu.tr/>

<http://www.comu.edu.tr/>

<http://www.cumhuriyet.edu.tr/>

<http://www.deu.edu.tr/DEUWeb/index.html>

<http://www.dicle.edu.tr/>

<http://www.dumlupinar.edu.tr/tr/index.html>

<http://www.ege.edu.tr/>

<http://www.erciyes.edu.tr/default.html>

<http://www.firat.edu.tr/>

<http://www.gantep.edu.tr/>

<http://www.gazi.edu.tr/>

<http://www.gop.edu.tr/>

<http://www.gyte.edu.tr/>

<http://www.hacettepe.edu.tr/>

<http://www.harran.edu.tr/>

<http://www.hitit.edu.tr/>

<http://www.ibu.edu.tr/>

<http://www.inonu.edu.tr/>

<http://www.istanbul.edu.tr/>

<http://www.iyte.edu.tr/>

<http://www.kafkas.edu.tr/>

<http://www.karaelmas.edu.tr/>

<http://www.kku.edu.tr/>

<http://www.kocaeli.edu.tr/>

<http://www.ksu.edu.tr/>

<http://www.ktu.edu.tr/>

<http://www.marmara.edu.tr/>

<http://www.mehmetakif.edu.tr/>

<http://www.mersin.edu.tr/>

<http://www.metu.edu.tr/>

<http://www.mku.edu.tr/>

<http://www.mu.edu.tr/>

<http://www.nigde.edu.tr/>

<http://www.ogu.edu.tr/>

<http://www.omu.edu.tr/>

<http://www.pamukkale.edu.tr/>

<http://www.sakarya.edu.tr/>

<http://www.selcuk.edu.tr/>

<http://www.trakya.edu.tr/>

<http://www.uludag.edu.tr/>

<http://www.yyu.edu.tr/>

www.orgunx.anadolu.edu.tr

www.smy.sakarya.edu.tr

Prof. Mahir, N.

(2006). **Pazarlama Araştırmaları Teknikler ve (SPSS Destekli)
Uygulamalar.** Ankara: Seçkin Yayınları 2.Basım